şehir

kültür sanat

ISSN: 2548-0081

26

KAYSERİ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
www.kayseri.bel.tr

Mehmet Akgül

Erkilet Yunakları

Âşık Revaî

Anadolu'da Türkler Tarafından
Telif Edilen İlk Kitap Kayseri'de Yazıldı

KEŞFÜ'L AKABE

ŞEHİR KÜLTÜR SANAT
ŞUBAT 2019 SAYI: 26
Ücretsizdir
Yerel Süreli Yayın
ISSN: 2548-0081
E-ISSN: 2564-7113

İMTİYAZ SAHİBİ
Kayseri Büyükşehir Belediyesi adına
Kayseri Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri
Hüseyin BEYHAN

GENEL YAYIN DANIŞMANI
Yusuf YERLİ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Dursun ÇİÇEK

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Salih ÖZGÖNCÜ

YAYIN KURULU
Ahmet Selman AKYURT
Prof. Dr. Celalettin ÇELİK
Dursun ÇİÇEK
Fehmi GÜNDÜZ
Mustafa İBAKORKMAZ
Dr. Faruk KARAARSLAN
Ayşe ÖNDER
Salih ÖZGÖNCÜ
Osman YALÇIN
Yusuf YERLİ
İlyas YILDIRIM

FOTOĞRAF KURULU
Dursun ÇİÇEK
Ali SARAÇOĞLU
Abdullah KOÇ
Faik ÇİFTÇİ
Fatih S. Mehmet ÇOLAK

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
Ahmet Deniz DOĞAN

GÖRSEL YÖNETMEN
Ali SARAÇOĞLU

REDAKSİYON
Mustafa İBAKORKMAZ
Rumeysa ERSÖZLÜ

KAPAK TASARIMI
Ali SARAÇOĞLU

İLETİŞİM
Milli Mücadele Müzesi
Tacettin Veli Mah. İnönü Bulvarı No.72
38050 Melikgazi / KAYSERİ
t: (0352) 220 70 50 - 90
sehir38@kayseri.bel.tr
www.kayseribusam.com

YAPIM
bilge tasarım atölyesi

Barbaros Mahallesi Oymak Caddesi
Sümer Hukuk Plaza A-Blok No: 8 Kat: 10/55
Kocasinan - Kayseri
t: +90 352 221 16 16
bilgi@bilgegrafik.com

TASARIM
Ahmet Deniz DOĞAN
Şerife BOZDAĞ

İLLÜSTRASYON
Tuğba DÖKMECİ (sf. 6, 8)

BASKI
HAMDİOĞULLARI A.Ş.
Büyük Sanayi 1. Cadde
Elif Sokak 7/244-246-247
İskitler - ANKARA
t: +90 312 342 08 00

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamlar da dahil olmak üzere çoğaltılma hakları yalnızca Kayseri Büyükşehir Belediyesine aittir. Yazılı izin olmadıkça makul alıntılar dışında bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması yasaktır. Yayımlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Dergimiz TÜRDEB -Türkiye Dergiler Birliği üyesidir.

başkandan..

Şehir'imizden Selamlar

Zaman su gibi kendi yolunu kendi yapıyor ve akıp gidiyor. Dün daha dün bugündü, bugün kısa bir süre sonda dün olacak. Yarın ise dün ve geçmiş olmaya hazır bekliyor. Yaz, sonbahar derken kışı da yarıladık ve neredeyse dün haline getireceğiz. Aylar ve günler kar gibi yağdı, rüzgâr gibi geçti...

Bir günü bir gününe eş geçen yanılgıdadır buyuruyor Efendimiz. Bizler de kalıcı olanın izinde bugünü yarına kalıcı kılmak ve yarını bugüne umut kılmak için çalışıyor çabalıyoruz. Okuduğumuz kitaplar, çektiğimiz fotoğraflar, yaptığımız geziler, biriktirdiğimizi hatıralar, geçmişe yaptığımız yolculuklar ve geleceğe dair beklentiler hep bu çaba ile ilgili. Dergimizi hazırlarken bu çabayı daha derinden hissettiğimiz muhakkak. Yeni bulduğumuz bir kitap veya yazı, yeni fark ettiğimiz bir resim veya fotoğraf bizi gelecek adına daha çok umutlandırıyor. Çünkü derdimiz geçmişi tarih, tarihi hafıza yaparak bugünü bize ait kılmak ve yarına bir iz ve gösterge bırakmak. Şehir dergimiz bu anlamda Kayseri için bir tarih bilinci, bir hafıza ve bir gelecek idraki oluşturuyor.

Bu kaygı ve düşüncelerle hazırladığımız yeni sayımız da masanızda, ellerinizde okunmaya hazır...

Bu sayıda yine her sayıda olduğu gibi Kayseri'nin sembol bir ismi ile başlıyoruz. Rasim Deniz'in kaleminden okuyacağınız Molulu Aşık Revai şehrimizin kültür tarihinin önemli simalarından. Editörümüz Dursun Çiçek şehrimizin doğal güzellikleri fotoğraflamaya ve anlatmaya devam ediyor. Bu kez Yeşilhisar'ımızın en güzel yerlerinden biri olan Kovalı Göleti'ni yazmış ve fotoğraflamış bize. Ayna temsili üzerinden keyifle okuyacaksınız.

Artık her sayıda Kayseri'nin önemli kültür kaynaklarından birinde yolculuk yapmaya, heyecanlanmaya alıştık diyebilirim. Bu sayıda da Anadolu'da Türkler tarafından yazılmış ilk eserin Kayseri ile bağını Mustafa Cingil'in kaleminden okuyacağız.

Şehirler tarihleri, geçmişleri ve hafızaları ile vardır. Bu anlamda Şehir ve Hafıza bölümümüzde Selçuklu ve Osmanlı tarihini, kültürünü ve geleneğini bugüne taşıyan bir hemşehrimiz Mehmet Akgül var. Kayseri hafızası için çok önemli olan bu değerimizi Alper Asım'ın kaleminden okuyacaksınız.

Akgül Zor Sarı'nın Hitit Barajı ile ilgili yazısı Kayseri'nin kadim tarihi ile ilgili önemli bir yazı.

Muhsin İlyas Subaşı Kerem ile Aslı hikâyesi üzerinden biraz da yakınarak sevgi ve aşk üzerine yazmış. Geçmişin sevdaları ile bugünün tutkuları arasında önemli mukayeseler yapmış. İlgiyle okuyacağınızı düşünüyorum. Şerife Tali hocamızın Erkilet Yunakları başlıklı yazısı ise yöresel kültür bağlamında önemli ve dikkat çekici bir yazı olmuş.

Erciyes her dem ve her daim güzel. Ancak kar yağdığında, kış mevsiminde daha başka güzel. Çünkü dağ ve insanın birlikte olduğu mevsimdir kış mevsimi. Erciyes'i tanıtıcı da diyebileceğim, karın ve kışın Erciyes'teki hikâyesini Ömer Güneş'in kaleminden ve fotoğraflarından okuyacak ve seyredeceksiniz.

Kayseri'de kitap denildiğinde akla gelen elbette çok isim vardır. Ancak bunlardan en önemlilerinden biri rahmetli Ali Rıza Karabulut'tur. Uzun zaman görev yaptığı Raşid Efendi Yazma Kütüphanesi ile de özdeşleşen hocamızı Muammer Yılmaz Bey'in kaleminden okuyacaksınız.

Söyleşi bölümümüzde Mustafa İbakorkmaz'ın Savaş Ş. Barkçin ile söyleşisi, folklor bölümümüzde Hasan Yüksel'in Kayseri'de Folklor Faaliyetleri, Gezi bölümümüzde Hayrettin Doğan'ın Bayramhacı izlenimleri ve fotoğrafları, Akademi Günlüğü, Kayseri Sofrası ve kültür haberleri ile dergimiz yine dopdolu.

Mart sayımızda buluşmak dileğiyle hepinize kitap dolu, müzik dolu, dergi ve sergi dolu günler diliyorum...

Mustafa ÇELİK
Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı

içindekiler...

PORTRE
Molulu Âşık Revâî
Rasim Deniz
6

DOĞA
Kovalı Göleti
Dursun Çiçek
10

KİTABİYAT
Keşfü'l Akabe
Mustafa Cingil
18

ŞEHİR VE HAFIZA
Mehmet Akgül
Alper Asım
26

ARKEOLOJİ
Kayseri'nin İlk Barajı
Akgül Zor Sarı
34

EDEBİYAT
Keremi Kül Eden Aşklar Artık Yok!
Muhsin İlyas Subaşı
38

KÜLTÜR
Erkilet Güzelleri: Yunaklar
Şerife Tali
42

SÖYLEŞİ
Savaş Barkçin'le Sohbet
Mustafa İbakorkmaz
48

GEZİ
Bayramhacı
Hayrettin Doğan
56

MEKÂN
Bir Kış Mekânı Olarak Erciyes
Ömer Güneş
64

ŞEHRİN YÜZLERİ
Ayaklı Kütüphane Merhum Ali Rıza Karabulut
Muammer Yılmaz
72

FOLKLOR
Kayseride Folklor Faaliyetleri ve Halkoyunları
Hasan Yüksel
74

SOFRA
Toğga Çorbası
Şehir Kültür Sanat
82

AKADEMİ GÜNLÜĞÜ
84

KÜLTÜRDEN
Şehirden Kısa Kısa Haberler
Şehir Kültür Sanat
88

Âşık Revâî *Molulu*

Rasim Deniz

Halk şairi (Kayseri/Molu, 1811-1883). Asıl adı Mustafa'dır. Babası küçük yaşta vefat etti. Annesi yanında büyüdü. Baba mesleği hasırcılık yaparak geçimini sağladı. Tıraşlı bağlarında uykusunda yedi eren elinden "bade" içirildi. Bundan sonra, şiirlerinde "İçoğlu" mahlasını kullandı. Hatice Hanım ile evlendi. İsmail, Mustafa isminde iki oğlu ve Dudu ile Akkadın isminde iki de kızı oldu. İçoğlu Mustafa 20 yaşında askere gitti. İstanbul'da askerlik yaparken şiir seven komutanının dikkatini çekti. Mustafa'ya şiir bilgisini öğretmek için ona özel hocalar tutup ders aldırdı. İçoğlu Mustafa'nın yolu bir cuma günü Tav Pazarı'nda bulunan Semaî kahvesine uğradı. Kahvede asılı muammayı orada bulunan hiçbir âşık çözemedi. İçoğlu Mustafa Semaî kahve reisinden izin alıp şu şiiri okudu:

Girebilsem erenlerin içine
Selâm versem yârenime eşime
Derler mi ki bu askerin işi ne
Karıştı içimize gavvas gibi

Nuh Nebi tufanında yer aldım
İnen çekiçlere göğsümü gerdim
Kızgın demirleri ezdim yoğurdum
Davut Nebi haddesinde dost gibi

Buraya gelişim tesadüf değil
Sözlere karışmak ne haddim oğul
Dik duran başına diyemem eğil
Dire ayağını demir örs gibi

Demire sarılan dağları deler
Demiri parlatan murada erer
İçoğlu demirler durmaz bir-karar
Düşmanı var çürütücü pas gibi

Şiir bitince Başkan: "Şu asker bildi. Şu asker bildi" diye bağırdı. Şairbaşı, Mustafa'yı çağırarak, ona hak ettiği ödülü verdi. Asker Mustafa'nın alnından öptü. "Bundan böyle, senin mahlasın 'Revaî' olsun." dedi. Başkanın eli öpen Mustafa, şu şiiri okudu:

Müptediyim bir esrarı bilemem
Belli halim aşikâra giderim
Bahrî gibi ummanlara dalamam
Havf ederim bir kenara giderim
…
Revaî âşıkım mihnet aşına
Sinem siper ettim adu taşına
Bülbül gibi gonca gülün başına
Varır ben de ah ü zara giderim.

Semaî kahvesinde geçen olayları bölük komutanı duyunca çok sevinir, Mustafa Revaî'yi izinli olarak Kayseri/Molu'ya gönderir. Köyünün yakınında olan Boğazköprü'ye kadar gelir. Köyüne varamadan onu inzibatlar yakalayıp geri askere gönderirler. Kaçak muamelesi görüp geri askere götürülürken yazdığı şiir:

Geldim indim Karasu'yun başına
İsmim geçti Boğazköprü taşına
Kimse bakmaz gözlerimin yaşına
Köye gitmek için derman bulunmaz
…
Namıma verildi âşık Revaî
Sancağım Kayseri, kariyem Molu,
Gülmeden ağlattı tecelli beni
Beni affedecek ferman bulunmaz

Bu gidişle beraber Revaî 20 seneye yakın askerlik yapar. Asker dönüşü Molu'ya yerleşir.

"Cümlenin rızkını veriyor Yezdan
Benim de rızkımı vermiştir sazdan"

der, babasının mesleğine devam eder. Elinde bulunan bir eşeği ile Karasaz'dan kesip getirdiği berdi otlarını ailesi ile birlikte hasır örüp Kayseri'de ve civar köylerde satarak geçimini sağlar.

Bir tek eşeğimle giderim saza
Satarım hasırı veririm beze
O da yetişmiyor bu iki dize
Bez donundan bedenime buz gelir.

Yaşadığı yıllarda halkın baş belası olan, keyfine göre para toplayıp azını devlete verip çoğunu kendi alan "kabzımal" dedikleri vergi memuru, Mustafa Revaî'nin varı yoğu bir tek keçisini alıp gider:

Kabzımal keçimi haciz eyledi
Yavrularım ayran diye ağladı
Gözyaşları yüreğimi dağladı
Bu dünyanın zebanisi kabzımal

Revavî bu haller sürüp gidemez
Adaleti kimse inkâr edemez
Amirler zorbayı yedip güdemez
İnsanlara baş belâsı kabzımal.

Bilindiği üzere, yirminci yüzyıla kadar halkın büyük belalarından biri de "bit" ve "pire" idi. Gerek köylüler ve gerek şehirliler, bütün ahali bu iki canlıdan canını zor kurtarır; kimisi muskadan, kimisi başka bir şeyden çâre umardı. İlaç yoktu ki ilaçla kurtulsun halk. Bu iki zararlı canlı pek fazla üreyip çoğalır, insanları canından bezdirirdi.

Pire Destanı

Sene bin iki yüz seksen ikide
Günün dönümünde kızdı pireler
Evde yok amma ile sekide
Ar namus koymadı bozdu pireler

Pire dediğin de kum gibi kaynar
Sanırsın eline zil alıp oynar
Okuma üfleme pireye neyler
Derimizi devre yüzdü pireler

Revaî'nin yok pireden tasası
Molu'da oturur beyi paşası
Elinde mızrağı bir de asası
Katlimize ferman yazdı pireler.

Mustafa Revaî, zengin Molu Köyü'nde, fakir bir insan olarak yaşamış, Tanrı emri olduğu için daima çalışmış, her fırsatta okumuş, kültürlü bir halk şairidir. Elinde bulunan bir eşeği ile her gün Karasaz'a gidip berdi biçer ve hasır örüp satarak geçimini sağlardı. Çoluk çocuğunu kimseye muhtaç etmemek için durmadan dinlenmeden çalışır, kendisine hor bakanlar için de:

Revaî aç kalır sanma arkadaş
Bedenimde sağlam kaldıkça bu baş
Başıma dikilir bir gün iki taş
Onlar da namıma taç olur benim.

der ve bir eşeğinle çalışa çalışa ne yapacaksın diyen mal mülk sahibi zengin köylülerine de çalışmayı öğütler, bunun Tanrı emri olduğunu söylerdi:

Vatan, millet, Tanrı aşkı üçü yek
Ana baba sevgisi de buna denk
Ulu Tanrım yaratmamış bizi tek
Yaşamanın bütün yolu çalışmak

Ulu Tanrı'm buyurmuştur Kur'ân'da
İnsanlara, Tanrı emri, çalışmak.

Halk şairi Revaî, doğumundan ölümüne kadar bütün ömrünü köyü Molu'da geçirmiştir. Molu da Erciyes Dağı'nın tam karşı kuzeyinde bulunmaktadır. Molulu-ların gözlerini açıp güneye baktıklarında ilk gördükleri yer Erciyes Dağı'dır. Revaî de bu dağ için, on üç kıtalık bir destan yazmıştır:

Yazın sırtımıza güneş vurunca
Eser serin serin yelin Erciyes
Lodos yeli iliğine girince
Akar boz bulanık selin Erciyes.
...
Evimden görünür ak saçlı başın
Doyamam bakmaya hilaldir kaşın
Nazlı gelinlerdir senin yoldaşın
Verin deste deste gülün Erciyes

Der Revaî sana karşı yüzlerim
Beytullah yolunu senden gözlerim
Bugün evime bakan gözlerin
Bakar mezarıma yarın Erciyes.

Halk şairi Revaî, tarikat olarak Mevlevî tarikatına mensuptur. Asker ocağında komuta ile, özel ders aldığı hocasının yönlendirmesi ile Mevlevî tarikatına girmiş, Kayseri'ye geldikten sonra da tarikatına devam etmiştir. Mevlevî olduğuna dair söylediği bir şiiri:

Bu Revaî' âşık, Mevlâ'nın kulu
Seyit Burhaneddin erkânı yolu
Kayseri kazası mevlidim Molu
Tarikim Mevlevî Konyalıyız biz.

Molulu Halk Şairi Revaî, asker ocağında özel hocalardan aldığı dersler ile kültürünü artırmış, yazdığı şiirlerde hem hece veznini hem de aruz veznini kullanmıştır. Kendisinin kalem şuarası sayılacak kadar aruzlu şiirleri bulunmaktadır. Onun, bulunan "gazelleri, semaileri, mersiyeleri, müseddes-i mükerrerleri" mevcuttur. Onlardan bir örnek:

...

Kim bilir ki fukaranın nesi var nesi yok
Kırılır hatırı şikeste olur misli-çocuk
Fukara kimselerin acebâ rûyi neden soğuk
Bilesin halini ahvalini aç mı nice tok
Bu meseldir "fukara kalbine her kim dokuna
Dokunanın dokuna sinesi Settâr okuna"... ▪

Kaynak:

▶ 1. Rasim Deniz kütüphanesindeki cönkler.
▶ 2. Ankara Milli Kütüphanedeki cönkler.
▶ 3. Şükrü Esen, İstanbul "Türkiye Ekonomik ve Sosyal Tarih Vakfı" 1-27. Defterleri.
▶ 4. Şaban Ayata, Molulu Revaî, "Hayatı ve Şiirleri", 1969, Kayseri.
▶ 5. Abdullah Satoğlu, "Halk Şairi Molulu Revaî", 1984, Ankara.
▶ 6. Rasim Deniz, "Molulu Âşık Revaî", 2006, Kayseri.

Erciyes'i Seyrettiğim Ayna

KOVALI Göleti

Seyretsen de yâri gerçek göremen
Tutuşup aşkına kül olmayınca
İstesen de yâre doğru varaman
Gönülden gönüle yol olmayınca
Aşık Kerem

Dursun Çiçek

Tecelli ve tezahür ayna ile anlaşılabilir. İnsanın suret olarak kendini görebildiği, seyrettiği tek alan aynanın ona sunduğu görüntüdür. İnsan kendini eser olarak çeşitli biçimlerde seyreder. Lakin suret olarak ancak aynada görebilir. Kaldı ki aynada da olduğu gibi göremez, sağını sol, solunu sağ olarak görür. Kendi sağ elini kaldırırken aynadaki görüntü sol elini kaldırır. Bundan dolayıdır ki insan istisna durumlarda aynalara bakar. Bilir ki kendini gösterecek alan aynalar değildir. Dolayısıyla, yazar, okur, eser verir, yapar, çabalar, gayret eder. Çünkü insanın görüntüsü eserindedir ve o kendini eserinde görür.

Bazen gerçeklik olarak gördüğümüz şey görmemize sığmazken, bazen onu tecellide, yansımada çok daha iyi görür ve anlayabiliriz. Bu, aynada kendimizi görmeye benzer. Bu anlamda Kovalı benim Erciyes'i gerek suret olarak ve gerekse yansıma olarak en iyi gördüğüm ve anlamaya çalıştığım yerlerin başında gelir.

Sufiler âlemi Hakk'ın kendini seyrettiği ayna olarak telakki ederler. Âlem, içinde insan ve tüm varlıkla beraber yekparedir. Bizim için çokluk, yaratan için tekliktir. Öyleyse âlemde bizim gördüğümüz çokluk ve görelilik Hakk için aynı değildir. Âlem O'nun isim ve sıfatlarının tecelli ettiği, tezahür ettiği aynadır.

İnsanlar belki de bundan mülhem aynalarda hep bir teklik ve tevhid aramışlardır. Çünkü ayna yansıyan çokluğu teklik olarak gösterir. Türkülerde, şiirlerde hep ayna ile konuşulmuş, masallarda ayna dile getirilmiştir. Belki de insanın muradı, çabası, gayreti çokluğun içindeki yalnızlığını aşmaktır. Modern dünyada çokluğun unsuru olamayan insan, bir aynada anlam arayışına girer. Ayna'nın bütünleştirici ve toparlayıcı özelliğine rağmen modern dünya parçalar, sıradanlaştırır ve yok eder.

Aslında bir yansıma veya tecelliye bakma çabası ve gayreti, o yansıma ve tecellinin kaynağını görme ile ilgilidir. Takatinin farkında olmayan insan hayat boyu hep bu arzu ile yaşar. Lakin bir süre sonra bilir ki O'nu hakikatiyle görme insan gözü için imkânsızdır. Tecelli ve tezahürler ise kendi imkânı nispetinde insanın görmesini ve anlamasını sağlar. Sufiler O'nu O'nunla bilebileceğimizi, O'nu O'nunla bilmenin ise vahyin ve Peygamberimizin bize öğrettiği

doğrultuda olabileceğini, bunun dışında O'nun bir de eserinden yani âlemden yola çıkarak tecelli ve tezahür ekseninde bilinebileceğini söylerler. Ancak bu ikincil bilme birincinin izinde ve ışığında olduğu takdirde bir anlama dönüşür.

Kovalı başlıklı bir yazıda aynanın ne ilgisi var diye sormadan hemen konuya geleyim. Kovalı bir köy ve o isimde bir de gölet var. Erciyes Dağı'nı bir aynada görmek için bulabileceğiniz ender mekânlardan biridir. Kovalı dediğimde aklıma Erciyes Dağı'nın yansımaları geldiği için de yazıya ayna, görüntü, görünen, tecelli ve tezahürün anlam boyutu ile başladım. Gerçekten de buradan Erciyes'i her fotoğrafladığımda âlemi, onun bütün halini, sureti, görünen ve görüntü ilişkisini çok daha iyi anladım. Sonuçta bizim bu dünyada gördüğümüz, yaşadığımız, bildiğimiz veya bilemediğimiz her şey bir tecelli ve tezahürle ilgilidir.

Bazen gerçeklik olarak gördüğümüz şey görmemize sığmazken, bazen onu tecellide, yansımada çok daha iyi görür ve anlayabiliriz. Bu, aynada kendimizi görmeye benzer. Bu anlamda Kovalı benim Erciyes'i gerek suret olarak ve gerekse yansıma olarak en iyi gördüğüm ve anlamaya çalıştığım yerlerin başında gelir. Diğer bazı yerlerde sırf yansıma hissi galip gelirken, burada mistik, gizemli bir boyut da ortaya çıkar. Diğer deyişle şiirsel bir görüntü akmaya, tezahür etmeye başlar. Kocaman dağ adeta bir ummanın içine düşmüş ve yüceliği ile birlikte derinliğini de gösterir insanlara. Nitekim bir dağın derinliğini yüceliğinde, yüceliğini derinliğinde anlar insan.

Yeşilhisar'dan Dündarlı'ya doğru giderken kenarına oturduğumuz Kovalı Göleti bunları getirdi yâdıma. Küçücük haline rağmen öyle bir durgunluk ve derinliği vardı ki sanki bir tarafta Erciyes'i, öbür tarafta Demirkazık Dağı'nı, hatta tüm Aladağları içine almış yekpare bir dağ görüntüsü veriyordu bize. Bir bakıma ben dağlardan daha yüceyim dercesine. Göllerin en önemli özelliği de bu olsa gerek. Alabildiğine derin ve olabildiğince yüce. Su, gölde bir iç yolculuk yaparken dış yüzeyinde aynalaşarak yüceliyor ve yine derinliğine doğru yükseliyor ve bir dış yolculuk yapıyor.

Önüne Erciyes'i almış ama arkasında Demirkazık, hemen yanında da bütün gizemi ve haşmetiyle Aladağlar görünüyor. Biraz ilerideki Hacıbeyli köyü Niğde'ye bağlı. Aladağlar bölgesinin zirvesinde ise zaten Adana sınırı başlar. Bu anlamda Kovalı, Erciyes'i seyretmek için sırtını dağlara dayamış gibi görünür.

Kovalı'yı görünce insan aynanın ne anlama geldiğini, suretin, seyrin, gizemin sudaki pırıltısını ve derinliğini çok daha iyi anlıyor. Bu anlamda su varlığı gösterirken, sanki her şey benden yaratıldı ve onu en yalın hali ile ben gösteririm diyor.

Dağ başlarında gördüğüm göller ve göletler bende hep yücelik duygusunu depreştirirken, ovalarda veya özellikle dağların ortasında, dibinde, eteğinde gördüğüm göller ise derinlik duygusunu depreştirir.

Önüne Erciyes'i almış ama arkasında Demirkazık, hemen yanında da bütün gizemi ve haşmetiyle Aladağlar görünüyor. Biraz ilerideki Hacıbeyli köyü Niğde'ye bağlı. Aladağlar bölgesinin zirvesinde ise zaten Adana sınırı başlar. Bu anlamda Kovalı, Erciyes'i seyretmek için sırtını dağlara dayamış gibi görünür.

Kovalı baraj gölü Sultan Sazlığı'nın dağlara yaslandığı bölgede olması itibarıyla doğal olarak kuşların da uğrak yeri. Sazlıktakilere paralel olarak onlarca çeşit kuş bölgeyi cennet haline getiriyor. Nitekim Kovalı'dan Sultan Sazlığı ve Erciyes'e doğru baktığınızda bölgenin bereketli topraklar olduğunu çok rahat bir biçimde anlayabiliyorsunuz. Bozkırın ortasında bir yeşil cennet görünüyor adeta.

Kovalı'nın etrafı elma bahçeleri ile dolu. Kayseri'de Yahyalı ve Yeşilhisar bölgenin elma deposu sayılır. Her tarladan bir ses geliyor. Kayısı, karpuz ve Orta Anadolu'ya mahsus aklınıza gelebilecek her ürün yetişiyor burada. Su/rahmet bol olunca bereket de bol oluyor. Toprak su ile kendini tezahür ettiriyor. Biraz aşağıda bölgenin en önemli şifalı suyu olduğu söylenen İçmeler var. Eskiden uzun süre buralara gelinip konaklanılıyormuş. Lakin bir süre sonra İçmeler kimsesiz kalmış. Son dönemde ise konaklama tesisleri güncellenerek İçmeler yeniden eski güzelliğine ve kalabalığına kavuşturulmuş. Bölgede demir başta olmak üzere çeşitli maden ocaklarının olduğunu da belirtelim.

Kovalı'nın adını aldığı köy ise yazın çok kalabalık ve adeta bir kasabayı andırıyor. Adını kurulduğu yerdeki "kova" bitkisinden aldığını söylüyor köylüler. Ama köylerinin asıl isminin Sindel olduğunu da belirtiyorlar. Karşı tarafında bulunan Sindelhöyük köyüne doğru bakarak eski ismi de bir bakıma tasdik ediyoruz.

Biraz üst tepelere çıktığımız zaman hem Kovalı hem de etraf çok daha iyi görünüyor ve anlaşılabiliyor. Gölün bölge için, Sultan Sazlığı için ne anlama geldiğini çok daha iyi anlıyorsunuz. Bir yanda koyun sürüleri, öbür tarafta yaylak hayvanlar, bağlar, bahçeler, herk edilen veya ekilen tarlalar rahmetin ve bereketin göstergeleri.

Yanımda bulunan arkadaşım görünenin şaşkınlığında "buralara insanların gelip konaklayabilecekleri, çocukları ile vakit geçirebilecekleri yerler" yapılmasını önerdiğinde, biraz da tebessüm ve ironi ile karşı çıkıyorum. İnsanları bir yere götürmek tabiatı genellikle bozar. İnsan kendi kendine keşfettiği, bulduğu, anladığı, idrak ettiği yeri ise bozmadan, onun bütünlüğüne katılarak seyreder.

Kışın gittiğinizde karı, baharın gittiğinizde bütün güzelliğiyle Erciyes'i, Sultan Sazlığı'nı ve kuşların türküleri eşliğinde gelincik tarlalarını, sonbaharda gittiğinizde ise bozkırın rengini en farklı tezahürleri ile görür ve yaşarsınız. Yaz ise başaklar, elma ve kayısı bahçeleri arasında ayrı bir güzellik sunar.

Yeşilhisar gerçekten de her yanıyla Kayseri'nin cennetidir. İsmindeki yeşilin tesadüf olmadığını buraları gördükten sonra çok daha iyi anlıyoruz. Âlem ve dünya güzeldir. Çünkü Allah onu güzel yaratmıştır. İnsana düşen bu güzelliği fark etmek ve bozmadan sürdürebilmektir. Nitekim dünyanın güzelliği insan unutmasın diye cenneti hatırlatmaktadır. İnsan bu dünyada cennetin farkında olmalı ki onun yolunu şaşırmasın... ▪

Anadolu'da Türkler Tarafından
Telif Edilen İlk Kitap Kayseri'de Yazıldı

Keşfü'l Akabe

Mustafa Cingil

Anadolu'da "Türkler" tarafından telif edilen ilk eser Kayseri'de yazılmış olup bu çok önemli eser Keşfü'l Akabe"dir. Keşfü'l Akabe gerek konusu ve gerekse de yazıldığı dönem itibarıyla oldukça ilginçtir. Konusu, yazıldığı dönemin sosyal ve siyasal ikliminin bir yansımasıdır aslında. Bu nedenle kitabın ilginç konusundan önce, yazıldığı dönemi birazcık solumak faydalı olacaktır.

Bilindiği gibi 1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Alparslan'ın komutanları onun talimatıyla Anadolu

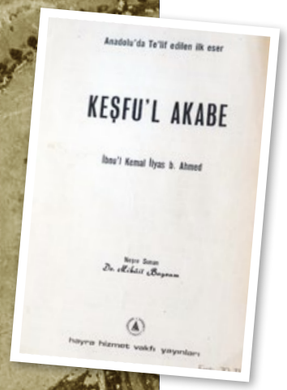

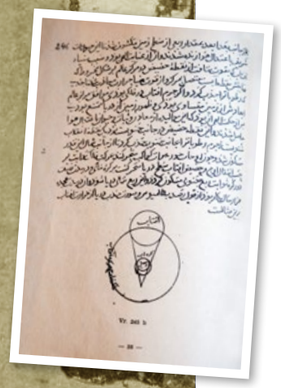

içlerine dağılarak kendilerine yeni yurtlar edinmişlerdir. Bunlara "Beylikler" diyoruz. Erzurum çevresinde Saltukoğulları, Mardin çevresinde Artukoğulları, Erzincan çevresinde Mengücekoğulları olduğu gibi, Orta ve Kuzey Anadolu Bölgesi'nde de yani Tokat, Amasya, Sivas ve Kayseri bölgelerinde de Danişmendliler bir beylik kurmuşlardır. Ancak Danişmendliler'in kurduğu beylik, diğerlerinden farklı olarak "Meliklik" statüsündeydi. Bunun sebebi beyliği kuran Gümüştekin Melik Ahmed Gâzi ve babası Danişmend Ali Toylu'nun konumlarıdır. Danişmend Ali Toylu aslen Hârezmli bir Türk'tür. Hârezmliler kültür seviyesi oldukça yüksek bir topluluktur. Bunda İran coğrafyasında olmalarının da elbette etkisi büyüktür.

Buna bağlı olarak Danişmendliler de oldukça eğitimli, kültür seviyeleri oldukça yüksek, çok da hoşgörülüydüler. Hem Büyük Selçuklu Devleti'nin hem de Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluşlarında epey hizmetleri olmuştur. Danişmend Ali Taylu, Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucusu Selçuk Bey'in sürekli yanında ve yakınındaydı. Taylu devlet içinde; resmî görüşmelerle, eğitim-öğretimle, şehzâdelerin ve halkın eğitimi ile uğraşan, gerektiğinde yol gösterip yön veren, kısaca güvenilen ve bilge biri olarak sürekli "danışılan" bir kişiydi. Danişmend "danışılan kişi" demek olup ileride beyliğin de ismini oluşturacak lakabıdır Ali Toylu'nun.

Selçuk Bey'in torunları, Büyük Selçuklu Devleti'nin de kurucuları olan Çağrı ve Tuğrul Beyler de eğitimlerini ondan almışlardı. Babaları Mikâil bir savaşta öldüğü için, yetim kalan Çağrı ve Tuğrul Beyler'in her şeyleri ile dedeleri Selçuk Bey ilgilenmiştir. Devlet içindeki konumlarından dolayı Selçuklular ile kız alıp vererek bir de sıhriyet bağları kurmuşlardır. Yani Danişmend Ali Toylu, Selçuk Bey'in torunu Kutalmış'ın kayınpederi olmuştur. Dolayısıyla Danişmendli Ali Toylu'nun oğlu ve Danişmendliler Beyliği'nin kurucusu Danişmend Gümüştekin Ahmed Gâzi, Anadolu Selçuklu Devleti'nin kurucusu Kutalmışoğlu Süleyman Şâh'ın dayısıdır. Daha ileride ise Danişmendoğlu Gümüştekin Ahmed Gâzi'nin oğlu Melik Gâzi (Kayseri Pınarbaşı'ndaki türbesinde yatan), Anadolu Selçuklu Devleti Sultanı (Kutalmışoğlu Süleyman'ın torunu) Sultan Mesud'un kayınpederi olacaktır.

Danişmendliler gerek "Alplik","Gâzilik" ülküleri gerek hoşgörülü oluşları ve gerekse de akli ilimlere, yani fizik, kimya, tıp, astronomi, matematik, botanik gibi pozitif ilimlere verdikleri destekle Anadolu'da çok farklı bir rüzgâr estirmişlerdir. Bu özelliklerinden dolayı Selçukluların ve Osmanlıların adeta mayasıdırlar!

Anadolu'da ilk ilmî, fikrî ve kültürel faaliyetler Danişmendliler döneminde ve oldukça da erken bir dönemde başlamıştır. Aileden gelen bilgelik Anadolu'da ilim ve irfan rüzgârlarının esmesini sağlamıştır. İlk yurt edindikleri yer, Tokat-Niksar'dır. Daha sonra Amasya, Malatya, Sivas, Kayseri bölgelerini ele geçirerek beylik sınırlarını daha da genişletirler. Egemenlikleri II. Kılıçarslan'ın Danişmendlileri yıkışına kadar devam etmiştir. Keşfü'l Akabe de böyle bir ortamın ürünüdür.

Anadolu'da Türkler tarafından telif edilen ilk eser, Kayseri'de yazılmış olan "Keşfü'l Akabe"dir!

Danişmendli Meliki Gümüştekin Ahmed Gâzi'ye sunulan bu eserin önsözü çok önemli ve ilginçtir.

"Pek çok filozoflar, faziletli kişiler ve dünyanın dört bir yanından akliyeciler, o yüce zata yöneldiler. Her biri sahip oldukları ilimlerini yaymaları ve uygulamaları ölçüsünde o hazretin cömertlik denizinden pay aldılar." denilmiştir.

Danişmendliler gerek "Alplik","Gâzilik" ülküleri gerek hoşgörülü oluşları ve gerekse de akli ilimlere, yani fizik, kimya, tıp, astronomi, matematik, botanik gibi pozitif ilimlere verdikleri destekle Anadolu'da çok farklı bir rüzgâr estirmişlerdir. Bu özelliklerinden dolayı Selçukluların ve Osmanlıların adeta mayasıdırlar! Danişmendlilerden sonra, Anadolu Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan'ın da felsefi konulara ilgi duyduğunu tarihçi Süryâni Mihâil bildirmektedir. Döneminin meşhur Türk tarihçisi İbn-i Bibi, II. Kılıçarslan'ın oğlu I. Gıyâseddin Keyhüsrev'in bir İbni Sîna hayranı olduğunu bildirir. Dönemin ünlü tarihçisi İbnü'l Esir, II. Kılıçarslan'ın bir diğer oğlu olan Tokat Meliki Rükneddin Süleymanşâh hakkında, onun felsefi inançlar taşıdığını, bu inançta olan kimseleri himaye ettiğini ve onlara destek verdiğini bildirerek itikadında bozukluklar olduğunu yazmıştır. Ne gariptir ki o dönemin bazı âlimleri tarafından pozitif ilimler ve felsefe ile uğraşmak "itikat bozukluğu" olarak görülüyordu!

Danişmendlilerden sonra akli ilimler Anadolu'da devam etmiştir. Alâeddin Keykubâd'ın halası Gevher Nesibe Hatun'un Kayseri'deki Şifahânesi bu eğilimlerin sonucudur. Danişmend Oğulları ve ardından Türkiye Selçukluları zamanında ilk 130 yıl boyunca Anadolu'da telif edilen eserlerin hemen tamamı tıp, astromomi, matematik, felsefe gibi akli ve tabii ilimlere dair eserlerdir.

O dönemde Anadolu'ya gelen Ali es-Savî bir eserinin önsözünde: "Diyar-ı Rum'a (Anadolu'ya) geldim. Herkesin astronomi ile uğraşmakta olduklarını, dinî ilimlerden bîhaber olduklarını gördüm." demiştir.

1164-1200 yıllarında Kayseri'de bulunan Tiflisli Hubeyş bin İbrahim, 25 kadar eser yazmıştır ve hepsi de tabiat ve akli ilimlere dairdir. Yine İbnü's Sarrac, Kâhta Kadısı iken kaleme aldığı bir eserinde "Bir defasında Danişmendli Türkmenleri ile karşılaştım. Sofîlere oldukça muhalif idiler. Onlarda hayırlı bir itikad yok idi. Bu konuda o kadar aşırı idiler ki, kâfirler dahi onların derecesinde olamaz." demiştir!(?)

Ünlü Osmanlı tarihçisi Paul Wittek, Timur'un Anadolu'yu istilâ etmesinden sonra parçalanan Osmanlı Devleti'nin birliğini Amasya şehzâdesi olan I. Mehmed Çelebi'nin yeniden sağlamış olmasını, bu şehzadenin on sene dağlık Amasya bölgesinde Danişmend Oğulları'ndan intikal eden "Millî Şuur" ve "Gâzilik" ruhu içinde yaşamış olmasına bağlamaktadır.

Gerçekten de Danişmend Oğulları Türk millî kültürüne çok önem vermişler, Türkmencilik ülküsünü kendilerine düstur edinmişlerdir. Sanıldığı gibi

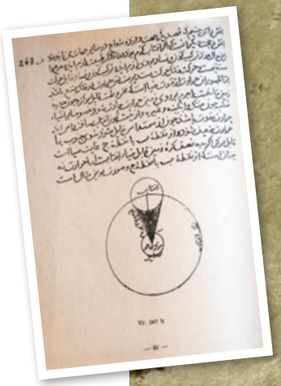

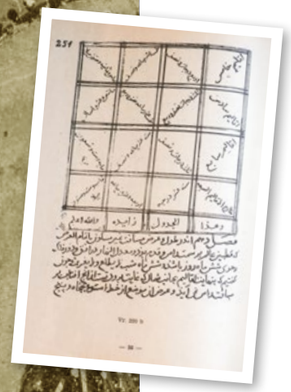

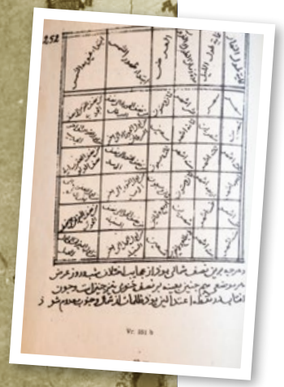

Anadolu'da Türkçe eser yazma geleneği, ilk olarak Danişmend ilinde ve bu yüksek fikir ve ilim ikliminde olmuştur. Telif edilen ilk Türkçe eser, Amasya'da Hekim Bereket tarafından kaleme alınan "Tuhfe-i Mübarizi" adlı tıp kitabı olup, yine iki Türkçe kitap daha yazmıştır.

Anadolu'da Türkçe eser yazma geleneği Karamanoğulları Devleti'nin Türkçeyi resmî dil olarak ilan etmesiyle başlamış değildir. Anadolu'da Türkçe eser yazma geleneği, ilk olarak Danişmend ilinde ve bu yüksek fikir ve ilim ikliminde olmuştur. Telif edilen ilk Türkçe eser, Amasya'da Hekim Bereket tarafından kaleme alınan "Tuhfe-i Mübarizi" adlı tıp kitabı olup, yine iki Türkçe kitap daha yazmıştır.

Kayseri/Pınarbaşı'ndaki türbede yatan Melik Gâzi'nin oğlu (Danişmend Gümüştekin Ahmed Gâzi'nin torunu) olan ve Kayseri Cami-i Kebir'i yaptıran, kıblesindeki türbesinde yatan Melik Mehmed Gâzi döneminde devletin merkezi Kayseri'ye taşınmıştır. Danişmendliler her vardıkları yeri ilimle, irfanla ve imarla ihyâ ettikleri gibi Kayseri'yi de ihyâ etmişlerdir. Melik Mehmet Gâzi, Cami-i Kebir'i bir külliye olarak yaptırmış, tamamen kendi imkânları ile binâ etmiş, yapım sırasında halktan bir kuruş dahi alınmayacak diye emir vermiştir. İnandığı gibi yaşayan, hoşgörülü, tabii ilimlere önem veren, bilgili, âlim bir hükümdârdı. Vefatından sonra bile yıllarca kendi yetiştirdiği talebeleri Cami-i Kebir'de imamlık yapmışlardır. Bu manada Kayseri'nin gerçek maddî ve manevî mimarı Melik Mehmed Gâzi'dir. Vefatında, dönemin Süryâni tarihçisi Mihâil'in anlattığına göre tüm halk, Müslümanı, Hıristiyanı, Süryânisi çok üzülmüşler, günlerce yas tutmuşlardır.

İşte bu dönemde, böyle bir ilim ikliminde yazılan "Keşfü'l Akabe", Danişmendlilerin Kayseri Şehir Muhafızı olan, Kayserili "İbnü'l Kemâl" diye ünlenen "İlyas bin Ahmed" adındaki bir hemşehrimiz tarafından Farsça olarak kaleme alınmıştır. Keşfü'l Akabe adlı eserini 1101-1105 yılları arasında yazarak devletin kurucusu Danişmend Melik Ahmed Gâzi'ye sunmuştur. Astronomi ve felsefeye dair bir eserdir. Bilinen tek nüshası, İstanbul Fatih (Süleymaniye) Kütüphanesinde olup, 5426 numara ile kayıtlıdır. 1327 yılında Şeyh Ali b. Dusti Huda el-Ankaravî tarafından istinsah edilmiştir (çoğaltılmıştır). (Kayseri Ansiklopedisi) Bu çok kıymetli esere yazarı tarafından bir ad verilmemiştir. Ancak eserin genel metni dışında kalan ibarelerde eserin adı "Keşfü'l Akabe" yazarının adı ise İlyas b. Ahmed el-Kayserî el-Ma'ruf bi-İbni'l-Kemâl olarak tespit edilmiştir. Ayrıca kendisinin Kayseri Nazırı olduğu notunu düşmüştür.

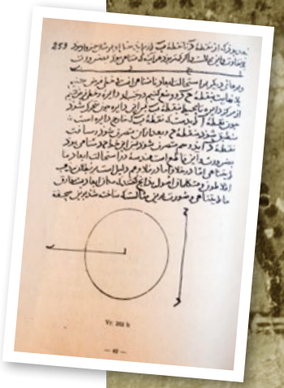

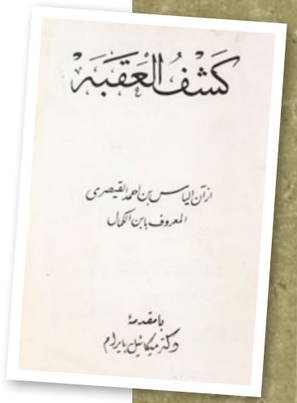

KİTABIN İÇERİĞİ

Eser 4 makaleden oluşmuştur. İlk makale madde âlemi hakkında olup bunların ispatını ele almıştır. Bu bölüm kendi içinde 13 fasıldan oluşmuştur.

İkinci makale cennet ve cehennemin şekli hakkında olup kendi içinde iki fasıldır.

Makale I

1. Fasıl: Evrenin küre şeklinde olduğu, yerin evrenin merkezinde olup, küre şeklinde olduğu konusundadır. Bu açıklamalara göre evren iç içe geçmiş küreler siteminden meydana gelmektedir. Her bir gezegen küre şeklinde olup, yerin etrafında bir çember üzerinde döner.

2. Fasıl: Yerin şekli hakkındadır. Bu fasılda Ay ve Ay tutulması hakkında bilgiler verilmektedir. Buradaki açıklamalarda, Ay tutulmasının Dünya'nın her yerinden aynı şekilde gözlenmediği ile ilgili bilgi verilmekte ve Ay tutulmasının nasıl meydana geldiği çizimler verilerek anlatılmaktadır.

3. Fasıl: Dünya'nın yapısı ile ilgilidir. Dünya'nın 3/4'ünün su ile kaplı olduğu, karaların sudan çıktığı ve Güneş ve diğer gezegenler çekim gücü sayesinde nasıl yerinde kalıyorsa, suların da yeryüzündeki yerinde kalmasının aynı sebeplerle açıklanabileceği ifade edilmektedir.

4. Fasıl: Yeryüzündeki karalar, sular ve hemen hepsinin üzerini örten hava hakkındadır.

5. Fasıl: Havanın üzerinde ateş tabakasının bulunduğu ifade edilmiş ve bu konu hakkında bilgiler verilmiştir.

6. Fasıl: Dünya'nın meskûn ve meskûn olmayan kısımları ile ilgilidir.

7. Fasıl: Dünya'nın ölçüleri hakkındadır.

8. Fasıl: İklim kuşakları tartışılmaktadır. İslam dünyasındaki belli başlı astronomlarda da görüldüğü gibi, belli başlı yedi iklim kuşağı belirlenmektedir.

9. Fasıl: Hangi ülkeler hangi iklim kuşağında kalmaktadır, hangi kavimler hangi iklim kuşaklarında yaşamaktadır sorularının cevapları verilmektedir.

10. Fasıl: Daha çok Dünya'nın hangi bölgelerinde yoğun olarak insanların yaşadığı, meskûn olmayan bölgeler özellikle ele alınmak suretiyle ve özellikle de kutup bölgeleri üzerinde durularak açıklanmıştır. Burada ayrıca güney ve kuzey kutup bölgelerindeki gece ve gündüzün göstermiş olduğu özel durum üzerinde de durulmuştur. Ayrıca kutuplardaki iklim koşulları ile ilgili açıklamalar verilmiştir.

11. Fasıl: Yazar Dünya'nın hareketsiz olduğunu söylemektedir. İslam dünyasında Beyrunî dâhil olmak üzere, bazı bilim adamları Dünya'nın hareketsiz olduğunu iddia etmişlerdir. Bu bilim adamlarına göre, evrenin merkezinde olan Dünya hareket ederse, düzen tamamen bozulacaktır.

12. Fasıl: Kâinatın ötesinin boşluk olduğunu iddia edenlerin reddi hakkındadır.

13. Fasıl: Dünya'nın iklim kuşaklarına göre taksimatı hakkındadır.

Makale II

Cennet ve Cehennem'in şekilleri hakkında olup kendi içinde iki fasıldır.

1. Fasıl: Peygamberlerin şehâdet ve ittifakları

2. Fasıl: Filozofların görüş ve iddialarının izahı ve âlemin genel şekli hakkındadır.

“Keşfü’l Akabe”, Danişmendlilerin Kayseri Şehir Muhafızı olan, Kayserili “İbnü’l Kemâl” diye ünlenen “İlyas bin Ahmed” adındaki bir hemşehrimiz tarafından Farsça olarak kaleme alınmıştır. Keşfü’l Akabe adlı eserini 1101-1105 yılları arasında yazarak devletin kurucusu Danişmend Melik Ahmed Gâzi’ye sunmuştur. Astronomi ve felsefeye dair bir eserdir. Bilinen tek nüshası, İstanbul Fatih (Süleymaniye) Kütüphanesinde olup, 5426 numara ile kayıtlıdır.

Makale III

İnsan ruhu hakkında filozofların görüşlerinin karşılaştırılması ve Aristo’nun fikirlerinin savunulması hakkındadır.

Makale IV

İnsan ruhunun saadet ve mutsuzluğu hakkındadır.

Yazımızı Mehmet Vural’ın Kayseri Ansiklopedisi’nde verdiği bilgilerle tamamlayalım: “Eserdeki iki âlem, ruh ve ruhun bir âlemden diğer bir âleme yükselmesi bağlamındaki edebî ve felsefi tasarımlar ile cennet ve cehennem tasvirleri gerçekten çarpıcıdır. Bu görüşleriyle Ebü’l-Alâ el-Ma’arrî (973-1057), İbnü’l-Arabî (1165-1240), Dante (1265-1321) gibi düşünürlerle kıyaslanabilecek yetkin görüşler ortaya koymaktadır. Gazzâlî ve onun çizgisindeki Kâdı Abdülmecid Herevî, Emîr Kemaleddin Kâmiyar gibi kelam ve fıkıh bilginleri bu dönemde dikkat çekmiştir. Fahreddin er-Râzî’nin öğrencileri ise Konya ve Kayseri medreselerinde tedrisat yapmışlar, Kadı Sıraceddin Urmevî, Kadı İzzeddin Urmevî gibi âlimler felsefe ve mantık alanlarında eserler yazmıştır.

Keşfü’l-Akabe, Türklerin XII. yüzyıla kadar ilimle meşgul olmadıkları, daha çok fütuhatla uğraştıkları iddialarına karşı Türklerin ilimle meşgul olduklarını göstermesi bakımından önemlidir. İbn Kemal’in eserini ithaf ettiği Melik Ahmed Gazi’nin etrafında fazıl ve filozoflar bulunduğunu, hükümdarın bunların görüşlerine itibar ettiğini belirtmesi de Anadolu Selçuklularının ilim ve düşünce hayatını göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Eser ayrıca Danişmendliler hakkında birinci elden bilgiler sunması, o günkü bilim ve felsefe anlayışını yansıtması bakımından da referans kitabı olma özelliği taşımaktadır. Yine Anadolu’da yazılan ilk eserin felsefe, astronomi ve coğrafyaya dair oluşu, burada görüşlerin felsefeyle yorumlanması, hükümdarların bu alanlara ilgi duyması düşünce tarihi açısından önemlidir. Astronomi, felsefe ve tabii ilimlere ilişkin bu geleneğin daha o zamanlar Büyük Selçuklu Hükümdarı Melik Şah (1055-1092) gibi hükümdarlar tarafından kurulmaya başlandığı, bu kitabın da bu geleneğin önemli bir eseri olduğu anlaşılmaktadır. Yine bu eserden anlaşıldığına göre Malazgirt Zaferi’nden sonra Anadolu’ya yerleşen Türklerin tamamen göçebe olmadıkları, bunlar arasında yerleşik hayata geçen kültürlü (danişmend) insanların bulunduğu, bunların bilim ve felsefeyle iştigal oldukları görülmektedir. Yerleşik kültüre geçilmesi sürecinde Kayseri şehri önemli bir işlev görmüştür. Keşfü’l Akabe isimli mühim eserin müellifinin Kayseri’de yetişmesi, burada yöneticilik yapması ve bu ünlü eseri burada kaleme alması, eser kadar şehrin de önemini ortaya koymaktadır.” ▪

Kaynaklar

- Anadolu’da Te’lif Edilen ilk Eser Keşfü’l Akabe (Prof. Dr. Mikâil Bayram)
- Danişmend Oğulları Devleti’nin Bilimsel ve Kültürel Mirası (Prof. Dr. Mikâil Bayram)
- Dânişmendliler (1085-1178) Orta Anadolu’nun Fatihleri (Prof. Dr. Muharrem Kesik)
- Kayseri Ansiklopedisi Keşfü’l Akabe Maddesi (Mehmet Vural)

Geçmişi Biriktiren Adam

MEHMET AKGÜL

Geçmişi Tarih,
Tarihi Hafıza Yapmak

Alper Asım

İslam Düşünce Atlası projesini hazırlayan arkadaşların bir temel ilkesi vardı: Geçmişi tarih yapmak... Bugünün arafta kalmış insanı için fazla bir anlam ifade etmeyen bir cümle. Geçmişi tarih yapmak bir bilinç ve idrak durumudur çünkü. Eğer bugünün oluşmasındaki en belirleyici etken hafıza/geçmişse, yarını belirlemede ve kurgulamada en belirleyici etken geçmiş tecrübelerse o zaman bu bilinç ve idrak durumu bir zihniyete dönüşmek zorundadır. Çünkü insanın bugüne ayağını sağlam basması ve gelecekle ilgili hayallerinin olması geçmişinin olması ile ilgilidir.

Geçmiş ya da hafıza veya tarih nedir o zaman? Her şeyden önce bir bilinç ve zihniyet meselesidir. Akif Emre'nin işaret ettiği gibi geçmiş, izlerimiz ve göstergelerimizdir. Bu izler ve göstergelere vakıf olan insanda oluşur geçmişle ilgili bilinç ve zihniyet.

Geçmişin bizde tecellisi olmasa bugün tezahür etmeyeceği gibi gelecek de tahayyül edilemez. Öyleyse hafızası yok edilmeye çalışılmış bir millet olarak, geçmişin bizde tecelli etmesinin izlerini ve göstergelerini bulmak zorundayız. İzler ve göstergeler, silinmeye çalışılan hafızamızı yeniden oluşturacağı gibi, geçmişe nasıl bakacağımızı da tayin edecektir.

Bu anlamda bazen bir mimari yapı, bazen bir tesbih, bazen bir tezhib veya tezyinat, bazen bir hat eseri neye nasıl baktığınızın ve bakacağınızın göstergesi olur.

Çok uzun dönemdir özellikle Selçuklu/Osmanlı hafızasını (iz ve göstergelerini) yok etmeye çalışan bir zihniyetin olduğu da malumdur. Gazali ile birlikte İslam dünyasında düşünme bitti tezinin arkasında yatan asıl unsur, Gazali sonrası ortaya çıkan Selçuklu ve Osmanlı gibi iki müşahhas iz ve göstergenin İslam'dan da soyutlanarak yok sayılmak istenmesidir. Yani Anadolu'yu Selçuklu'dan ve Osmanlı'dan soyutlamanın ne anlama geldiğini bilenler neyi kastettiğimi de anlarlar. Yine bu bağlamda birilerinin özellikle Selçuklu/Osmanlı/İslam dışı bir iz ve göstergeyi iz ve gösterge yapmaya çalışmaları da açıktır.

Ancak bütün bunlara rağmen özellikle bu toprakları mekân yapan insanlar bitmiyor. Hatta bitti, kalmadı denilen bir anda bazen bir şehirden ve hatta bazen bir köyün en kuytu köşesinden çıkabiliyor.

Bürüngüz tarihî bir köydür. Koramaz Vadisi havzasındaki en önemli köylerden biridir. Köydeki türbe ve camilerden yola çıkarsak Türklerin en eski yerleşim merkezlerinden biri olduğu açık. Dolayısıyla doğduğu mekânın verdiği bir tarihî çizgi ve bilinç var Mehmet Akgül'de.

Mehmet Çayırdağ ve Asaf Mehmetbeyoğlu bir gün Bürüngüz köyündeki bir insandan söz ettiler. Söz ettikleri insanın Selçuklu ve Osmanlı eserlerinden evini bir müzeye dönüştürdüğünü söylediler. Duyar duymaz köyün Bürüngüz olması dikkatimi çekti. Doğrusunu söylemek gerekirse sözünü ettikleri insan çok da ilgimi çekmedi. Yani sonuçta sağdan soldan nostaljik eserler toplayan birinden söz ettiklerini düşünerek nasılsa Bürüngüz köyünü çok sevdiğim için kaybedecek bir şeyim yok dedim. Çünkü taşla konuşan, zikreden insanların köyüydü benim için Bürüngüz köyü... Suyun akışının, sokak çeşmelerinin türküsünün hiç bitmediği bir köydü.

Asaf Abi ile köye girer girmez bizi caminin olduğu meydanda İstanbul beyefendisi bir insan karşıladı. Mehmet Akgül... Evi camiye çok yakın olduğu için hemen eve yöneldik. Evin dış avlu kapısını açar açmaz sanki başka bir dünyaya, başka bir âleme girmiş gibi hissettim kendimi. Kapının açılış hizasından itibaren bir tarihin içine düşmüştüm sanki. Karşı sedirde üst üste kitaplar, sağda ve solda aklınıza gelebilecek her şey vardı tarih ve kültür adına. Evin kapısına kaç dakikada vardık bilmiyorum. Gördüğüm her şeyi tanımak ve fotoğraflamak istiyordum. Yeni bir kapı açıldı ve bir anlamda yeni bir dünyaya girdik ve şaşkınlığım daha da arttı. Bahçe gölgede kalmıştı artık. Osmanlı seccadesinden Selçuklu tabakları ve tepsisine, bardaklarından tabaklarına kadar müthiş bir mutfak... Kurna taşından takunyasına kadar eksiksiz bir küçük hamam diyebileceğim banyo. Kuzine bir soba ve karşısında Osmanlı zevkini yansıtan dolaplar... Yeni diyebileceğimiz

bütün eşyaların üstü ise Selçuklu motifleri ve desenleri ile kamufle edilmiş...

Ve sonra bir kapı daha... Artık bu kapı ilk ikisini de unutturacak, sanki hayal âlemi veya rüya âlemi diyebileceğim bir ortam. Pencereden yansıyan güneşin ışığını, sararmış yaprakların pencereden görünen titreşimini de fark etmesem gerçekten rüyada olduğumu hissedeceğim. Gerçekten dedim işte bir tarihin ve hafızanın içindeyim. Hissettiğim nostaljinin ötesinde bir şey. Bir bilinci, bir tavrı, bir duruşu, bir idraki hissediyorum. O ilk şaşkınlığı atlattıktan sonra oturup

sohbete başlıyoruz. Şaşkın şaşkın bakarak "nereden çıktınız" diyorum. O da "buradan" diyerek Bürüngüz köyünde başlayan hikâyesini anlatmaya başlıyor.

Zeki bir çocuk olduğu için babası mutlaka okuması gerektiğini düşünüyor ve bu bilinçle İstanbul'a götürüyor. Kayseri'de yanlış bir inanç ve imaj vardır. Az çok nasıl üretildiğinin sosyolojisini ve psikolojisini biliyorum. Kayserili zeki çocuğunu okutmaz esnaf yapar, kafası çalışmayan çocuğunu okutur diye sık duyduğum yargı ve algının anlamsız olduğunu zaten biliyordum. Mehmet Akgül'ün babasının tutumu bunun en önemli göstergesiydi nitekim. Babası inşaatlarda çalışırken oğlu da yanında okuyor. Zorluklar ve güçlükler. Hatta geçim sıkıntısından dolayı Mehmet Akgül hariç ailenin geri kalan kısmı yeniden köye dönüyor. Bu zorluklara rağmen Mehmet Akgül bütün okulları birincilikle bitirerek yoluna devam ediyor.

Daha sonra ticarete atılıyor. Yani kafası çalışan bir Kayserili önce okuyup, ilmini tahsil edip sonra da ticaret yapmaya başlıyor. İyi para kazanıyor. Peki, bu Selçuklu ve Osmanlı merakı nereden geliyor?

Bürüngüz tarihî bir köydür. Koramaz Vadisi havzasındaki en önemli köylerden biridir. Köydeki türbe ve camilerden yola çıkarsak Türklerin en eski yerleşim merkezlerinden biri olduğu açık. Dolayısıyla doğduğu mekânın verdiği bir tarihî çizgi ve bilinç var Mehmet Akgül'de. Bir bakıma her Türk gibi tarihe merak salar ve önce okuyarak sonra da eserler üzerinden, izler ve göstergeler üzerinden tarih yolculuğu başlar. Tarihle ilgili ne var ne yok azar azar toplamaya başlar.

Bir gün Beyazıt Meydanı'nda hurdacıların açtığı sergiyi gezerken bir yabancının bir Selçuklu eserini ayağıyla deşmesini "bunlar da mı antika, tarihî eser, bunlar hala var mı?" diyerek aşağılamasını gördüğünde her şeyin akışı değişir. Bu yüzyıl içinde bir yabancıda gördüğü Türk ve İslam düşmanlığı içeren bu tavrın böylesine canlı ve aşağılayıcı olması onda farklı bir bilinç oluşturur. Bundan sonra özellikle sadece Selçuklu ve Osmanlı eserlerini toplayacağım der. Çünkü özellikle yabancıların bu topraklardaki Selçuklu/Osmanlı izlerini ve dolayısıyla hafızasını silme bilincinin öfkeli bir biçimde farklı kamuflajlar altında sürdüğünü görür ve "ben de ısrarla ve inatla Selçuklu ve Osmanlı eserlerini toplayacağım" der.

O gün başlayan bu süreç, bugün hala devam ediyor. Tabağından çanağına, hokkasından kalemine, hat eserinden seccadesine, tesbihinden kılıcına, bardağından ibriğine, tepsisinden çini eserlerine

1997 yılında Yapı Kredi'nin de katkısıyla açtığı "Mürekkep Zamanlar: 700 Yıllık Süreçte Kalem Medeniyeti" isimli sergi ile aslında onu Türk kültür ve sanat camiası biliyor. Böyle bir sergiyi açmasındaki bilinç ve şuur bile tesadüf değil. Bu topraklarda düşünmenin, kitabın olmadığını iddia edenlere, 700 yıllık süreçte yazıda kullanılan araçlardan oluşan bir sergi açarak cevap vermiş.

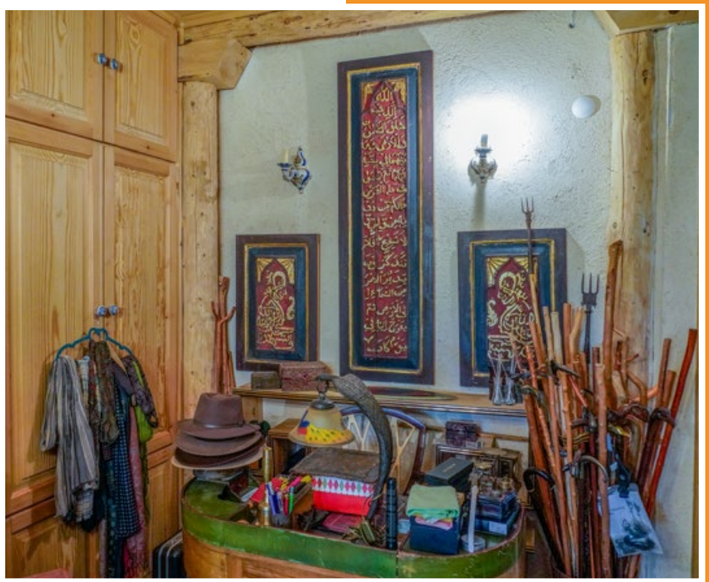

kadar bu toprakları Türkleştiren ve Müslümanlaştıran bütün iz ve göstergeleri topluyor. Sadece Büründüz köyündeki ev bile bir tarihi anlamaya ve idrak etmeye yetecek düzeyde. Gerçekten bir medeniyetin teorik kısmının ötesinde pratik kısmını tek tek toplayarak adeta bir hafıza oluşturmuş. Nitekim bir medeniyeti sadece teorik olarak savunmak bir nostaljiye dönüşme riskini de içinde taşır. Dolayısıyla medeniyetin pratikleri, somut eserleri olmadan onu nostaljik bir durumdan kurtaramayız. Mehmet Akgül bu bilinçle gerçekten bir kültür ve medeniyetin pratiklerini biriktirerek bir hafıza oluşturmuş.

Yıllar önce 1997 yılında Yapı Kredi'nin de katkısıyla açtığı "Mürekkep Zamanlar: 700 Yıllık Süreçte Kalem Medeniyeti" isimli sergi ile aslında onu Türk kültür ve sanat camiası biliyor. Böyle bir sergiyi açmasındaki bilinç ve şuur bile tesadüf değil. Bu topraklarda düşünmenin, kitabın olmadığını iddia edenlere, 700 yıllık süreçte yazıda kullanılan araçlardan oluşan bir sergi açarak cevap vermiş.

Mehmet Akgül'ün anlatımıyla "Mürekkep Zamanlar" sergisinde; koleksiyonun en eski parçalarını oluşturan Selçuklu dönemine ait bronz mürekkep hokkaları ve mürekkep karıştırıcıları, kamış kalemler, mürekkep hokkaları, maktalar, divitler, divit uçları, kalemtıraşlar, yazı malzemelerinin saklandığı kuburlar ve yazı çekmecelerinin 1200 yıllarından 1800'lerin sonlarına kadar geçirdiği değişim ve sürecin öyküsü örneklerle anlatılmış. Ayrıca, mürekkebe batırılarak kullanılan divitlerin yerini alan dolma kalemler en basitinden en gelişmişine, işlevine, tipine, markalarına göre gruplanmış, yaklaşık 300 kadar örnekle sergilenmiş. Akgül'e göre İslam dünyasında yazının resmin yerini alması ve kutsal sayılan dinî yazıları en güzel biçimde yazma çabasının doğurduğu hat sanatı, sanatsal anlamda şaheserlerin yaratılmasına neden olmuştur. Öte yandan bu sanatı uygulamak için kullanılan araçlar sayesinde de ahşap, işleme, oyma, sedef kakma, maden işleme, tezhip gibi sanatların en güzel ürünleri yaratılmıştır. Kandil islerinden üretilen mürekkebin sanata dönüşmesinin öyküsünü anlatan "Mürekkep Zamanlar" aslında Selçuklu ve Osmanlı'nın bu topraklarda kalıcılığının da hikâyesi ve göstergesi...

Ancak İstanbul eksenindeki bu tanınma Kayseri'ye yansımamış. Kayseri'de birkaç girişimi bulunmasına rağmen yeterli ilgiyi göremeyince de biraz da küsmüş demeyelim ama kırılmış. Bu yaşadıklarına rağmen sahip olduğu hafızayı somut hale getirmenin umudunu yitirmemiş.

Bundan bir yıl sonra Almanya Berlin'de, Goethe Enstitüsüne taşır sergisini. Bu sergi yurt dışında açılan ilk özel koleksiyon sergisidir. Almanya'da da büyük ilgi görür. Berlin Belediye Başkanı, oradaki bütün müzelerin müdürleri, televizyon ve gazeteler büyük bir ilgi gösterirler. Ancak böylesine bir etki ve yansımaya rağmen buruktur Mehmet Akgül; çünkü açılışta olan iki Türk'ten biri kendisi birisi de eşidir. Selçuklu ve Osmanlı'yı batılılara kendi deyimiyle "tebliğ" ederken Türk ilgili ve yetkililerin olmaması onu çok üzer. Ancak bu üzüntü ve burukluk onun heyecanını asla ve asla etkilemez.

Bize tanıttığı ve gösterdiği her eserde ayrı ve yeni bir heyecan yaşıyor. O eserleri geçmişe yol yaparak tarihin hangi kesitine gidiyor bilinmez ama bunu candan hissettiriyor. Şöhret ve nam peşinde olmadığı açık çünkü zaten erbabınca çok iyi tanınan bir insan... Önce Anadolu'ya sonra da Anadolu'nun kendisiyle ilgili eksenine, Büründüz ve Kayseri'ye kalıcı bir şey yapmak istiyor.

Bana göre kendi zihin dünyasında ve imkânlarında bunu başarmış. Anlattığına göre gerek buradaki evleri ve gerekse İstanbul'daki evleri bir müze. Ama önemli olan bir müze açmak veya kurmak değil. Çünkü müze bir kültürü nostaljik anlamda arkeoloji haline getirip bugünden silerek tarihin malzemesi haline getirir. Önemli olan bir müze ile birlikte buraları canlı tutarak, bugünkü insanlara tarihlerini tıpkı teorik anlamda bir kitaptan öğretir gibi, pratik anlamda eserler üzerinden öğretebilmek ve onlara neyi başardıklarını gösterebilmektir. Bugünü düne bağlamanın bir aracı olarak kullanmaktır eserleri. O zaman ancak amacımıza ulaşabiliriz ve gelecek için de bir şeyler bırakabiliriz. Yoksa burada bir bilinci taşıyan bu eserler, bağlamında olmadığı zaman sadece bir tabaktır, çanaktır, demirdir, bronzdur, plastiktir. Öyleyse eşyaya ruhunu ve anlamını veren medeniyet ve onu kuran zihniyettir. O bağlamda okunduğunda ve anlaşıldığında her şey anlamını bulur.

Büründüz köyünün çeşmeleri niye böyle içli türküler söylermiş ve akışlarında neden böyle bir farklılık ve yolunu yapmanın özgüveni ve bilinci varmış şimdi daha iyi anladım. Defalarca fotoğrafladığım Büründüz köyünün çeşmeleri, camileri, türbeleri, sokakları, insanları gözümde şimdi daha da farklılaştı. Onlar zaten tarihsel anlamda Osmanlı'nın şehirlerini, evlerini, mahallelerini yapan, ona ruh ve anlam katan insanlar. Bir evin dış suretini yapan bu insanların içlerinde ne kadar derin olduklarının göstergesi de bu gördüklerim diyerek, en yakın çeşmeden su içerek, Erciyes'e doğru bakmayı da ihmal etmeyerek Kayseri'ye umutla dönüyorum... ▪

KAYSERİ'NİN İLK BARAJI

Akgül Zor Sarı

Su, tarih boyu insanların takip ederek ilerledikleri, yaşam alanlarını ona göre kurdukları, onları bereketli topraklara ulaştıran en önemli unsurdur. Akarsu, ırmak ve deniz kıyıları hem ulaşımı kolaylaştırması hem yaşam kaynağı olması nedeniyle büyük medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Belki de suyu takip etmek medeniyetlerin izlerini takip etmektir.

Hayvancılık ve tarımla uğraşan yerleşik yaşama geçmiş devletler için kuraklık gibi, sel gibi doğal afetlere de önlem almak gereği doğmuştur. Bunun ilk örneği Dünya'da Mısır ve Babil gibi büyük devletlerle aynı dönemde Anadolu'da var olan Hitit Devleti'nin yapmış olduğu barajlardır. Türkiye'de Alacahöyük Gölpınar Barajı (Çorum), Köylütolu Barajı (Konya) ve Karakuyu Barajı (Kayseri) olmak üzere üç örneği vardır (havuz ve göller hariç). Biz de az bilinen, Kayseri'nin ilk barajı Karakuyu Hitit Barajı'nı ele alacağız.

Karakuyu Hitit Barajı, Pınarbaşı ilçesi Karakuyu Mahallesi'nde 1931'de Hitit yazıtlarını incelemek amacıyla yapılan bilimsel gezi sırasında H. Z. Koşay ve H. H. Von der Osten tarafından keşfedilmiştir. Baraj 1987 yılında Prof. Dr. Kutlu Emre tarafından "Doğu Kapadokya Yüzey Araştırmaları" esnasında yeniden ziyaret edilmiş ve 1988-1989 yıllarında da Prof. Dr. Kutlu Emre başkanlığında bölgede kısa süreli kurtarma kazıları yapılmıştır.

▲ Karakuyu Hitit Barajı Genel Görünümü

▲ Karakuyu Hitit Barajı Savak Taş Blokları

K. Bittel - 1984

Toprak yığılarak oluşturulan barajda yamacın üzeri taşlarla kapatılarak, bent ve savak kısmı ise daha büyük ebatlı düzgün taşlarla oluşturulmuştur. Gödele (Tahtalı) tepelerinden akan sel sularının toplandığı alanda suyun ağzını kesmek için inşa edilmiştir. 185 m'ye 250 m büyüklüğündedir. Şimdiki zeminle orijinal zemini arasında 125 cm'lik fark olduğu tespit edilmiştir. Arazinin genel yapısına bakılınca yerleşim yerlerine uzak olması tarım için ya da hayvanların su ihtiyacını karşılamak için kullanıldığını göstermektedir.

Barajın yerinin çok iyi seçildiğinin ve öneminin kanıtı; 1 km ileride DSİ tarafından yapılan yeni bir baraj bulunmasıdır. Karakuyu yaşlıları da yeni baraj yapılmadan önce mevcut Hitit barajında bahar ve kış aylarında su biriktiğini ve kullandıklarını söylemişlerdir.

Savakların geniş taşlarından biri üzerinde bulunan hiyeroglif yazıtta Kral IV. Tuthaliya'nın ismi geçmektedir ve bu

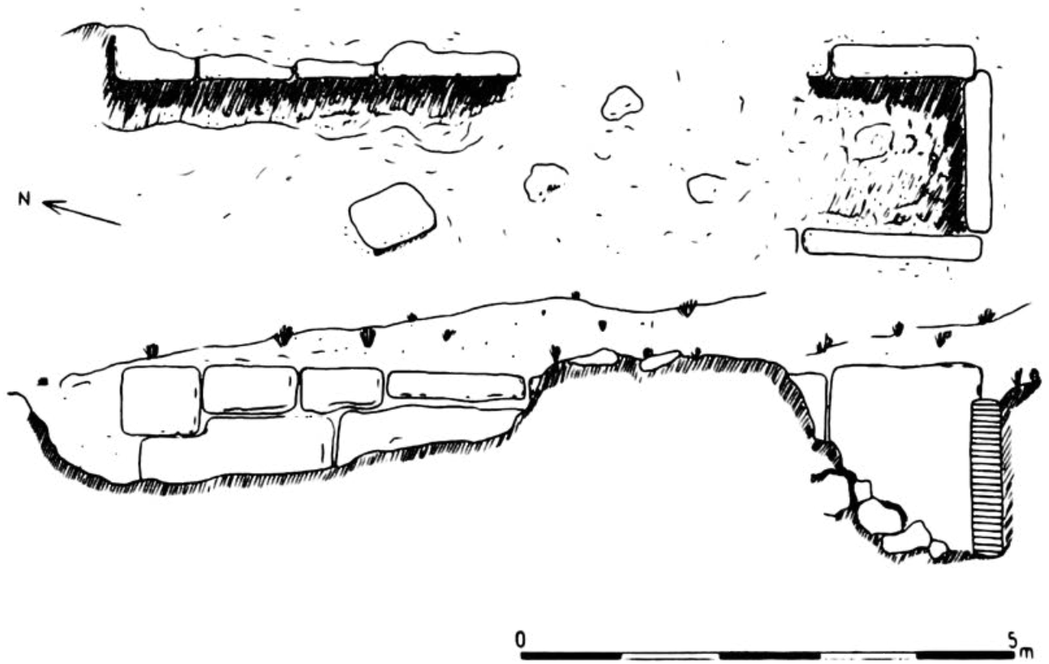

▲ Karakuyu Savak Planı ve Kesiti (Von der Osten, H. H., 1933, Fig. 117)

da barajın kralın yaşadığı MÖ 13. yüzyılın ikinci yarısına ait olduğunu gösterir. Yazıtın ilk satırı, bir kanatlı güneş kursu altında Tuthaliya'nın ismini ve iki yanına simetrik olarak yazılmış "Büyük Kral, Kahraman" unvanlarını içerir. Bunun sağ tarafında Tuthaliya'nın babası III. Hattuşili'nin ismi yazılıdır. İkinci satırda ise bazı tanrı ve kutsal dağ isimleri geçmektedir. Koruma amacıyla yazıt Kayseri Arkeoloji Müzesine taşınmıştır ve burada sergilenmektedir.

Hitit barajları günümüz baraj inşa tekniklerine benzerdir ve dönemin birçok problemi göz önünde bulundurularak inşa edilmiştir. Bu barajlar su ihtiyacının karşılanmasının yanı sıra kültsel (dinî) faaliyetlerin de gerçekleştirildiği yapılardır ve dönemin teknik özelliklerinin, arazinin topoğrafik bilgisinin ve hidroloji bilgisinin de üst düzeyde olduğunun bir kanıtıdır. Savak bölümüne sahip olması da bu yapının gelişigüzel, rastgele yapılmadığının ve hidroloji mühendisliğinin gelişmiş olduğunun önemli bir göstergesidir.

Ayrıca Hitit döneminde inşa edilen baraj yapılarının yakınlarında, herhangi bir taş ocağının ve baraj bendinin ana maddesini oluşturan kilin bulunmaması, baraj inşa alanına bu malzemelerin taşındığını göstermektedir. Bu durum baraj yapılarının ekonomik olarak, devlet tarafından desteklendiğini, Hitit Devleti'nin politik istikrarını ve gücünü de ortaya koymaktadır.

Günümüzden yaklaşık 3500 yıl önce yapılmış olan, az bilinen (ya da hiç bilinmeyen) bu mühendislik eserinin yeniden canlandırılması ve tanıtılması gerekmektedir.▪

Kaynaklar

- Hitit Dönemi Su Kültü (Doktora Tezi), Yiğit H. Erbil
- Karakuyu Hitit Barajı ve Diğer Hitit Eserleri, Kutlu Emre
- Hititlerde Su Kültü, Leyla Murat
- Filolojik-Arkeolojik Veriler Işığında Hitit Dönemi Su Bentleri ve Havuz Yapıları, Ayşe Ülke

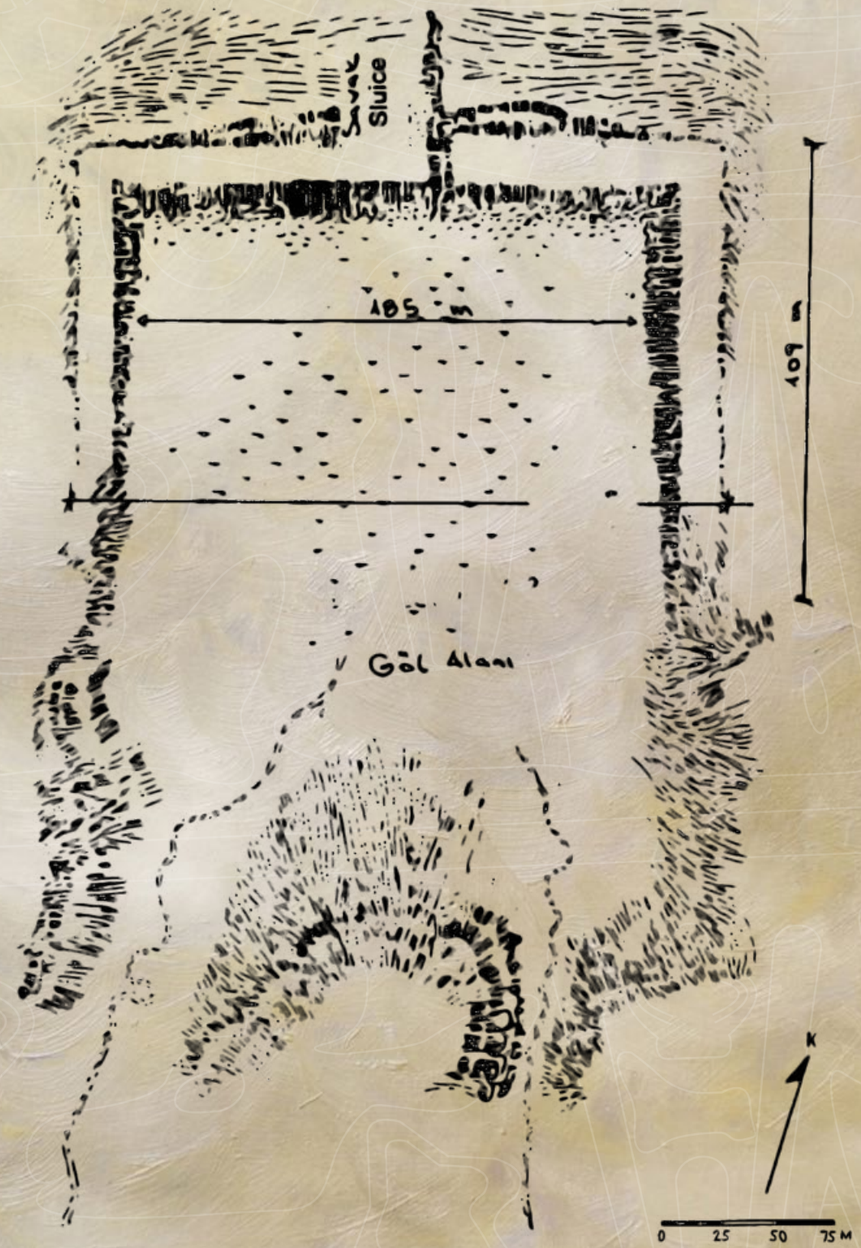

▲ Karakuyu Göletinin Planı (Von der Osten, H. H., 1933, Fig. 115)

Kerem ile Aslı Üzerine

Keremi Kül Eden Aşklar Artık Yok!

Muhsin İlyas Subaşı

Fuzuli "Aşk derdiyle hoşem / el çek ilacımdan tabip" der. Yani "Ben aşkımın derdinden memnunum, ondan şikâyetçi değilim, sen onu ilacınla tedavi etmeye sakın kalkışma" demek istiyor.

Büyük aşklar, elbette büyük âşıklar doğurmuştur. Tarihe bakın, Mecnun'u çöle düşüren bu aşk değil midir? Ya da Ferhat'a dağı deldiren, Kerem'i yollarda koşturan bu aşk değil midir?

Kerem dedik ya, bakın hikâyesine...

16. yüzyılda İsfahan'da oldukça zengin bir bey vardır. Serveti gittikçe artar, ama çocuğu olmamaktadır. Bundan da hayli üzüntü duymaktadır. Bu beyin aynı durumda bir de keşiş komşusu bulunmaktadır. Bir gün bunların hanımları, servet ve saltanatlarının devamını sağlayacak çocuklarının olmamasından yakınırken, Mirza Bey'in babasına gelen yaşlı bir zat elindeki elmayı verir ve bunu bir çeşmenin başında hanımının yemesini söyler. O da Ayazma Çeşmesi diye bilinen çeşmenin başında hanımının elmayı yemesini öğütler. Bunu çevre halkı da duymuştur. Onlar da çeşmenin başına gelirler. Bu sırada çocuğu olmayan keşişin hanımı da gelir ve elmadan bir parça da kendisine verilmesini söyler. Bu elmayı iki kadın bölüşüp yerler. Bu arada bir de adakta bulunurlar, çocukları olursa

birbirleriyle evlendireceklerine dair sözleşirler... Bu olaydan dokuz ay sonra ikisinin de birer çocuğu olur. Türk beyinin eşinin çocuğu erkektir, adını Mirza Bey koyarlar. Keşişin karısınınki de kızdır, ona da Han Sultan derler.

Aradan yine zaman geçer, bu çocuklar büyür. Bey, oğlu Mirza Bey'in yanına arkadaş olarak Sofu adında güvenilir bir kişiyi seçer. Keşiş ise büyüyen kızına, günü gelince, karısının beşik kertmesi yaptığını dikkate alan beyin talip olacağını düşünerek bir gün gizlice İsfahan'ı terk eder.

Bu sırada 14 yaşına gelen Mirza Han, rüyasında gördüğü bir kıza âşık olur. Fakat sevdiği kızı rüyasında gördüğü için, bir türlü bulamaz. Bir gün, arkadaşı Sofu ile ava çıkar. Bir kuş vurur. Kuş gidip bir evin bahçesine düşer. Kuşu almak için gittiği bahçede, rüyasında gördüğü kızla karşılaşır. Kıza orada "Rüyamda gördüğüm kızın aslısın sen." diyen Mirza Han, kızdan "Kerem eyle, beni bırak. Görürlerse ikimiz de rezil rüsva oluruz." cevabını alır. Burada geçen "Aslı" Han Sultan'ın, "Kerem" de Mirza Han'ın yeni adları olur. Ve bu karşılaşmanın peşinden takip başlar.

Keşiş, kızını bu Türk beyinin oğluna vermek istememektedir. Bunun için de sürekli olarak İsfahan çevresinden uzaklaşmaya başlar. Kerem de arkadaşı Sofu ile onları takip etmektedir...

Bu kovalamaca yıllarca sürer. Keşiş, gelip Kayseri'ye yerleşir. Kerem de İsfahan'dan çıktığı yolculuğunu Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde sürdürerek Kayseri'ye yönelir. Kayseri yakınlarında bir çobanla karşılaşır ve şu türküyü söyler:

Eğlen çoban eğlen haber sorayım
Aslıhan'ım Kayseri'ye vardı mı?
Mecnun oldum bâri bir kez göreyim
Aslıhan'ım Kayseri'ye Vardı mı?

Karadır kaşları gözüm sürmeli,
Keten gömlek giyer göğsü düğmeli
Güzeller içinde onu övmeli
Aslıhan'ım Kayseri'ye vardı mı?

Aslı bir ermeni kâfir atası
Söyle çoban söyle ahım tutası
Ahirette yar koynuma yatası
Aslıhan'ım Kayseri'ye vardı mı?

Dertli Kerem ister Hak'tan yardımı,
Mevlâm bir kuluna verme derdimi,
Aslı göçtü viran koydu yurdumu,
Aslıhan'ım Kayseri'ye vardı mı?

Kerem, yol arkadaşı Sofu ile İsfahan'dan Kayseri'ye tam yedi yılda gelir. Keşişin Kayseri'ye yerleştiğini öğrenince de onun evini aramaya başlar. Nihayet bir çocuktan onun Setenönü'nde oturduğunu ve evini öğrenir. Evin önüne gelince, Aslı'yı da pencerede görür. Kendisini tanıtmadan hemen oradan uzaklaşır. Gece, yol arkadaşıyla Aslı'yı nasıl elde edecekleri yolunda plan kurarlar. Keşişin karısının dişçilik yaptığını öğrenmiştir. Dişini çektirmek üzere, evine gitmeye karar verirler ve öyle yaparlar.

Eve girdiklerinde Aslı kendisini karşılar. Dişini çektireceğini öğrenince de annesine götürür. Kadın gelir dişine bakar, Kerem çekilecek dişini gösterir, Kadın, Kerem'in başını Aslı'nın dizine koydurur. Ve eline kerpeteni alarak ağrıyan dişini sorar. Kerem, Aslı'nın dizinden başını kaldırmamak ve onu bu vaziyette daha çok seyredebilmek için sırasıyla "Şu ağrıyordu, bu ağrıyordu, hayır o değil, yanındaki ağrıyordu" diyerek bütün dişlerini çektirir. Bu sırada işin farkına varan keşişin karısı, hiç beklenmedik şekilde evlerine kadar giren Kerem'i tanıyınca hemen evden dışarı fırlayıp kocasını aramaya koyulur. Bu arada Aslı ile Kerem aralarında anlaşarak kaçmaya karar verirler. Gece buluşacaklar ve birlikte şehri terk edeceklerdir. Kerem, Aslı'dan bu vaadi alınca evden çıkar.

Gece olur Kerem ile arkadaşı Sofu, keşişin evinin bahçesine gelirler. Ne var ki ay tam dolunay dönemindedir. Her taraf iyice aydınlanmaktadır. Bunlar o sırada, oradan geçen kolcubaşı tarafından yakalanır. Ve hırsızlık isnadıyla hapse atılırlar. İş mahkemeye düşer. Kerem ve arkadaşı orada kendilerini anlatırlar. Şehrin beyi bunları hapisten çıkartır, evinde mükellef bir sofra hazırlar ve Aslı'yı keşişten isteyip alacağına söz verir. Ertesi günü de, keşişi yanına çağırtır. Durumu anlatır ve kızına dünür olur. Keşiş, beyin elinden kurtulmasının imkânı olmadığını anlayınca rıza gösterir. Söz kesildikten sonra, hemen düğüne başlanır, kırk gün kırk gece yenilir, içilir, eğlenilir. Keşiş kızını, büyü yaptığı pembe bir elbise içerisinde gelin alayına teslim eder. Kıza da sıkı sıkı gerdekte elbisesinin düğmelerini kendisinin çözmemesini, Kerem'in çözmesi gerektiğini tembihler.

Talas'ta bir köşkte gerdeğe giren âşıklar baş başa kalırlar. Kerem'in hakiki çilesi bu defa burada başlar. Aslı'nın düğmelerini çözdükçe onlar kendiliğinden yeniden iliklenir. Sabaha kadar uğraşır bir türlü elbiseyi üzerinden çıkaramaz. Bu ıstırap üzerine öyle bir "Ahh!" çeker ki bu "Ah"la birlikte ağzından çıkan alevde tutuşup yanarak kül olur. Aslı da, Kerem'in küllerini, çözdüğü saçlarıyla süpürür ve o da Kerem'in küllerinin saçlarını tutuşturması sonucu yanarak külünü Kerem'inkine katar. Böylece bir aşk hikâyesi sona erer.

Olayı haber alan Kayseri'nin beyi ile halk toplanır, bunlar için muhteşem bir cenaze töreni düzenler. Sonra götürüp iki aşığı Erciyes'e gömerler. O tarihten bu yana her bahar Erciyes'te bir çift gül açar. Birisinin rengi kırmızı, diğerininki ise beyazdır. Kırmızı Kerem'i, beyaz ise Aslı'yı temsil eder... ▪

Erkilet Güzelleri:

Yunaklar

Şerife Tali

Yunak, çamaşır yıkamaya ayrılmış ve içinde yıkama düzeni kurulmuş yerlerdir. Yıkanılan yer, yunmalık olarak da tanımlanan yunaklar, "çamaşırhane", "geysi evi" veya "yunnak" gibi bulundukları yörelere göre de farklı isimlerle anılmaktadırlar. Henüz evlerin içine kadar şebeke sularının akmadığı, çamaşır makinelerinin olmadığı zamanlarda toplu çamaşır yıkama geleneği çamaşırhanelerde, tayin edilen özel çamaşır yıkama günlerinde gerçekleştirilmiştir. Genellikle dere kenarında ya da kaynak suların geçtiği su arklarının olduğu yerlerde yapılan yunaklar, kırsal kesimde sosyal yapı ve gereksinimle ortaya çıkmış eserlerdir. Yunakların içerisinde çeşmeler, ocaklar, çamaşır yıkama tekneleri, sekiler, malzemelerin konduğu takalar ve suların atıldığı açık kanallar bulunmaktadır. Yunakların duvarlarında belirli aralıklarla, bakır kazanlarda su ısıtmak için açılan ocak nişleri bu yapıların en temel

Bu konu Şerife TALİ, **Kayseri Erkilet'te Türk Devri Mimari Eserleri,** Ankara, Efdal Matbaacılık, 2014 adlı eserden alınarak yeniden **üretilmiştir.**

▲ Kirazlı Yunağı

Yunaklar, bir cephesi açık veya genellikle kapalı tarzda çeşitli planlarda uygulanmış sade yapılardır. Hamamlarda olduğu gibi özel bir plan düzenine sahip olmayan bu tip, ihtiyaca göre zamanla yeni eklerle büyütülebilen, planı değişkenlik gösteren eserlerdir. Bu ibareden de anlaşılacağı üzere yunaklar, mimarlar tarafından değil halk ustaları tarafından tasarlanarak uygulanan, fonksiyonellikleri ön planda olan su yapılarıdır.

unsurlarıdır. Kadınların aynı zamanda sosyalleşme mekânları olan yunaklar sadece çamaşır yıkama yerleri değildir, daha büyük ölçekli olanlarında yıkanma yerleri, bölmeleri de bulunabilmektedir, bu nedenle bazı yörelerde yunaklara, "hamam" adı da verilmektedir. Ayrıca kadınların çamaşırlarını kuruturken çocuklarını yıkadıkları, hatta tüm işlerini bitirdikten sonra kapıları kapatıp kendilerinin de banyo yaptıkları yerlerdir. Kadınların belli usullerle getirdikleri çamaşırları yıkadıkları yunaklar ortak kullanım alanları olmakla birlikte, gördüğü işlev doğrultusunda aslında özel, mahrem yerlerdir. Yunaklar, bir cephesi açık veya genellikle kapalı tarzda çeşitli planlarda uygulanmış sade yapılardır. Hamamlarda olduğu gibi özel bir plan düzenine sahip olmayan bu tip, ihtiyaca göre zamanla yeni eklerle büyütülebilen, planı değişkenlik gösteren eserlerdir. Bu ibareden de anlaşılacağı üzere yunaklar, mimarlar tarafından değil halk ustaları tarafından tasarlanarak uygulanan, fonksiyonellikleri ön planda olan su yapılarıdır. Kırsalda geleneksel yığma taş veya moloz taş duvarlarla inşa edilen yapıların üzerleri de genellikle basit bir örtü sistemi ile kapatılmıştır. Bu doğrultuda kadınların yaptığı görevlerin başında gelen çamaşır yıkama işleri için kapalı bir mekân özelliği gösteren işlevsel çamaşırhanelere dönüşmüştür. Su mimarisi içerisinde yunaklar, bir mekân bütünlüğü kazanmış ve özellikle sosyal hayatın birer yansımaları olarak mimaride yerini almıştır. Mimari olarak halk yapıları arasında değerlendirilen bu yapı grubunun, çoğu atıl durumda, Anadolu'nun her tarafında oldukça gelişmiş örnekleri mevcuttur.

ERKİLET KİRAZLI YUNAĞI

Erkilet Kirazlı Yunağı; Bağarası'nda, Tepecik mevkiinde, aynı isimle anılan göletin yanında yer almaktadır. Yunağın üzerinde herhangi bir kitabe mevcut değildir. Yapının kim tarafından ve ne zaman yaptırıldığı kesin olarak bilinmemektedir. Yapı, malzeme ve mimari özellikleri ile XIX. yy. sonu XX. yy. başlarında inşa edilmiş olmalıdır.

Çamaşırhane yaklaşık 6.90x8.31 m ölçülerinde olup kareye yakın bir plana sahiptir. Ölçüleri cephelerde farklılaşan çamaşırhane, özellikle ikinci kaynağın çıktığı kısımda 0.85 m genişlik 0.75 m derinlikte uzamaktadır. Yapıya cephenin ortasında açılan 0.83 m derinlikte, 0.80 m genişlikte düz lentolu bir kapı ile girilmektedir. Kot olarak aşağıda kalan çamaşırhanenin içerisine beş basamakla inilmektedir. Yapının batı cephesinde yaklaşık 0.80 m derinlikte 0.95 m eninde dikey dikdörtgen formlu iki pencere açılmıştır. Çamaşırhanenin kaynağının çıktığı cephe ile diğer cepheleri sağır tutulmuştur. Geleneksel yığma moloz taş duvarla inşa edilen yapının üzeri orijinalinde kiremit kaplı kırma çatı ile örtülü olması gerekirken bu örtü sonradan betonla değiştirilmiştir. Çamaşırhanenin dikdörtgen formlu kapısının karşısında yer alan kaynak kısmı niş şeklinde ve üzeri açıktır. Beden duvarları içten ve dıştan sıvasız ve sadedir.

Kirazlı Yunağı'nın içerisinde kazanlarda suların ısıtıldığı yaklaşık 0.50 m derinlikte 1.10 m ölçülerinde dokuz adet ocak nişi bulunmaktadır. Tuğlalarla örülen sivri kemer formlu ocakların boyutları küçüktür. Ocak nişlerinin arasında eşya koymak amaçlı kullanılan, yöresel olarak "takacık", "taka" adı verilen küçük nişler bulunmaktadır. Çamaşırların yıkandığı 1-1.50 m çapında dairesel sal taşları yıkama tekneleri olarak kullanılmıştır. Fakat bugün bu taşlardan burada tek bir örnek yerinde olup diğerleri kaldırılmıştır. Kaynağın aktığı su arklarının kenarında yer alan sekiler betonla kaplanmıştır. Süslemesi olmayan çamaşırhanenin kırsal mimari özellikleri taşıması ve bir geleneği yansıtarak günümüze kadar gelebilmesi

▲ Kirazlı Yunağı

Çamaşırhaneler kadınların buluşma mekânları olarak toplu iş yapmanın yanı sıra sosyal birlikteliğin sağlandığı ortak kullanım mekânları olma özelliği ile o dönemin yerel kültürü ve insanların yaşam tarzını yansıtmaları açısından önemli toplanma yerlerdir. Erkilet merkezde bulunan Kirazlı ve Mahremaltı Yunakları ihtiyaca yönelik yığma sistemde oluşturulan sade örneklerdir.

önem taşımaktadır. Birtakım yenilikler yapılan yunak günümüzde bakımsız haldedir ve kullanılmamaktadır.

ERKİLET MAĞRAM (MAHREMALTI) YUNAĞI

Erkilet Mahremaltı Yunağı aynı isimle anılan mevkide yine Mahremaltı Göleti'nin yanında yer almaktadır. Yunağın üzerinde herhangi bir kitabe mevcut değildir. Yapının kim tarafından ve ne zaman yaptırıldığı kesin olarak bilinmemektedir. Yapı, malzeme ve mimari özellikleri ile XIX. yy. sonu XX. yy. başlarında inşa edilmiş olmalıdır.

Çamaşırhane, yaklaşık 8.10x17.50 m ölçülerinde olup basit dikdörtgen bir plana sahiptir. Yapıya eksenden kaydırılan 0.55 m derinlikte, 1.48 m genişlikte düz lentolu bir kapı ile girilmektedir. Bu cephede yaklaşık 0.80 m derinlikte 1.95 m eninde yatay dikdörtgen formlu dört pencere açılmıştır. Çamaşırhanenin içerisinde kaynağın çıktığı cephe ve diğer cepheleri sağır tutulmuştur. Geleneksel yığma moloz taş duvarla inşa edilen yapının üzeri şimdi beton bir örtü ile kapatılmıştır. Yapının dikdörtgen formlu kapısının karşısında yer alan kaynak kısmı niş şeklinde olup üzeri açıktır. Çamaşırhanenin beden duvarları içten ve dıştan sıvasızdır.

Mahremaltı Yunağı'nın içerisinde kazanlarda suların ısıtıldığı 0.90 m derinlikte 1.50 m ölçülerinde üç adet ocak nişi bulunmaktadır. Yuvarlak kemer formlu ocakların boyutları diğer yunaktaki ocaklara göre daha büyük tutulmuştur. Beden duvarları bazı bölümlerde yenilenen çamaşırhanenin bu kısımlarda orijinalinin nasıl olduğu bilinmemektedir. Ocak nişlerinin arasında eşya koymak amaçlı kullanılan takacık adlı küçük üçgen ve kare formlu nişler bulunmaktadır. Çamaşırların yıkandığı 1-1.50 m çapında daire formlu 8-10 sal taşı yıkama tekneleri olarak kullanılmış fakat bugün burada hiçbiri yerinde kalmamıştır. Su arklarının kenarında yer alan sekiler de betonla kaplanmıştır. Süslemesi olmayan sade çamaşırhane, kırsal mimari özellikleri gösteren fonksiyonel bir yapıdır. Bazı yenilikler geçiren yunak günümüzde kapatılmıştır ve kullanılmamaktadır.

Çamaşırhaneler kadınların buluşma mekânları olarak toplu iş yapmanın yanı sıra sosyal birlikteliğin sağlandığı ortak kullanım mekânları olma özelliği ile o dönemin yerel kültürü ve insanların yaşam tarzını yansıtmaları açısından önemli toplanma yerlerdir. Erkilet merkezde bulunan Kirazlı ve Mahremaltı Yunakları ihtiyaca yönelik yığma sistemde oluşturulan sade örneklerdir. Yunakların kırsal mimari özellikler göstermesi; toplu olarak bir mekânda çamaşır yıkama geleneğini yansıtması ve bu yapıların günümüze kadar gelebilmesi sosyo-kültürel açıdan önem arz etmektedir. Erkilet güzelleri bu mekânlarda çamaşırlarını kirlerden arındırırken bu sulara başka hangi sırlarını söylediler, aralarında neler paylaştılar bilemiyoruz. Bildiğimiz tek şey artık kapıları kapatılan ve metruk haldeki bu yunakların gizledikleri mahremiyet ve o gün akan sulara söylenen tüm sırların hala saklanması... ▪

▲ Mağram Yunağı

▲ Mağram Yunağı

▲ Mağram Yunağı

Savaş Barkçin'le *Sohbet*

Mustafa İbakorkmaz

Tanıdığımız kadarıyla ciddi hassasiyetleriniz var. Bize bir şeyleri hatırlatmayı vazife gibi üzerinize aldığınızı görüyoruz. Sizce biz hafızamızı mı kaybettik yoksa yolumuzu mu? Ya da hafızasını kaybedip nereye gideceğini bilmeyen bir yolcu gibi miyiz?

Eyvallah, çok güzel bir soru. Benim gerçekten derdim olan bir soru seslendirmiş oldun. Biz kendimizi kaybettik. Kendini kaybeden zaten yolunu ve yönünü kaybeder. Aklı başında olabilir, ama aklı kendisinin değildir. Bizim aklımız kendi aklımız değil. Mesela şu anda Kur'an'la en çok haşır neşir olan, onu anlamaya, anlatmaya çalışan insanlar bile, Kur'an'daki akletmeyi emreden ayetleri kendi aklımız gibi anlamıyorlar. Bir Batılının aklı gibi anlıyorlar. Batılı da demeyelim, mü'min olmayan birisinin aklı gibi algılıyorlar.

Şimdi kendimiz olarak bir şey yapmamız her alanda çok zor. O yüzden ortadaki kargaşa aslında bir imkânsızlık kargaşası değil. Bir kendisi olamama durumu. Kendisi olamadığı için elindeki imkânları nasıl kullanacağını bilememe durumu. Şehirlerimizin hali bunun en güzel göstergesi. Modernizmin yıktığı yerlerde yeni bir kimlik inşa edilebilir miydi? Bakıyoruz yine kendisi olmayan başka şeyler inşa ediliyor. Konuşulan konular yine aynı şekilde. O yüzden, ben söylüyorum, iki yüzyıldan beri İslam âlemi kendisini kaybetti. Ama gücü kaybettiğini sanıyor. Yani, ben benim zaten diyor, ama gücümü kaybettim, ben maddi gücü bulayım, o zaman yine her şey çok güzel olacak, diyor. Bu çok yanlış. Aslında İslam dünyası kendini kaybetmiştir. O yüzden yanlış bir soru soruyor. Yani gücümüzü nasıl kaybettik sorusu yanlış bir soru.

Biz kendimizi nasıl kaybettik dersek, işte o zaman işler açılmaya başlar. Benim de bütün gayretim bunu gösterebilmek. Sanatta, devlette, siyasette bunu gösterebilmek.

Aslında buradan, gücümüz de var ama biz farkında değiliz sonucu çıkarılabilir mi?

Tabii! Kendin olmayınca kendi gücünü de nasıl kullanacağını bilmezsin.

Kendimizi yeniden bulma maceramızda, hem zihinsel bir yolculuk yapmamız gerekiyor hem de manevi bir yolculuk yapmamız gerekiyor. Sizin tarikatlarla ilgili bir kitap çalışmanız da var. Ülkemizdeki belli başlı tarikatları ele almışsınız. Tasavvufla ilgili geçmişle günümüzü kıyaslayarak neler söylersiniz?

Benim düşünce yazılarımı topladığım kitabın adı "Kalbin Aklı". Neden? Çünkü ayeti kerimede Allah-ü Teâla kâfirleri zemmederken buyuruyor: "Onların kalpleri vardır fakat kavramazlar." Şimdi kavramak, fıkhetmek asıl kullanılan kavram orada. Fıkıhları yok.

Bu, bugünkü Batı'nın kirlettiği zihinler için şaşırtıcı bir şey. Çünkü kalp düşüncenin yeri değil ki. Böyle anlatılmıyor ki. Düşüncenin yeri, zihindir, akıldır deniyor. Hâlbuki aklın yeri kalptir. Bir mü'min böyle anlamak durumunda. Şimdi Kalbin Aklı ismini neden verdim. Çünkü benim yazılarım, benim genelde hayata bakışım, senin de sorduğun konular bu ikisinin birlikteliğini gerektiren bir şey. Mesela Rasulullah (sav) efendimiz her eşyasına isim verirdi. Makasının adı da vardı. Makasının adı enteresandır "Câmi" idi. Bildiğiniz cami. Bir araya getiren, toplayan demek. Allah Allah! Makas o işe yaramıyor ki? Tam tersi, ayıran bir şey. Ama ayırmak fiili hoş bir fiil değil. O yüzden efendimizin nezaketine bakınız ki, O, makası bile zıddıyla anıyor. Daha güzeliyle anıyor. Çünkü "Allah güzeldir, güzeli sever." Şimdi Rasulullah efendimizin isimlendirmesi, bize bir edep öğretiyor. Çünkü Rasulullah efendimizin yaptığı her şey bizim için esastır. Hem bir aklın, mü'min aklının nasıl işlemesi gerektiği konusunda bize bir yol çiziyor. Ben, sünneti bir akletme yolu olarak anladım. Sünnet sadece davranış yolu değildir. Yalnızca bir maneviyat yolu da değildir. Rasulullah efendimizin niyazları, namazları, manevi halleri, mucizeleri... Biz diyoruz ki bunlar manevi halleri. Sanki diğerlerinden bağımsızmış

Karanlık olduğu vakit Kayseri'de de gecedir Erzurum'da da gecedir. Bu Erzurum'un gecesi, bu Kayseri'nin gecesi denmez. Karanlık karanlıktır. Batıl tektir, hak da tektir. Hangi cenahta olduğu önemli değil. Yeter ki yönü ve yolu olsun. Yönü olmayınca yolu da olmaz.

gibi. Davranışından, savaşlarından sanki bağımsızmış gibi. Veya bir insanla borç alıp vermesinden, uyarmasından bağımsızmış gibi. Oysa değil. Bunların hepsi aynı.

Kalbin aklı var, aklın da kalbi var. Mü'minler için böyledir bu iş. Biz iki yüz yıldan beri bunları bölüyoruz, bunun da çare olduğunu düşünerek bölüyoruz. Kalp zaten bizde var diyoruz, elde var bir. Bizde akıl yok, o zaman ne yapalım? Akılla uğraşalım. Aklın gereği ne? Modern bilim ve bilimsel düşünme, rasyonel olma. Aslında bizim şu anda akıl diye bahsettiğimiz şey, Allah muhafaza etsin, küfrün aklıdır. Çünkü af edersin merkebin de o kadar aklı var. Merkebi de şuraya salsak yiyeceği otu, yemeyeceği otu ayırt eder. Dolayısıyla Müslümanlarda bu ayrım giderek tasavvufu fıkıhtan ayırma, fıkhı tasavvuftan ayırmaya varıyor. Ben ona şöyle diyorum, şeriatsız tasavvuf, tasavvufsuz şeriat; ikisi de çıkmaz, ikisi de bela. Mesela bir kısım tasavvuf ehli geçinenler var. Neden böyle diyorum, çünkü şeriata bağlı olmayan tasavvuf batıldır.

Hatta Mevlana Hazretleri onlara, "Onlar Muhammed yolunun eşkıyasıdır" diyor. Yani Rasulullah Efendimiz'e giden yolun önünde durup milletin yolunu kesip başka yere doğru gönderirler. Zaten kendi zamanında da birçok tarikat şeyhi Mevlana Hazretlerini hiç sevmezdi. Onunla çok mücadele ettiler. Müceddit olduğu için onların tasavvuf diye ortaya yığdıkları, şeriata uymayan, sünnete uymayan bütün fiilleri ve uygulamaları bertaraf ediyordu. Aynı ikilem, nasıl kalp ve akıl arasında varsa kalbin ilmi olan tasavvuf ile aklın ilmi olan şeriat arasında da böyle bir çatışmanın, tenakuzun olduğu zannı var. Bu bir zandır. Maalesef böyle bir ikilemi görüyoruz. İnsanların bu yanlış bölmelerini destekleyecek iki tarafta da çok kötü örnekler var. Yani şeriat namına, Allah muhafaza, kuru kafa gibi, hiçbir beyin, hiçbir akıl yokmuş gibi; ben nasıl anlarsam öyledir, Kur'an'dan ben böyle anlıyorum deyip tamamen kaba, tamamen insanlık dışı davrananlar da var. Öbür tarafta ben tasavvuf ehliyim deyip namazı, niyazı, Allah'ın emirlerini, Rasulullah

Efendimizin sünnetlerini haşa hafife alan, -en azı bu- dışlayan, umursamayan, yapmayan, yaptırmayan insanlar da var. Bakın bunlar hep kademe kademe, bunların hepsini gördüm. Batıl iki yönde görünebilir ama batıl tektir. Mesela, karanlık olduğu vakit Kayseri'de de gecedir Erzurum'da da gecedir. Bu Erzurum'un gecesi, bu Kayseri'nin gecesi denmez. Karanlık karanlıktır. Batıl tektir, hak da tektir. Hangi cenahta olduğu önemli değil. Yeter ki yönü ve yolu olsun. Yönü olmayınca yolu da olmaz. İnsanın yönü, yolu belirleyen bir şey. O da yolcuyu belirleyen, yoldaşı belirleyen bir şey. Şimdi bunların hepsinde bu ikilemlere düştüğümüz için şaşırıyoruz. Hâlbuki tevhid ehli birlik ehlidir. Bunların hepsinin hakkını bilir. Aklın yeri nedir? Kalple ilişkisi nedir? Kalbin yeri nedir? Rasulullah Efendimiz zaten bunun örneğidir. Efendimizin yaptıklarında, ettiklerinde; takip eden Ashab-ı Kiram'ın, onları takip eden salihlerin, ulemanın, ariflerin yaptıklarında akıl yok mu? Muhakkak var. Ama o akıl başka bir akıl işte. Hani kâr edeyim, bire alayım üçe satayım; bu bir tür akıl, her insanda var. Fakat bir de nurani akıl var, tevhid aklı var. O tevhid aklı sadece mü'minlerde olur. Biz o aklı kaybettik. Kendimizi kaybettik dediğim, zaten bu akılla kaybolan şey.

- **Söylediklerinizi Gazali'nin "İlimsiz tasavvuf zındıklık, tasavvufsuz ilim fasıklıktır" diye bir sözünü anımsattı. Sanırım zahirde Batı aklına uyarken, batında da Batı aklına uymuş oluyoruz. Bir taraftan rasyonel**

düşünceye saplanırken maneviyatımızı da ezoterizme doğru sürüklüyoruz.

- Her türlü siyasi cemaatler, hepsi aynı yamulmanın ürünleri. Yamulma aynı, yarılma aynı. Kimisi o taraftan götürüyor, orada bir tezgâh; kimisi bu taraftan götürüyor burada bir tezgâh. Şimdi Türkiye'de, efendim cemaatlere körü körüne inanıyorlar deniyor. Peki, siyasi partilere körü körüne inanmıyorlar mı?

Kendimizi kaybettik diyoruz. Kendimiz dediğimiz neydi ki kaybettik? Gidelim, bulalım onu. Allah'a kulluk ve Allah'a istinat, Allah'a itimat, Allah'a itikat. Bu üç şeyi kaybetmiş durumdayız. Allah'a itimat etmiyoruz, Allah'a istinat etmiyoruz, dayanmıyoruz ve Allah'a itikadımızda da büyük sorunlar var.

Halkaya girenler o halkaya körü körüne inanmıyorlar mı? Bir yazarı çok sevenler o yazara körü körüne inanmıyorlar mı? Geceler düzenliyorlar, tamam eyvallah, anma günleri, tamam eyvallah. Fakat o düşünürden neyi almaları, neyi almamaları gerektiği konusunda kimse oturup düşünüyor mu? Dolayısıyla yamuluş herkesin yamulması. İslam dünyası günümüzde bu durumda.

- **Kendimizi kaybetmemize neden olan o aklı yeniden elde etmemiz gerekiyor sanırım.**

- O akıl imanda ve kullukta olan akıldır. Başka bir yerde yok. O yüzden işler hep geliyor aynı yere dayanıyor. Kulluk, ama Allah'a kulluk. Peki biz kendimizi kaybettik diyoruz. Kendimiz dediğimiz neydi ki kaybettik? Gidelim, bulalım onu. Allah'a kulluk ve Allah'a istinat, Allah'a itimat, Allah'a itikat. Bu üç şeyi kaybetmiş durumdayız. Allah'a itimat etmiyoruz, Allah'a istinat etmiyoruz, dayanmıyoruz ve Allah'a itikadımızda da büyük sorunlar var. Ben o kadar okumuş adam gördüm, üniversite talebelerine de ders veriyorum. Genelde her derste soruyorum, hiç akaid kitabı okuyanınız var mı diye. Çok az insan var.

- **Burada size destek vermek için bir şey eklemek istiyorum. Geçenlerde kızıma okutmak için gençlerin anlayabileceği türden bir Maturidi akaidi kitabı var mı diye araştırdım. Diyanetin yayınevi de dâhil olmak üzere hiçbir kitabevinde gençlerin okuyabileceği Maturidi akaidiyle ilgili kitap bulamadım.**

- Ömer Nesefi hazretlerinin, medreselerde okutulmak için yazılmış çok küçük bir risalesi var. Bu gençlere okutulabilir. Ama kitap olarak zor bulunması akaid konusundaki sıkıntımızın bir göstergesi. Herkes bildiğini varsayıyor. Mevlana Hazretleri diyor ki "Bir şeyi bulunmadığı yerde aramak o şeyi hiç aramamaktır." Dolayısıyla akide diyorsun, itikat diyorsun, sünnet diyorsun, kul olmak diyorsun bunu yalnızca ticari getiri düşünen yayınevlerinde aramak hiç aramamak gibi.

- **Çok yönlü olduğunuzu sözün başında belirtmiştim. Musikiden mimariye, edebiyattan uluslararası siyasete birçok konuda uzmanlığınız var. Bunun sebebi merakınız mı yoksa bunlar bir merkeze doğru sizi götüren farklı yöntemler mi?**

- Kendim hakkında düşünmek zorunda kalıyorum bu soru karşısında. Galiba mü'min olmak demek her şeyiyle mü'min olmak demek. Eğer benim bir zevkim varsa, Allah-ü Teâla bana mesela müzik sevgisi vermişse, bütün meşru sevgiler Allah-ü Teâla verdiği içindir, onu da kulluğa bağlamak gerekir. Onun da kökünde Allah var. Bu bilince ulaşınca, aslında mimaride de aynı şeyi arıyorsun, müzikle ya da siyasetle uğraştığında da. Bakın biz bunları yine böldük. Akılla kalbi böldük ya! Kalbi de böldük. Kulluğu da zaten kök olmaktan çıkardık Allah muhafaza. O yüzden mimarlığın müzikle ne alakası var diyebiliyoruz. Bunu bir kulun sorması kadar ahmakça bir şey olur mu? Ne kadar ayıp. Tevhid ehli birisinin müzikle mühendisliğin ne alakası var, müzikle matematiğin, sosyolojinin ne alakası var diye sorabilmesi problem. Hepsinin kökü Allah'tır. Her şey her şeyle irtibatlıdır. Çünkü her şey Allah'la irtibatlıdır. Bir mü'min dünyada bunu bilmesi gereken bir numaralı adamdır. Bunu dile getirmesi gereken mü'mindir. O da kalkıp ne alakası var diye sorarsa laik olur, seküler olur. Bunlar bölmek demektir. Sakalım var diye, beş vakit namaz kılıyorum diye, başörtüm var diye mü'minliği muhafaza etmiş olmadın. Allah ile olan bağını kopardın. O yüzden bende bu bakış hep vardı. Yani gençliğimden itibaren siyaset okuyorsam bu siyasetin de kulca olması gerekiyor diye düşündüm. Sonra da her şeyin irtibatlı olduğu düşüncesi, özellikle tasavvufla, görünce, benimseyince, tahakkuk edince... İddia etmeyelim ama öyle olduğunu öğrendik. O zaman ne yapıyorsun; ha demek ki kulluk müzik alanında da kullanılır, siyaset alanında da kullanılır. Bunlar haşa ayrı ayrı şeriatlara tabi şeyler değil. Rasulullah efendimizin örnekliği hepsini içeriyor. Bu yüzden belki o fark ile yaklaşmış olabilirim. Ama tabii merak çok önemli. Hep söylerim ilmin kapısı merak, irfanın kapısı meraksızlıktır. Merak ilmin kapısıdır. Çünkü merak da Allah-ü Teâla'nın insanın içinde yarattığı bir duygudur. İnsanlar vardır, arabalara meraklıdır. Aslında meraka yansıdığı alana göre bakmamak lazım. O cevherin olup olmadığına bakmak lazım. Bu şuna benziyor. Mesela aşk ehli insanlar vardır. O aşk hayırlı bir kanala sevk edilmeyince o muhabbet gider çok yanlış yerlere yansır. Taşkınlık muhabbetin eseridir ama yanlış şeye muhabbet duyulunca taşkınlık da yanlış sonuçlar doğurur, meyvesi yanlış olur. O yüzden merak çok kıymetli. Çünkü bilginin önünü açar merak. Fakat nasıl merak? Usulüyle merak. Bugün bizim çok tahsillimiz var. Ama usulü bilen çok az. Bilmek nasıldır? Bilmek nasıl bilinir? Birşey nasıl bilinir? Bu usul hiçbir yerde öğretilmiyor. Zaten modern üniversitelerde asla öğretilmez. Mesela ben siyaset bilimi ve uluslararası ilişkilerde okudum ve okutuyorum. Bana bu konuda ne bir usul öğretildi ne de ben usul öğretiyorum. İslami ilimlerin kökeni, mü'minlerin yaptığı her ilmin kökeni, musiki de buna dâhil, hepsinin kökeni usuldür. Her şeyin önce usulü öğretilir. Öyle hemen tefsir okuyamazsın. Önce tefsir usulü okursun. Yani nasıl bakacaksın, nasıl düşünecek-sin, nasıl bilgi edineceksin, nasıl yorumlayacaksın. Bunlar da bir disiplindir. Bizde bunlar zayıf olunca merakımız olsa da doğru bilgi, doğru yorum ve doğru düşünce elde edemiyoruz. Burada da açıkça söyleyelim, İslam ilimlerindeki usulleri öğrenmek gerekiyor.

- **Televizyon programlarınızdan dolayı müzisyenliğiniz daha çok bilinen tarafınız. Bir söyleşinizde müzik hepimizin ortak dilidir demiştiniz. Sizce müzik günümüzde halen bu ortak dil olma özelliğini taşıyor mu?**

- Her ilmin usulü var, aslı var ve insana behredar olan, insanı besleyen, hayrına olan veya hayrına olmayan ürünleri var. Bu marangozlukta da böyledir, havacılık veya silah sanayiinde de böyledir. Hangi ilmi alırsan al. Mesela uçak imal ediyorsun, insanları bir yerden bir yere taşıyorsun; insanların hayrına vesile olursun. Ama aynı havacılık sektöründe bombardıman uçağı yapıyorsun, masum insanların başına bomba attığın zaman o da büyük bir zarara yol açıyor.

Musiki de öyledir. Bir usulü var. Kişilerin musiki aracını, ilmini, nimetini -çünkü ilimlerin her biri bir nimettir ve ilahi kaynaklıdır- mana olarak bilmek gerekiyor. Dolayısıyla Allah-ü Teâla hiçbir ilmi ne boşuna yaratmıştır ne de insanların zararına yaratmıştır. Her şeyi nefsler çarpıtır. Allah'ın kelamı bile nefsine göre çarpıtanlar tarafından yanlış sonuç-

Bu şehrin üzerinde kadim bir gölge var; fakat aynı zamanda asude bir şehir. Beni çok etkiledi. Şunu kastediyorum, düzeni olan bir şehir. Türkiye'de ve dünyada birçok şehir gördüm. Burası her şeyin yerli yerinde olduğu ve yerli yerinde olmanın yeni birşey olmadığı, zoraki birşey de olmadığı, mekânla insanın çok iyi kaynaştığı bir şehir izlenimi bıraktı.

lara yol açıyor. Bunun gibi musikide de bugün çok güzel örnekler var, kötü örnekler de var. Geneline baktığımız zaman musikinin giderek ticarileşmesi, çok yaygınlaşması ve artık kirlilik haline gelmesi karşımıza çıkıyor. Şu anda dünyada bir müzik kirliliği var. Artık müziksiz bir yerde bulunmak neredeyse mümkün değil. Bu çok yanlış bir şey. Çünkü beyin seçicidir. Mesela biz her yerde sürekli akşama kadar yemek yesek, mide de sindirim sistemi de iflas eder. Üstelik bir zevki de kalmaz. Hâlbuki kulağımız da böyle. Biz kulağımıza onun sindirim sisteminin sevdiği sevmediği, arzu ettiği etmediği, uyan uymayan, o andaki haline şifa olacak olmayacak bütün sesleri doldurursak hazmedemeyiz, iflas ederiz. Şimdi müzik kirlilik olarak çok fazla. Hâlbuki çokluk tek başına kötü bir şey değil, bereket olursa başka bir şey. Bugün müzikte bereket yok ama çokluk var. Müzik insana Rabb'ini ve kendini hatırlatan bir nimettir. Hakiki ehli de çok azdır. Öyle olunca menfaati de az oluyor. Diğer taraftan ise suiistimali çok oluyor.

■ **Musikide bir geleneğin devamısınız. Meşk usulünden gelen bir müzisyensiniz. Dolayısıyla sizin musiki yönünüze muhatap olan, kesintisiz bir akışa muhatap oluyor. Meşk geleneğinin bu şekilde yaşıyor olması bizim için bir ümit kaynağı olabilir mi bu karamsar tabloda.**

● Şahsımı ben buna layık görmüyorum ama elhamdülillah böyle insanları gördük, tanıdık. Özellikle Zekai Dede gibi, Ahmed Avni Konuk gibi hem ehl-i şeriat, gerçek tasavvuf ehli hem âlim ve arif zatların silsilesinden bir şekilde haberdar olmamız bile Allah'ın bir lütfudur. Bu gibi silsileleri hem devam ettirmek lazım hem de bu silsilenin mantığını her alanda yaşatmak lazım. Çünkü meşk dediğimiz şey sadece eser geçmek değil, makam ve müzik bilgisi öğretmek değil. Edeptir. Üstad sadece teknik bilgi vermez. Önce adam olmayı öğretir. Bilene karşı hürmet, mütevazı olmak, işini adam gibi yapmak öğretilir. Bunlar az önce bahsettiğimiz kullukla ilgilidir. Musiki alanını da bir edep alanı olarak görürsek bilenin ahlak aktardığını anlamış oluruz. Dolayısıyla insanın kul olarak musiki yapması apayrı bir şeydir.

■ **Hocam şu anda şehrimizdesiniz. Kayseri bir Selçuklu şehri, Erciyes'in şehri. Bize bu şehirle ilgili neler söylemek istersiniz?**

● Kayseri'ye ilk geldiğimde 1990 senesiydi. Rahmetli bir ağabeyimle gelmiştim. Kayseri'de şöyle bir hava aldım: Bu şehrin üzerinde kadim bir gölge var; fakat aynı zamanda asude bir şehir. Beni çok etkiledi. Şunu kastediyorum, düzeni olan bir şehir. Türkiye'de ve dünyada birçok şehir gördüm. Burası her şeyin yerli yerinde olduğu ve yerli yerinde olmanın yeni bir şey olmadığı, zoraki bir şey de olmadığı, mekânla insanın çok iyi kaynaştığı bir şehir izlenimi bıraktı. O yüzden yıllarca söylemişimdir, şehir görmek istiyorsanız Kayseri bu şehirlerden birisidir. Selçuklu'yu bilmiyoruz. Ama Kayseri'de inanılmaz şeyler var. Bir başka tefekkür var. Osmanlı'yı doğuran şeyi burada görebiliyoruz. Kayseri, Selçuklu'yu iyi anlamamız gerektiğini hatırlatan bir şehir.

Ulu dağlar tefekkürü açar. Bu yüzden Erciyes gibi dağların eteklerinde bulunan şehirleri çok severim. İki şey benim açımdan tefekkürle çok irtibatlı. Birincisi bozkır, herhalde Ankara çocuğu olduğum için bozkır bana inanılmaz bir tefekkür sahası açıyor. Büyük dağlar da ikinci bir tefekkür odağıdır. İnsan şehirde yürürken bile bir tarafta kendinden daha ulvi bir varlığın olduğunu görmesi insana çok şeyler hatırlatması gereken bir durum.

■ **Hocam bu güzel sohbet için teşekkür ediyoruz.**

● Kayseri'ye böylesi bir sıcaklıkla gelip gideceğimi tahayyül etmemiştim. Ben de misafirperverliğiniz ve dostluğunuz için teşekkür ediyorum. Tüm Kayserililere selam olsun. ▪

Sıcak İnsanların Mekânı BAYRAMHACI

Hayrettin Doğan

Kayseri gezmekle, fotoğraflamakla bitmez. Girdiğiniz her yol sizi kendine mahsus özelliği ve niteliği olan bir mekâna götürür. Ulaştığınız mekân ise size Kayseri'nin bir parçası olması itibari ile bütün hakkında mutlaka bir fikir, bir bilgi verir.

Bu defa düştüğümüz yol bizi Kayseri ili merkez ilçelerinden Kocasinan'a bağlı olan Bayramhacı Mahallesi'ne götürdü. Değerli büyüğüm Mehmet Esirtgen ve Bayramhacı'nın tanıtımı denildiğinde akla ilk gelen isimlerinden olan Ethem Çopuroğlu'yla beraber Kayseri'den Ankara yolu istikametinde yol almaya başladık. Fotoğraf açısından değerlendirecek olursak hava koşulları da bizden yanaydı. Hem ışık bakımından hem de havadaki bulutların görselliği açısından hava koşulları istediğimiz gibiydi.

Yol boyu giderken Erciyes adeta bizi selamlıyordu ve bu kadar vefa üzerine onu çekmemek olmazdı. Her ne kadar başı dumanlı olsa da, üzerine giymiş olduğu gelinliği bizi mest etmeye yetiyordu. Ankara yolundan sola doğru saptığımızda, biraz ilerledikten sonra Erciyes bu gezide çekmiş olduğum ilk fotoğraf oldu. Biraz daha ilerledikten sonra, Erciyes'in tam tersi istikametinde adeta çölü andıran bir kum tepesi vardı ki onu da fotoğrafladım. Bir yanda ihtişamıyla bizleri büyüleyen bir dağ, öbür tarafta ise sessizliğin, sakinliğin ve ıssızlığın sembolü bozkır...

Bozkırı geçtikten sonra Bayramhacı tepeden görünen haliyle artık bizimleydi. Yolun sağ tarafındaki altlı üstlü iki adet Türk bayrağı ile yolun sol tarafındaki ilçenin isminin yazılı olduğu tabela bizi karşılamıştı. Her ne kadar Erciyes görüş alanımızdan çıkmış olsa da zirvesi ile göz kırpmaya devam ediyordu. Biz de başladık bu şirin ve güzide yeri fotoğraflamaya. Biraz geniş açı, biraz tele lens ve biraz normal açı derken yerleşke ile ilgili görseller oluşmaya başlamıştı. Bir ara fotoğrafa öyle bir dalmışım ki ekip arkadaşlarımdan epeyce uzaklaşmışım. Bunu ta ki değerli rehberimiz Ethem Bey'in beni araması ile fark ettim.

Bayramhacı'ya gitmeden önce çekebileceğimi düşündüğüm fotoğraflar üzerine derslerime çalışmıştım. Bunun çok faydasını gördüm. Zaten bir mekâna gitmeden önce o mekânla ilgili ön bilgelere sahip değilseniz gerek o mekânı gezme ve görme ve gerekse fotoğraflama açısından sıkıntılar yaşarsınız. Dolayısıyla bir yere giderken hangi vakitte, hangi ışıkta gitmeniz gerektiğini çok iyi belirlemeniz gerekiyor. Bazen de uygun saatte gitmenize rağmen birdenbire değişen hava şartları planınızı ve çekimlerinizi etkileyebilir. Bayramhacı'ya giderken özellikle Erciyes'in baraj gölü üzerindeki yansımasını almayı düşünmüştüm ama geliş saatimizde hava karardığı için bu kareyi bir sonraki ziyaretimize bırakmak durumunda kaldım.

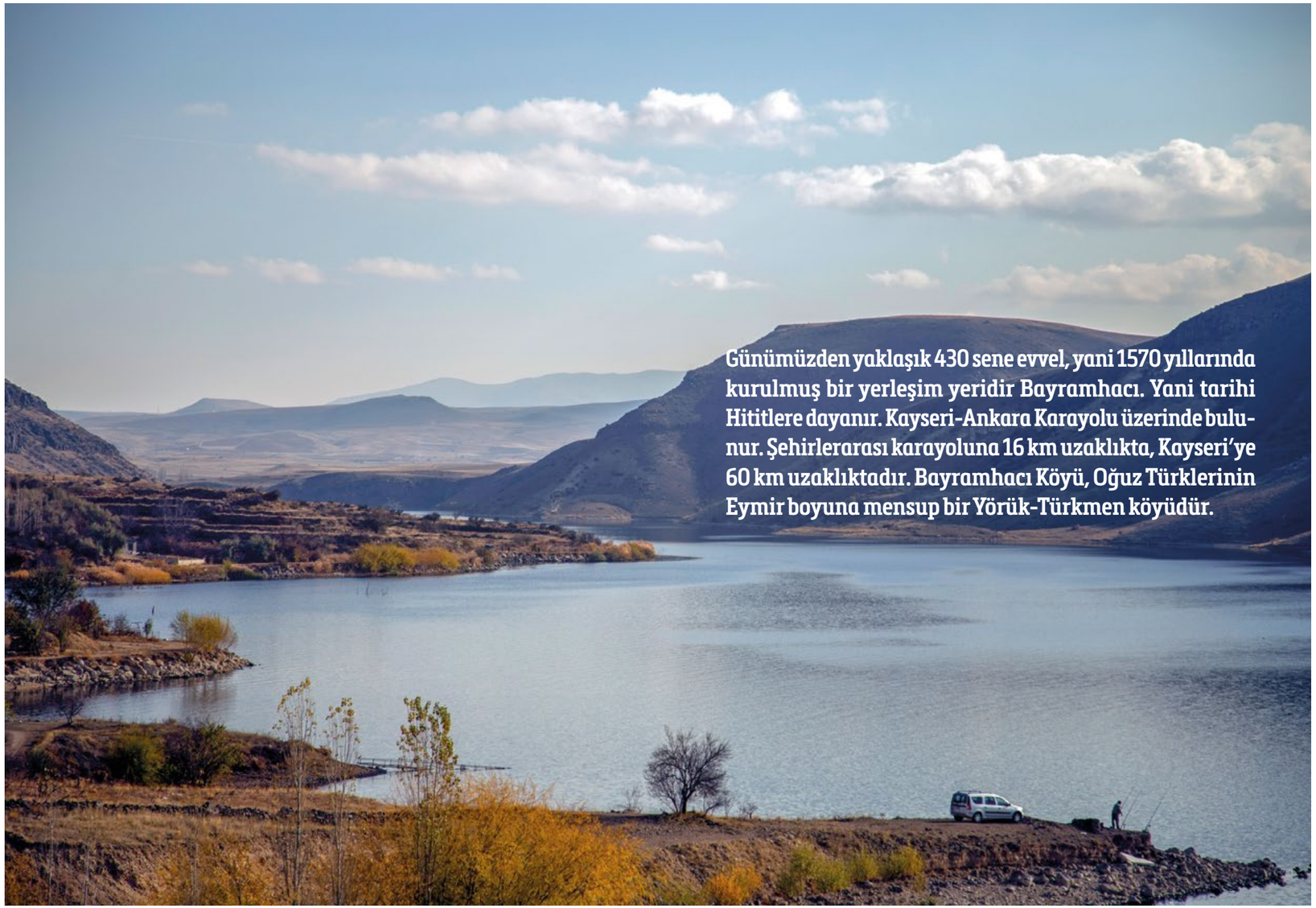

Günümüzden yaklaşık 430 sene evvel, yani 1570 yıllarında kurulmuş bir yerleşim yeridir Bayramhacı. Yani tarihi Hititlere dayanır. Kayseri-Ankara Karayolu üzerinde bulunur. Şehirlerarası karayoluna 16 km uzaklıkta, Kayseri'ye 60 km uzaklıktadır. Bayramhacı Köyü, Oğuz Türklerinin Eymir boyuna mensup bir Yörük-Türkmen köyüdür.

Bayramhacı hakkında kısaca tanıtıcı bilgi verecek olursam şunları söyleyebilirim: İstanbul ile Kapadokya bölgesini karıştırıp üzerine Hititleri ekleyin derim. Bizim bulunduğumuz taraf ile karşı kıyı arasındaki barajın en dar kısmı, görenlere İstanbul Boğazı'nı çağrıştırıyor. Kayalardan oyma evlerde ve kiliselerde de tarihi görmek mümkün. Kayalardan oyma evlerin bir kısmında hala yaşam devam etmekte. Kapadokya'daki peribacalarını çağrıştıran yapılar da bölgenin dikkat çeken bir diğer unsuru. Zaten bölge Kapadokya sınırları içinde.

Bölgede halkın büyük bölümü geçimini tarım ve hayvancılık ile sağlıyor. Bölgede aynı Kapadokya yöresinde olduğu gibi üzüm bağlarını görmek mümkün. Baraj ile birlikte balıkçılık da bölgenin gelir ve geçim faaliyetleri arasında. Bölgeden çıkan sıcak su ile işletilen kaplıcalar bölgenin adını tüm dünyaya duyurmaya yetmiş. Bölgenin güzelliğini oluşturan Bayramhacı Barajı'ndan balıkçılıkla geçimini sağlayanlar da var.

Baraj sayesinden bölgede ılıman bir iklim hüküm sürmekte. Baraj gölünde yayın, aynalı sazan ve kefal gibi balıklar üretiliyor. Burada aynı zamanda alabalık üretimi de olmakta. Balık yemekleri hizmeti sunan tesisler de kendince oluşmuş ve hizmete devam ediyorlar.

Bu tür mekânlarda çektiğimiz her fotoğraf sadece bir mekânı temsil etmiyor; oradaki insanların duygularını, sevgilerini ve saygılarını da yansıtıyor. Taştan evlere, mağaralara, taşlarla döşenmiş sokaklara anlamını veren nasıl insansa, fotoğrafa anlamını veren de insandır.

Konuk olduğumuz bir evde sorduğum soruya aldığım cevap ile buranın pekmezinin ve peynirinin de meşhur olduğunu öğrendim. Bölgede meyve olarak üzümden başka armut, ayva, elma ve kayısı da yetiştirilmektedir.

Bölgeye gittiğinizde sizi bu üç güzellik karşılıyor. Baraj gölü bölge ile o kadar örtüşmüş ki yukarı taraflardaki termal tesislerde havuza girerken bile suyun güzelliğini izleyebiliyorsunuz. Nasıl ki Mardin'i anlatanlar Mardin için "gündüz seyranlık gece gerdanlık" derlerse, buradaki yerleşim yapısı da aynı Mardin'i anımsatmakta. Erciyes Dağı'ndan zamanında çıkan lavların aşınmalar ile oluşturduğu görseller olan peribacalarının örneklerini burada da bulmak mümkün ki zaten bölgenin 15 km sonrasında Nevşehir ili Avanos ilçesi

başlamakta. Yani bu bölge Kapadokya Krallığı'nın hüküm sürdüğü Kayseri ve Nevşehir illerinin arasında kalmış.

Günümüzden yaklaşık 430 sene evvel, yani 1570 yıllarında kurulmuş bir yerleşim yeridir Bayramhacı. Kayseri-Ankara Karayolu üzerinde bulunur. Şehirlerarası karayoluna 16 km uzaklıkta, Kayseri'ye 60 km uzaklıktadır. Bayramhacı Köyü, Oğuz Türklerinin Eymir boyuna mensup bir Yörük-Türkmen köyüdür. Bayramhacı İlkokulu 1934 yılında açılmıştır. Köyde okuma yazma oranı yüksektir. Yöre halkı 1912 senesinden 1922 senesine kadar savaşlarda ülke savunmasına omuz vermiştir ve acı çekmiştir. Bayramhacı bu savaşlarda 80 evladını şehit vermiştir.

Burada iki tane önemli termal tesis var. İsterseniz günübirlik, isterseniz konaklamalı gidebileceğiniz bu tesislerde hem kapalı hem de açık termal havuzlar da mevcut. Buranın sularının kadın hastalıkları, mide rahatsızlıkları, kalp ve kan dolaşımı, romatizmal hastalıklara iyi geldiği gelen ziyaretçiler tarafından söylenmektedir. Kaplıcaların su sıcaklıkları 48 derecedir ve belki de bu şifalı suların en büyük özelliği, kaynak suyuna başka su ilave edilmeden, yani su ılıştırılmadan gelen ziyaretçiye sunuluyor olmasıdır. Bölgenin Kapadokya sınırları

Bayramhacı'da insanlar su ile o kadar iç içe olmuşlar ki mezarlıklarını bile suyun kenarına yapmışlar. Bir mekânın tarihini mezarlıklarından çıkarabilirsiniz. Bu anlamda Bayramhacı tarihî anlamda bir mekân diyebiliriz.

içerisinde olmasından dolayı buraya her sene, özellikle yaz aylarında çok sayıda turist de gelmektedir.

Bayramhacı'da insanlar su ile o kadar iç içe olmuşlar ki mezarlıklarını bile suyun kenarına yapmışlar. Bir mekânın tarihini mezarlıklarından çıkarabilirsiniz. Bu anlamda Bayramhacı tarihî anlamda bir mekân diyebiliriz. Taş yapı evleri, taş evlerin arasında zemini taş sokaklar zaten sizi tarihin içine kendiliğinden çekiyor.

İnsanların sıcakkanlılığı bizim Anadolu insanımızın temel ve değişmez özelliğidir. Çocuğundan yaşlısına herkes bizi güler yüzle karşılayarak bizlere mutlaka bir şeyler ikram etmek için adeta çırpınıyorlar. Biz de onlarla hem sohbet ederek hem de ikramlarına eşlik ederek insanı, mekânı ve köyü daha iyi anlamaya ve tanımaya çalışıyoruz. Bu tür mekânlarda çektiğimiz her fotoğraf sadece bir mekânı temsil etmiyor; oradaki insanların duygularını, sevgilerini ve saygılarını da yansıtıyor. Taştan evlere, mağaralara, taşlarla döşenmiş sokaklara anlamını veren nasıl insansa, fotoğrafa anlamını veren de insandır.

İnsanını, zamanını, mekânını hemen her açıdan bol bol fotoğraflayarak huzurlu bir biçimde vedalaşıp köyden ayrılıyoruz. Bu tür mekânların bize kattığının sadece fotoğraf olmadığının bilincinde olarak, mana bakımından aldıklarımızla yolumuza devam ediyoruz. ▪

Bir Kış Mekânı Olarak ERCİYES

Ömer Güneş

Dağlar tertemiz bir havanın, bulutun ve rüzgârın mekânı olduğu kadar karın, bir başka deyişle suyun da mekânıdır. Dağlara kar yağmaya başladığı zaman insan rahmeti ve bereketi hisseder. Çünkü kar şehirlerin suyu, çiftçinin bereketi, toprağın ruhudur. Kar elbette sadece bu yanıyla değil, insanın kendini anlaması, dinlemesi ve yenilemesiyle de ilgilidir. Kar yağdığında kimi insan o karda yürümek için, kimi insan kızak kaymak için, kimi insan ise belli bir noktadan o yağışı ve beyaz rahmeti seyretmek için dağlara gider. Bu anlamda Erciyes Dağı sadece Türkiye'nin değil, dünyanın en önemli kış ve kar merkezlerinden biridir. Hafta içi veya genellikle hafta sonları sadece kayak yapan insanlar için değil, çoluk çocuğu ile karda yürümek isteyen, dinlenmek isteyenler için de bir uğrak yeridir Erciyes. Kimisi bazen buz gibi Erciyes suyunu içmek için gelir kimisi de Erciyes balından tatmak için gelir.

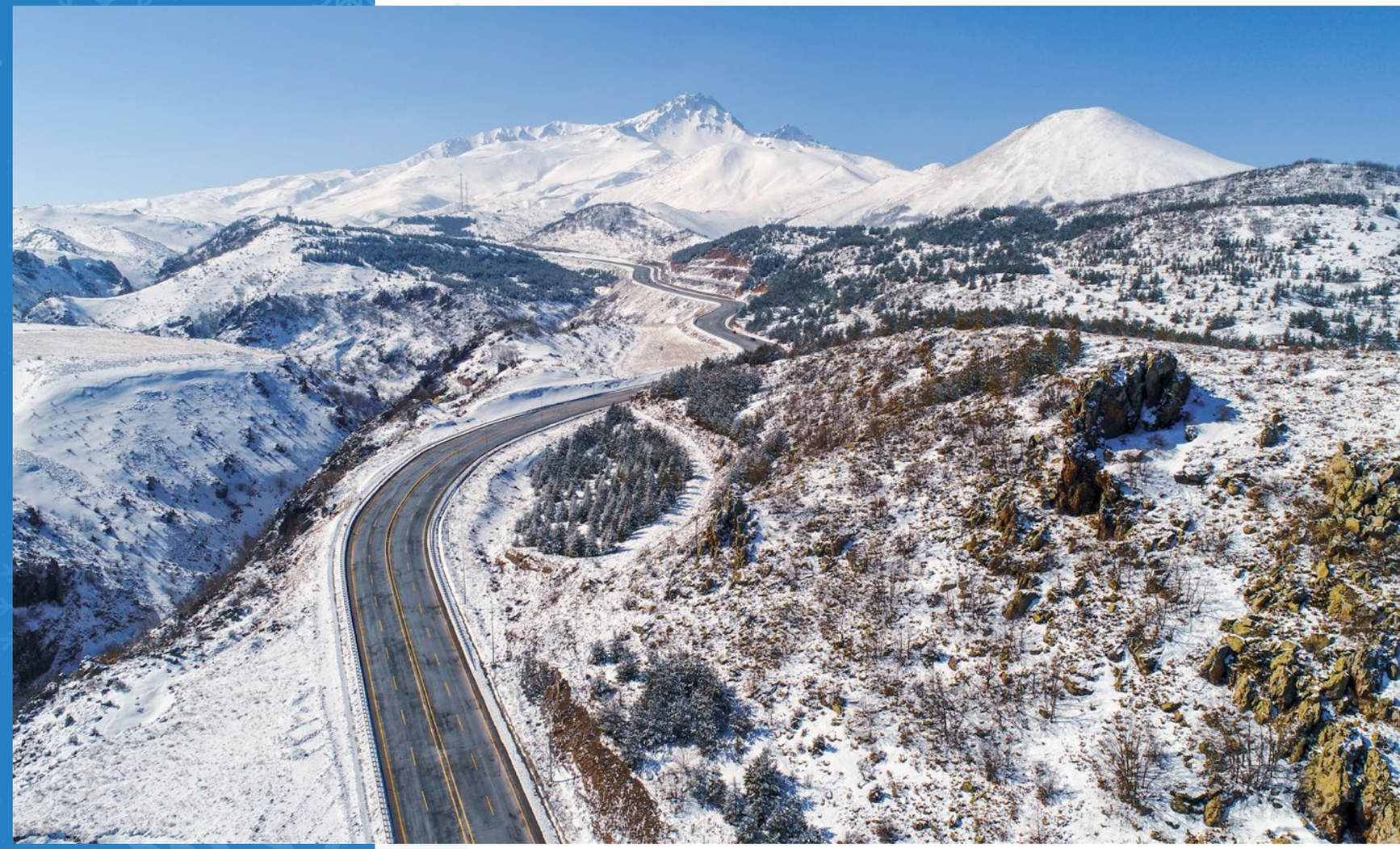

Tüm bu sebeplerden dolayı yerel yönetimler insanlara daha iyi hizmet vermek amacıyla çalışmalar yapıyorlar. Amaç insan olunca ona dağ adına ev sahipliği yapmak da yerel yönetimlere düşüyor. Bu anlamda Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan Erciyes A.Ş dağı insana, insanı dağa ulaştırmak için gayretler sarf ediyor.

Bu anlamda Erciyes, kış mevsiminde dopdolu bir tatil yapmak veya vakit geçirmek için misafirlerine birbirinden farklı imkânlar sunuyor. Beyaz dünyayı unutulmaz bir kış mekânına çevirmek ve insana dokunmak için Türkiye'nin Alpleri konumunda olan Erciyes Kış Sporları ve Turizm Merkezi bir bakıma Erciyes'e gelen insanlara ev sahipliği yapıyor. Bunun için de birbirinden önemli faaliyetler ve etkinlikler yapıyor. Bir başka deyişle misafirleri için evini hazırlıyor. Yetkililere niye Erciyes'i tercih edelim dediğimizde gülümseyerek hemen gerekçeleri kar beyazında açıklıyorlar.

ERCİYES'İ TERCİH ETMEK İÇİN 14 SEBEP

Son Teknoloji Ürünü Teleferikler

Erciyes Kayak Merkezi, Alpler standardında en yeni liftleri ve teknik imkânlarıyla, son teknoloji teleferik sistemiyle, 25 km'lik alan içerisinde bulunan 2'si gondol, 19 adet mekanik tesis ağıyla misafirlerine çok farklı noktalarda kayak yapma imkânı sunuyor. Türkiye'nin en gelişmiş kayak merkezi olan Erciyes, son teknoloji teleferik sistemiyle, saatte 26.750 kişi taşıma kapasitesine sahip bulunuyor ki bu da kayakçılar için teleferik kuyruğuna girme ve zaman kaybetme dezavantajını ortadan kaldırıyor.

En Güvenli Kayak Pistleri

Şüphesiz ki kayak merkezlerindeki en önemli konulardan birisi güvenlik. Kayak sporunun kendi risklerinin yanı sıra dağ ortamında oluşabilecek istenmeyen durumlara karşı Erciyes'te, tüm ilk yardım ve arama kurtarma eğitimlerini almış, Kayseri Erciyes AŞ'nin tam donanımlı 30 kişilik Pist Güvenlik Ekibi sürekli devriye gezerek istenmeyen durumlar için teyakkuz halinde bulunuyor. Can güvenliğinin ön planda olduğu Erciyes Kayak Merkezi'nde gerek sporcuların, gerekse kayakseverlerin olası bir kaza, düşme, çarpma gibi fiziksel olaya karşı kask takma zorunluluğu uygulanıyor.

Farklı Zorluk Derecelerinde Pistler

Erciyes'te on-pist ve off-pist olmak üzere toplam 102 km uzunluğunda, Alpler standardında, birbiriyle bağlantılı 34 farklı

kayak pisti bulunuyor. Bu pistlerin 80 km'lik kısmı her gün kayakseverler için snowtrucklarla eziliyor ve düzenleniyor. Farklı zorluk derecelerindeki (siyah-kırmızı-mavi) pistler, kayak tutkunlarına 2200 m-3400 m irtifada zirveye en yakın kayak deneyimini sunuyor.

Tüm Pistlerde Tek Bilet Avantajı

Tüm pistlerde özgürce kayak yapabilme lüksü Erciyes'teki artılardan bir tanesi. Erciyes Kayak Merkezi'nde 4 farklı giriş kapsında 18 mekanik tesis ve 34 farklı pistte "Tek Biletle" gün boyu doyasıya kayak yapılabiliyor.

Türkiye'nin Tek Kayak Eğitimi Alanı

Bilmemek değil, öğrenmemek ayıp derler. Kayak konusunda ülke olarak henüz çok yeni olduğumuz için acaba yapabilir miyim diye şüphelerin olması doğaldır. Kayak sporuna yeni başlayanlar için Erciyes AŞ'nin kayak okulu Snow Academia, Hisarcık Kapı'da kurulan Türkiye'nin ilk ve tek kayak eğitim alanında, tamamı sertifikalı ve deneyimli eğiticilerinden oluşan profesyoneliyle verdiği kısa süreli eğitimlerle misafirlerine temel kayak derslerini öğreterek en iyi imkânlarda kayak deneyimi yaşatıyor.

Kapadokya ile Kültür Kayağı Konsepti

Erciyes coğrafi konumu itibariyle de Dünyanın En Merkezi konumundaki kayak merkezi. Türkiye'ye dünyanın dört bir yanından uçak seferleri bulunuyor ve İstanbul'dan da Kayseri'ye her gün yaklaşık 20 tarifeli uçuşla oldukça ekonomik ve yüksek konforda ulaşılıyor. Erciyes'in İstanbul'a olan 1 saatlik uçuş mesafesi Erciyes Kayak Merkezi'ni yerli ve yabancı turistler açısından oldukça cazip kılıyor. Diğer yandan Erciyes Kayak Merkezi, Kayseri Havalimanı'na 25 dakika, Kayseri şehir merkezine 20 dakika ve Kapadokya'ya 50 dakika uzaklıkta bulunuyor. Şehir merkezinden duble yol ile Erciyes'e otoban konforunda ulaşım sağlanabiliyor. Kapadokya'ya ve Kayseri şehir merkezine yakınlığı, kış tatilinin yanı sıra kültür turu yapmak isteyenlere de avantaj sağlıyor

Kayak sporuna yeni başlayanlar için Erciyes AŞ'nin kayak okulu Snow Academia, Hisarcık Kapı'da kurulan Türkiye'nin ilk ve tek kayak eğitim alanında, tamamı sertifikalı ve deneyimli eğiticilerinden oluşan profesyoneliyle verdiği kısa süreli eğitimlerle misafirlerine temel kayak derslerini öğreterek en iyi imkânlarda kayak deneyimi yaşatıyor.

Kayakçılar İçin En İdeal Toz Kar Erciyes'te

Her spor dalında olduğu gibi kayak sporunda da uygun doğal koşullar yapılan spor etkinliğinin kalitesini önemli ölçüde etkiliyor. Örneğin çamurlu bir sahada futbol oynamak hem seyirci hem de sporcu açısından ne kadar kötü bir deneyimse, uygun pist koşullarının olmadığı bir pistte kayak yapmak da o kadar kötü bir deneyime sebep olacaktır. Soğuk ve yüksek irtifalı dağlara has "toz

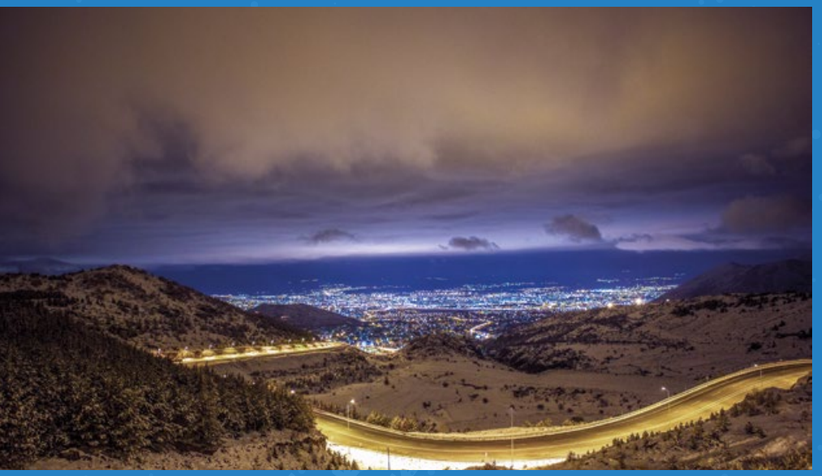

kar" kayak tutkunları için Erciyes'i cazip kılan en önemli özelliklerden birisi. Toz kar, yapısı itibari ile daha hızlı ve akıcı bir kayak deneyimi sunuyor.

Dünyanın En İdeal Snow-Kıte (Paraşüt Kayağı) Merkezi

Erciyes Dağı, konumundan dolayı açık ve her zaman hafif esintili olduğu için son yıllarda çok ilgi çeken paraşüt kayağı/"Snowkite" için dünyanın en ideal ortamına sahip.

Kar Garantili Kayak Merkezi

Kayakseverler için en önemli konuların başında pistte kayak için yeterli kar olup olmadığı geliyor. Erciyes Kayak Merkezi, bu sorunu Türkiye'nin en gelişmiş suni kar üretme sistemiyle çözerek yeterli kar oranını kayakçılara rahatlıkla sağlayabiliyor. 54 km pist, 154 adet suni kar makinesiyle kar yağmasa dahi hizmete sunuluyor. Suni kar daha yüksek donma avantajı sunarak çok dayanıklı pistlerin oluşmasını ve bu pistlerin ilkbaharın sonlarına kadar hizmet vermesini de beraberinde getiriyor.

Sosyal Alanlar ve Yeme İçme

Erciyes'te dağ ortamının mimari dokusuna uygun olarak inşa edilmiş sosyal alanlar kayak dışında da keyifli vakit geçirmeye imkân veriyor. Erciyes Kayak Merkezi'nde bulunan kafe, restoran, market, kayak kiralama, soyunma odaları, kiralık dolaplar, anne bakım odaları, çocuk oyun alanları, sağlık merkezi, kayak ve ekipman mağazaları misafirlerin bir kış tatilindeki tüm ihtiyaçlarına cevap veriyor. Ayrıca bütün hizmetlerin oldukça ekonomik bedeller karşılığında sunulması da Erciyes'i en fazla tercih edilen kayak merkezi yapan unsurlardan bir tanesi.

İster Dağ Oteli İster Şehir Otelinde Konaklama İmkânı

İster 2.200 metredeki muhteşem dağ otellerinde, istenirse de şehir merkezindeki global marka otellerde konaklama imkanı da Erciyes'e gelen misafirleri bekliyor. Dağ konseptine uygun mimari tasarımlarıyla Erciyes Dağı'ndaki oteller, 1500 yatak kapasitesi ile lüks bir konaklama deneyimi sunuyor. Kayseri şehir merkezindeki dünyaca ünlü oteller ise 5.000 kişilik yatak kapasitesinin yanı sıra ücretsiz ulaşım imkânları ile şehirde konaklama yapıp günübirlik Erciyes'e kayağa gitme imkânı veriyor. Kayseri şehir merkezinde alışveriş, şehrin tarihini keşfetme ve enfes Kayseri lezzetlerini deneyimleme fırsatı da şehir merkezinde konaklamayı cazip kılan sebepler arasında yer alıyor. 2023 itibarı ile 18 adet yeni otelin tamamlanmasıyla dağda yatak kapasitesi 6.000'i bulacak.

Erciyes'te Gece-Gündüz Kesintisiz Kayak Deneyimi

Gece açık olan teleferiklerle gecenin karanlığında dağın tepesine doğru yol almak, gökyüzünde ışıl ışıl parlayan yıldızların nefes kesen manzarası altında kayak yaparak, kış tatilinizi ayrıcalıklı kılmak istiyorsanız Erciyes en doğru adres. Kış sezonu boyunca her hafta cuma ve cumartesi günleri düzenlenen gece kayağı ile gece gündüz demeden özel aydınlatılmış pistlerde daha uzun kayak yapma imkânı sunuluyor.

Uluslararası Kalitesi Tescillenen Türkiye'nin İlk ve Tek Kayak Merkezi

Kayseri Büyükşehir Belediyesinin yatırımları ile Türkiye'nin ve bölgenin en gelişmiş kayak merkezi konumuna gelen Erciyes, son teknoloji teleferikler, uluslararası standartlarda pistler, donanımlı insan kaynağı, yönetim anlayışı ve hizmet kalitesi ile dünya çapında bir kış sporları merkezi olduğunu resmî olarak kanıtladı. Türkiye'nin ilk ve tek profesyonel dağ yönetim şirketi Kayseri Erciyes AŞ tarafından yönetilen Erciyes Kayak Merkezi, ISO 9001-2015 Kalite Yönetim Sistemi Belgesi ve Uluslararası Tanınırlık Belgesi olan IQNet'i almaya hak kazanan Türkiye'nin ilk ve tek kayak merkezi oldu.

Çocuk Oyun Alanı ve Bebek Bakım Odası

Erciyes'te minik misafirlerimizi de unutmadık. Erciyes Kayak Merkezi'nde çocuklarınızın güvenli ve eğitici bir personel nezaretinde zamanlarını geçireceği sıcak ve konforlu çocuk oyun alanları Hacılar ve Tekir Kapı'da hizmet veriyor. Çocukların en çok sevdiği oyuncaklarla donatılan oyun alanlarımız onlara kendi odalarındaymış hissini verecek ve artık anneler kayak yapmanın keyfini çıkarırken, çocukların güvenli bir ortamda bulunmasının iç huzurunu yaşayacaklar. Hacılar ve Tekir Kapı'da bulunan bebek bakım odasında anneler çocuklarını doyurabilecekleri, uyutabilecekleri ve tüm ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri temiz ve konforlu bir ortamın keyfini yaşayacaklar.

Hâsılı karı yerinde yani dağında görmek, hissetmek ve yaşamak istiyorsanız Erciyes sizi bekliyor... ▪

Ayaklı Kütüphane

Merhum Ali Rıza Karabulut

Muammer Yılmaz

Mimar Sinan gibi bir dâhiyi bağrından çıkaran, her aşında ve taşında buram buram tarih (Selçuklu), Erciyes kokan, bir aşk ve gönül aynası olan Mevlânâ'nın hocası Seyyid Burhaneddin Hazretlerini bağrında misafir eden Kayseri'miz, fikir çilesinin serdarlarıyla da gururludur.

Bu serdarlar katarına dâhil olanların biri de 1940 yılında güzel Talas'ın Süleymanlı köyünde doğan merhum yazar Ali Rıza Karabulut'tur.

Karabulut biyografisinde yazdığına nazaran ilkokulu köyünde okudu. Mezun olduktan sonra 1955 yılında Taşçıoğlu Hafız Okuluna kaydolarak burada iyice pişti. Arapça ve Farsçayı da öğrendi.

Merhum dostum 1965'te Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesinde memur olarak işe başladı. Okuma ve ilim aşkı ile yanıp tutuşan Karabulut, 1975 yılında Kayseri İslâm Enstitüsüne kaydolarak burayı da dışarıdan bitirdi. 1998'da Kayseri Kültür Müdürlüğünde şube müdürü oldu.

Ali Rıza Bey'in kitap yazma konusunda en verimli yılları Raşit Efendi Kütüphanesinde memur ve müdür olarak görev aldığı yıllardır.

Karabulut ilim ve fikir çilesinin koynunda sabahladıkça olgunlaşmış, büyük bir ceht ve gayretle arka arkaya kitaplar yazmıştır.

Makamların değeri orada oturanların bilgisi ve çalışması ile orantılıdır. Aldığı parayı helal ettiren ve ilim aşkıyla yanıp kavrulan, gözü de gönlü de tok böyle insanlara ben yaşayan şehitler diyorum.

Araştırmacıların uğrak noktası olan Mehmet Raşit Efendi Kütüphanesine pek çok görevli gelip geçmiştir ama hiçbiri Ali Rıza Karabulut kadar bu kubbede hoş bir sada bırakmamıştır.

Merhum dostum günün her dakikasını değerlendirerek, kütüphanenin şekillenmesi yanında nice başucu kitaplarına da imzasını atmıştır. Et ve kemik gibi kaynaştığı Raşit Efendi Kütüphanesinin yanında, Anadolu ve İstanbul kütüphanelerinde mevcut bulunan eserlerin de kataloglarını hazırlayarak araştırmacıların istifadesine sunmuştur.

Yakından tanıdığım dostumun zaman zaman strese ve bunalıma girdiğini, daha doğrusu sokulduğunu üzülerek söyleyebilirim.

Kitap çalışmalarına ara vermeden devam eden Karabulut, çok sevdiği ve 31 yıl çalıştığı Raşit Efendi Kütüphanesinden 1998 yılında emekli oldu. Emekli olduktan sonra da boş durmayan ve her nefesinde kitap kokusunu ciğerlerinde hissettiğini söyleyen Ali Bey'in ilim ve kitap aşkı sadece kalbinde oturmuyor, damarlarında kan ile birlikte akıyordu.

İyi derecede Arapça, Farsça ve Osmanlıca bilen Karabulut'un okuyamadığı, yazmalar dâhil hiçbir metin yoktu. Başı sıkışan, kalemi yorulan kendisine koşardı.

Merhum dostum 1975-2008 yılları arasında 20'den fazla kitaba imzasını attı. Çoğu başucu kitabı olarak kütüphanemin ve kütüphanelerin raflarında oturmaktadır. Bu kitaplar:

Peygamber Aleyhisselâm'ın Mucizeleri, Gülşen-i Niyaz'dan Seçmeler, Ruhlar Âlemi, İslâm'da Vasiyyet ve İsgat Meselesi, Kayseri İlmiye Tarihinde Meşhur Mutasavvıflar, Otuzüç Konuda Ayrı Ayrı Kırk Hadis, Balın Tıbbi Faydaları, Divançe-i Raşit Efendi ve Kayseri Müellifleri, İslâm'da Cihat ve Şehitlik, Raşit Efendi Kütüphanesi Türkçe, Farsça Yazmalar Kataloğu (2 cilt), İstanbul ve Anadolu'da Mevcut El Yazması Eserler Ansiklopedisi (3 cilt), Hadislerde Cevâmiül-Kelim ve Emsâlül-Hadis, Maarif Seyyid Burhaneddin Tirmizi, Tıbb-ı Nebevi Ansiklopedisi (2 cilt). Tam 7 baskı yapmıştır. Ali Rıza Karabulut'un kardeşi Ahmet Turan ile hazırladığı ve ömrünün on yılını verdiği muhteşem eseri, Dünya Kütüphanelerinde Mevcut İslâm Kültür Tarihi ile ilgili Eserler Ansiklopedisi (6 cilt).

Dostumun gece-gündüz usanmadan, yılmadan çalışarak hazırladığı bu ansiklopedinin ayrı (hazin) bir hikâyesi vardır. Karabulut'un emekli olduktan sonra başladığı ve on yılı aşkın süren ağır ve yıpratıcı çalışması sonunda hazırladığı bu müthiş ansiklopediyi basmaya hiçbir devlet kuruluşu yanaşmamıştı. Bu hususta çalmadık kapı bırakmayan, ne yazık ki bazı kurum ve kuruluşlar yanında dostlarından da umduğunu bulamayan Ali Bey büyük bir strese ve bunalıma girmişti.

Yine iş başa düşmüş, bu güzel insan diğer kitapları gibi bu dosyasını da kendisi bastırmak zorunda kalmıştır. Elindekini avcundakini harcayan ve hatta borçlanan dostumun bu cesaretine hem endişe, hem de gıpta etmekten kendimi alamamışımdır.

Merhum Ali Bey'in en çok en rağbet gören ve satılan kitaplarından "Peygamber Efendimizin Mucizeleri" yanında, çok konuya yer verdiği ve geniş bir şekilde açıkladığı "Tıbbı Nebevi Ansiklopedisi" defalarca basılmış ve satılmıştır.

Ali Bey'i en çok mutlu eden, hayatta iken hayatının yazılması, tez olarak hazırlanmasıdır. "Ali Rıza Karabulut'un Hayatı ve Eserleri, İlim Hayatımızdaki yeri ve Önemi" adlı lisans tezi çalışması Zeynep Atasoy tarafından yapılarak, Ankara'da 1999 yılında basıldı.

Dini bütün olan değerli dostum Ali Rıza Karabulut, hem maddi hem manevi bakımdan yardımseverdi. Yazmış olduğu kitaplarını imzalamak lütfunda bulunan dostumun bilhassa "Cem Sultan" adlı kitabımı hazırlarken, Topkapı Sarayı'ndan temin ettiğim vesikaları okumamda çok yardımlarını görmüştüm.

Dostumun sadece bana değil her insana, yazar ve çizere gönlü ve kapısı her zaman açıktı.

Yüce Yaratan sevdiği kulunu erkenden kendisine çeker derler. Karabulut yakalandığı amansız hastalığı atlatamadı ve Yalancılar Kahvesinden yaprakların sararıp solmaya başladığı 18 Eylül 2012 Salı günü Hakk'a yürüdü. Yalancı dünyada 72 yıllık misafirliği bitmiş oldu.

Cenazesi Camii Kebir'den, yıllarını verdiği kütüphanenin önünden kalktı. O gün Mehmet Raşit Efendi Kütüphanesinin taş duvarları ve Ali Bey'in çocuğu gibi sevip okşadığı kitapları, eski müdürüyle son kez vedalaşmanın hüznü içinde ağlıyor, ağaçlardan her düşen sararmış yaprak da onlara eşlik ediyordu.

1950'lerde Süleymanlı Köyü'nden çıkıp şehre gelen Ali Rıza Karabulut, "Kırkambar" gibi, kimseye minnet etmeden, onurlu bir şekilde yaşadı. Arkasında hoş bir sada bırakarak ayrılan dostumun kitapları kendisine elbette şefaatçi olacaktır.

Kabri nur ile dolsun, makamı cennet olsun... ▪

Kayseri'de Folklor Faaliyetleri ve Halkoyunları

Hasan Yüksel

Anadolu coğrafyasının neresinde olursa olsun Kayseri denilince akla, Kayserilinin marifetli bir şekilde yaptığı ticaret gelir. Fakat Kayseri'nin kültür yönünden de zengin bir şehir olduğu gerçektir. Anadolu'nun hangi coğrafyasında olursa olsun Türkler Anadolu'ya yerleşirken zengin kültürünü de beraberinde taşımıştır. Ticaretin yanı sıra Kayseri mutfağı da şehrin tarihinde önemli bir yere sahiptir. Yine Kayserilinin konuştuğu dil ayrı bir zenginliktir. Ayrıca türkülerimizi de unutmamak gerek. Sıralamaya kalkacak olursak kültürümüzün ne kadar zengin olduğunu görürüz. Bu zenginliğimizin içinde halk oyunlarımızın ayrı bir yerinin olduğunu ve kültür hafızamızda önemli bir yer tuttuğunu özellikle belirtmekte fayda var.

Kayseri'de halk kültürü üzerine ilk düzenli araştırmalar Cumhuriyet'ten sonra gerçekleşmiştir. Kayseri ile ilgili ilk çalışma Türkiye genelinde yapılan bir araştırmada Kayseri'nin de yer alması ile ortaya çıkmıştır. İlk folklor derlemeleri İstanbul (Darülhelhan) Belediye Konservatuvarı tarafından yapılmış ve yurt çapında dört araştırma gezisi düzenlenmiştir. Bu gezi sırasında derlenen 850 türkü, 14 defter halinde yayımlanmıştır. Aynı gezilerde, halk oyunlarının derlenmesine de yer verilmiştir. Gerçekleştirilen bu

▲ Anadolu Gençlik Derneği

gezilerden biri de 1926 yılında **Kayseri**, Adana, Gaziantep, Şanlıurfa, Niğde ve Sivas'a düzenlenmiş ve bu gezi 51 gün sürmüştür. Bu gezi sırasında ismi geçen illerden 250 parça derlenmiştir. Derlenen bu parçalar Milli Kütüphane ve Devlet Konservatuvarında mevcuttur. Şehrimize yapılan ikinci folklor gezisi ise Ankara Devlet Konservatuvarı tarafından düzenlenmiştir. Türkiye çapında yapılan bu gezilerin beşincisi 1941 yılında **Kayseri**, Niğde, Maraş ve Seyhan yörelerine yapılmış, bu geziye Halil Bedii Yönetken (Bşk), Muzaffer Sarısözen, Teknisyen Rıza Yetişen katılmışlardır. Bu gezi sırasında yalnızca **Kayseri**'den 200'e yakın türkü ve oyun havası derlenmiş, bunların 19'unu halk oyunları oluşturmuştur.

1932'de Halkevlerinin açılması folklor ürünlerinin derlenmesinde önemli bir aşama olmuştur. Birçok ildeki Halkevleri kendi bünyelerinde değişik adlarla yöresel dergiler çıkarırken; Kayseri'de kurulu bulunan Halkevleri de bu kervana katılarak bünyesinde uzun yıllar "Erciyes" Halkevleri dergisini çıkarmıştır.

Türkiye'de folklor konularının ele alınması ise XIX. yüzyılın ikinci yarısının sonlarına doğrudur. Ahmet Vefik Paşa, Şinasi, Ebüzziya Tevfik, Tekazade Sait, Çaylak Tevfik, Çelebi Abdülhalim Hakkı Bey'in folklor, özellikle atasözleri ve deyimler üzerine yaptıkları çalışmalar bu alanda önemli yer tutmaktadır. Yine XX. yüzyılın başlarında Ziya Gökalp, Fuat Köprülü, Rıza Tevfik Bölükbaşı'nın bu alandaki çalışmaları kayda değerdir.

1924 yılında ilk kez etnografya müzesi kurulması kararlaştırıldı ve Türk milletinin maddi ve manevi kültür ürünleri toplanmaya başlandı. Toplanan 1250'ye yakın eşya 1930 yılında açılan müzede sergilenmeye başlandı. 1927 yılında, bir kısım genç Ankara'da "Türk Halk Bilgisi Derneği"ni kurdu ve dernek bünyesinde yaptıkları araştırmaları, Halk Bilgisi Mecmuası adı altında bir ciltlik eserle yayımladı.

Ülkemizde 1954 yılında da "Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Derneği" kurulmuştur. 1966'da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı "Milli Folklor Enstitüsü", folklor ürünlerinin toplanması ve korunması için çalışmalar yaptı, araştırmacılar ve uzmanlar yetiştirdi. Bu çalışma ve faaliyetlerin içerisinde Kayseri de yer almıştır.

1955 yılında Ankara'da "Türk Halk Sanatlarını ve Ananelerini Tetkik Cemiyeti" kurulmuştur. Bu cemiyet 1959 yılında adını "Türk Etnoğrafya ve Turizm Folklor Derneği" olarak değiştirmesine rağmen, 1973'te adını yeniden "Folklor Araştırmaları Kurumu" olarak değiştirmiştir. Günümüzde "Halk Kültürü Araştırmaları Kurumu" adıyla halen faaliyetlerine devam etmektedir ve Kayseri'de de birçok araştırmaya imza atmıştır. Yine 1961 yılında kurulan "Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü" ve 6 Kasım 1966'da "Milli Folklor Enstitüsü" adıyla kurulan birim de Kayseri'de birçok araştırmalar yapmıştır. Bu kurum 1973'te adını "Milli Folklor Araştırma Dairesi"ne, 1989'da "Halk Kültürlerini Araştırma Dairesi"ne, 1991'de de "Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü"ne çevirerek, birçok konuda faaliyete devam etmiştir.

Şehrimizde ise folklor alanında geçmişte faaliyet gösteren Halkevlerinin dışında günümüzde faaliyet gösteren dernekler şunlardır:

Kayseri Kültür ve Turizm Derneği

Bu derneğin şehrimizde kültüre verdiği hizmetler küçümsenemeyecek kadar çoktur. Şehrimizle ilgili olarak birçok kültürel faaliyetin düzenlenmesinde yer almış, birçok eserin yayın hayatına kazandırılmasında öncülük etmiştir ve özellikle 41 yıldır yayınına devam eden "Erciyes" dergisini çıkaran derneklerimizden birisidir.

▲ Altın Adımlar Derneği

▼ Anadolu Gençlik ve Spor Kulübü Derneği

Kültür Müdürlüğüne bağlı Kültür Derneği

Şehrimizin ülke genelinde tanıtılmasında birçok sosyal faaliyet ve sempozyum bu dernek tarafından düzenlenmiştir.

Turizm İl Müdürlüğüne bağlı Turizm Derneği

Bu dernek de her sene turizm haftası nedeni ile birçok gezi, program, şenlik ve kimi zamanlar halk oyunları kursları ve benzeri etkinlikler düzenlemektedir.

Dadaloğlu Derneği

Uzun zamandır şehrimizde faaliyette bulunan derneklerden birisidir. Son zamanlarda geleneksel olarak yayla şenlikleri düzenlemektedir. Bu dernekler tarafından düzenlenen faaliyetlerin benzeri birçok faaliyet; Anadolu Şairler, Yazarlar, Ozanlar Birliği Derneği, Dadaloğlu Vakfı, Kafkas Derneği, Hacı Bektaş Veli Derneği, Bünyan Dostları Derneği, Kayseri Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği, Türkiye Yazarlar Birliği Kayseri Şubesi, Kültür Eyvanı Derneği gibi dernekler tarafından da düzenlenmektedir.

Düğünler ve Halk Oyunları

Yaşı 50'nin üzerinde birçok insan çok iyi hatırlar, Kayseri'nin eski, dar yapılı, birbirine bitişik veya yüksek duvarlı geniş

▲ Bünyan'da Deve Oyunu ile Düğün - Ali İhsan Taş'ın Düğünü

▲ 17.07.1967 Mustafa Doruk'un Düğününde - Karanfilim Burçta Burçta Halayı

avlulu evlerin yer aldığı sokaklarında mahalle düğünleri olurdu. Bu düğünlere akrabalar, bütün konu komşu katıldığı gibi mahallenin gençleri de düğün sahibinin konuğu olarak düğüne iştirak ederlerdi. Çalınan çalgıların eşliğinde oyunlar oynanır, geline damada kınalar yakılır, düğün sahibinin ikramları ile düğün iyice şenlenirdi. Düğün dernek devam ederken maharetini göstermek isteyen gençler kimi zaman çalgıcılardan özel istekte bulunarak "Kasap Havası" oynamak isterlerdi. Düğün sahibi bu istek üzerine hemen ortaya bir halı serer, gençlerin isteği üzerine bıçak ve oklavayı da hazır bulundururdu. Karşılıklı ortaya çıkan iki genç önce çalınan hava ile ağır aksak oynar, daha sonra gençlerden biri halının uç tarafında halıya sırtını dönerek hiç kımıldamadan ayakta bekler. Diğer genç ise eline aldığı iki bıçak ile çalınan ritme göre ayakta dikilen gencin etrafında bıçakları birbirine sürterek oyunlar çıkarır. Oyunun bir esnasında karşısındaki oyuncunun arkasına geçer ve kurban kesiyormuş gibi oyun çıkararak ayaktaki oyuncuyu yere yatırır. Kurban kesme oyunu müzik eşliğinde devam eder, kurban kesildikten sonra oklava ile kurbanını şişiriyormuş gibi yerde yatan oyuncunun pantolonundan içeri oklavayı sokup daha sonra şişirmeye başlar, arada da oklava ile yerde yatan oyuncunun karnına vurur. Yerde yatan oyuncu da

anlattığımız oyuna benzer, düğünlerde, derneklerde, şölenlerde, eğlencelerde, bayramlarda çekilen halaylar olduğunu görüyoruz. Bunun yanında, televizyon gibi insanları bağlayan bir aracın olmadığı dönemlerde, insanların vakit geçirmek için düzenli olarak toplandığı köy toplantı ve sohbet odalarında yapılan sohbetlerin, konuşmaların yanı sıra eğlenceli şekilde çeşitli oyunların da çıkarıldığını biliyoruz. Hatta çok daha eskilere gidecek olursak askeri eğitim amaçlı bazı uygulamaların da müzik eşliğinde oynanan oyunlara dönüştüğünü görüyoruz. Yine Kayseri'de ilmiyyenin (medrese mezunlarının) icazet (diploma) merasimleri sırasında öğrencilerin zeybek kıyafetleri ile Semah ve Bıçak Kalkan ve çeşitli oyunlar oynadıklarını görüyoruz.

Türk tarihini irdeleyecek olursak bütün kurallara uyarak şişiyormuş gibi hareketler yapar ve oyun sonunda iki oyuncu yine ayağa kalkıp oynayarak oyunlarını bu şekilde tamamlarlardı.

Şehrimizde yukarıdaki satırlarda kasap oyunu da Türklerin Orta Asya'dan taşıyarak Kayseri'ye getirdiği dinî ritüelli oyunlardandır.

Kayseri'de halk oyunları tarihini araştırdığımız vakit tarihin derinliklerine indikçe elimizde çok fazla materyal olmasa da yine de bir takım bilgilere rastlıyoruz. Cumhuriyet kurulduktan sonra ise kültür konusuna ağırlık verilmesiyle Kayseri'de de bu konuda birçok çalışmanın yapıldığını görüyoruz.

Şehrimizde ülkemizin diğer bölgelerinde olduğu gibi Halkevlerinin kurulması ile başlayan halk oyunları ile ilgili çalışmalar, daha sonraki yıllarda giderek önemini artırmıştır. Halkevlerince kurulan halk oyunları ekipleri ile ilgili ilk bilgiye Hamdi Üçok'un 1953'te yayımladığı kitabında rastlıyoruz. Üçok bu kitabında, Halkevlerine ait halk halk oyunlarının ne kadar eski zamanlara dayandığını ve eski Türklerin dini olan Şamanizm'in dinî ritüellerinin halk oyunlarının kaynaklarından biri olduğunu görürüz. Yukarıda bahsettiğimiz oyunu ekibinin resimlerine de yer vermiştir. Bünyan Halkevinin bu ekibinde yer alan kişilerden Mehmet Sıtkı Işıtır, Fikret Gürkan, Hasan Mercimek'ten daha sonraki yıllarda alınan bilgilerle,

▼ 16.07.1967 Mustafa Doruk'un Düğününden - Bünyan - Karanfilim Muşta Muşta Halayı

▼ 16.07.1967 Mustafa Doruk'un Düğününde Bünyan Halayı Camii Kebir - Cümbüş Kara Kemal- Klarnet Kör Mustafa

▲ Gençlik Merkezi Halk Oyunları Ekibi Kaynak Ahmet Namaldı

▲ Dadaloğlu Derneği Halk Oyunları Ekibi

özellikle Bünyan yöresi halk oyunları ile ilgili önemli bilgiler toplanmıştır.

Pazarören'de kurulan Öğretmen Okulu da halk oyunlarına büyük bir önem vermiş ve tüm Türkiye'de olduğu gibi, bu okulda da halk oyunları çalışmaları ilk filizlerini o dönemde vermiştir. 1960'lı yıllarda Muzaffer Sarısözen'in bu okuldan faydalanarak Kayseri yöresi halk oyunları hakkında değerli bilgiler aldığını, bu okulda görev yapmış olan Mustafa Keleş'in ağzından öğreniyoruz.

Yapı ve Kredi Bankası 9 Eylül 1954 tarihinde 10. kuruluş yıldönümü münasebetiyle, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti ile iş birliği yaparak, memleketimizde ilk kez bir halk oyunları bayramı düzenlemiştir. Bu halk oyunları bayramına 22 ekip katılmış ve 42 çeşit oyun sergilenmiştir. Bu gelenek daha sonraki yıllarda da devam etmiştir. Mustafa Keleş'in verdiği bilgiye göre, 1960 yılında Pazarören Öğretmen Okulundan bir ekip, İstanbul Gümüşsuyu'nda bu banka tarafından düzenlenen festivale katılmıştır. Burada düzenlenen yarışmada Sivas ekibi Madımak oyunu ile birinci; Kayseri, Topal Serçe ve Kartal oyunlarıyla ikinci olmuştur.

▲ Bindallı Gençlik ve Spor Kulübü Derneği Halk Oyunları- Hasan Yüksel

9-13 Temmuz 1968 yılında aynı banka öncülüğünde Kayseri'de bir festival düzenlenmiş, bu festivale Malatya, Erzurum, Çorum, Kastamonu, Çankırı (Eldivan-Eskipazar-Şabanözü), Yozgat, Kırşehir, Nevşehir (Ürgüp), Kayseri (Merkez-Sarız-Pınarbaşı-Türkistan ekipleri)'den oluşan 11 ilden halkoyunları ekipleri katılmışlardır. Kayseri yöresi ekipleri bu festivallerde şehrimizi, Ağırlama, Kıyılı, Leyli Çoban, Serçe ve Kartal gibi oyunlarla temsil etmişlerdir.

Daha sonraki yıllarda hızlanarak devam eden halk oyunları faaliyetleri, halk eğitimi merkezi ve okullarda sürmüş Kayseri Büyükşehir Belediyesine bağlı konservatuvarla devam etmiştir.

1985 yılında Kayseri Belediyesine bağlı olarak kurulan konservatuvarın çatısı altında Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği'nden sonra 1987 yılında Halk Oyunları kolu kurulmuş ve 1993 yılında bu kol faaliyetine son vermiştir. 2001 yılında ise yeniden diğer kollarla birlikte faaliyetine başlamış ve halen faaliyeti devam etmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet yürüten Melikgazi Halk Eğitimi ve Kocasinan Halk Eğitimi Merkezleri uzun yıllar kesintisiz olarak halk oyunları kursları düzenlemişler ve bu kurslarda birçok öğrenciye eğitim vermişlerdir. Diğer ilçelerimize bağlı olan halk eğitimi merkezleri ise arada bir de olsa halk oyunları kursları düzenlemişlerdir.

Tüm bu faaliyetlerin dışında uzun yıllar Milli Eğitim Bakanlığınca ve Türkiye Halk Oyunları Federasyonu tarafından düzenlenen halk oyunları yarışmalarına katılmak, bayram ve şenlik gibi faaliyetlerde bulunmak amacıyla birçok okulda hala halk oyunları faaliyetleri sürmektedir.

Kayseri'de günümüzde kültürel faaliyetler dışında özellikle halk oyunları üzerine faaliyet gösteren dernek ve kurumlar ise şunlardır: Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı olarak eğitim veren Kayseri Gençlik Merkezi, Kayseri İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Halk Oyunları Ekibi, Dadaloğlu Derneği Halk Oyunları Ekibi, Anadolu Gençlik ve Spor Kulübü Kültür Derneği, Yemeni Halk Dansları Gençlik ve Spor Kulübü Derneği, Altın Adımlar Gençlik ve Spor Kulübü Derneği, İç Anadolu Folklor Gençlik ve Spor Kulübü Derneği, Erciyes Ateşi Gençlik ve Spor Kulübü Derneği, Okuntu Gençlik ve Spor Kulübü Derneği, Festival Halk Dansları Gençlik ve Spor Kulübü Derneği. ■

▲ Arı Vız Avlağa Köyü - Kayn. Kültür Müdürlüğü

▲ Kayseri İl Kültür Müdürlüğü Halk Oyunları ekibi - Hasan Yüksel

Kaynaklar

- Mahmut Ragıp Gâzimihâl, **Türk Halk Oyunları Katoloğu, C. I, II, III,** Hazırlayanlar: Nail TAN-Ahmet ÇAKIR, Ankara, 1997.
- Ünal Refik, "**Cumhuriyetin 50. Yılında Türk Halk Musikisi Çalışmaları**", TFA, İstanbul, Ekim 1973, C. XV, S. 201.
- Hamdi Üçok, Çağlayanlar Beldesi Bünyan, Kayseri, 1953.
- Sadi Yaver Ataman, 100 Türk Halk Oyunu, İstanbul, 1975.

▲ Develi İlçesi Dudu Şahin Tokluoğlu İlköğretim Okulu

▲ Akkışla'da Kadın Giyim Kuşamı Akkışla Kültür Derneği

Toğga Çorbası

HAZIRLANIŞI

Yoğurdu 2 bardak su ile çırpın. Bir yemek kaşığı tereyağında unu kavurun. Kavrulan una tuz ve yoğurdu azar azar ilave edin. Sonra yıkanmış pirinci ekleyin.

Pirinç açılıncaya kadar karıştırarak pişirin. Kıvamı çok koyu olduysa 1 bardak sıcak su ilave edin. Kalan tereyağında salçayı kavurun, kavrulan salçaya baharatları ilave ederek altını kapatın.

Servis ettiğimiz çorbaya baharatlı sosu ilave ederek servis edin. ■

Afiyet olsun...

Malzemeler

500 gr yoğurt
2 yemek kaşığı un
3 yemek kaşığı tereyağ
1 çay bardağı pirinç
2 yemek kaşığı domates salçası
1 tatlı kaşığı pul biber
1 tatlı kaşığı kuru nane
1 çay kaşığı karabiber
1 çay kaşığı tuz

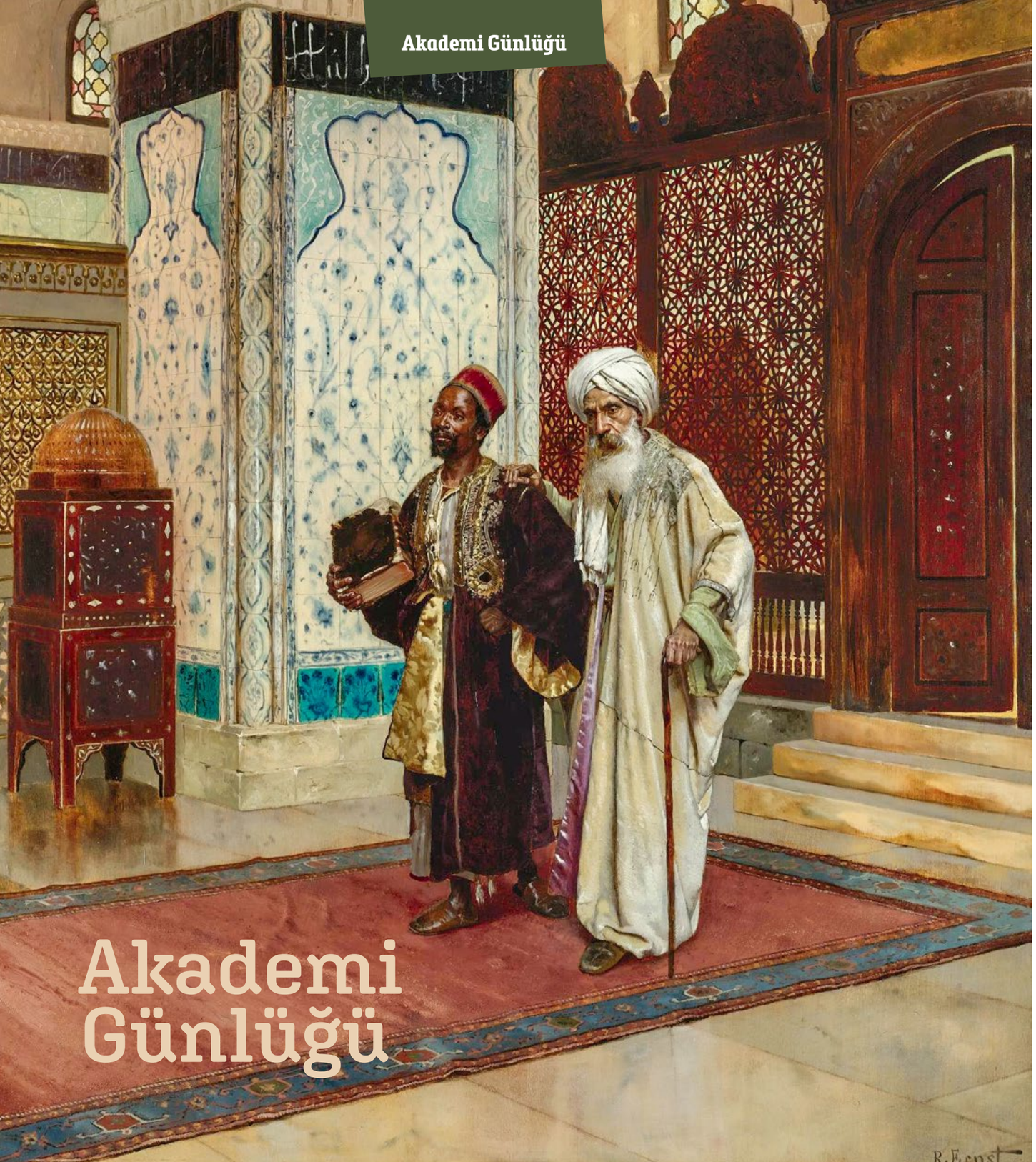

Akademi Günlüğü

Büsam Şehir Akademi güz dönemini sonlandırmıştı. Bahar dönemi hazırlıklarına başlamadan önce, geriye güz döneminin başında duyurusunu yaptığımız bir panel kalmıştı. İslam Düşünce Atlası atölyesinin son dersi olarak düzenlenen bu panel 7 hafta boyunca süren atölyenin son dersi olarak 5 Ocak'ta gerçekleşti.

Başından beri, kayıtlı öğrencileri tarafından ilgiyle takip edilen İslam Düşünce Atlası atölyesinin son dersi olarak, Şehir Akademi'nin diğer atölyelerindeki öğrenciler ve dışarıdan katılmak isteyen misafirlerimizin katılımıyla hafızalarda kalacak bir panel düzenlendi.

Panelimize konuşmacı olarak İstanbul Medeniyet Üniversitesi Öğretim Üyeleri Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu, Doç. Dr. Eşref Altaş, Doç. Dr. Lütfi Sunar ve Dr. Halil İbrahim Üçer katıldı. Panel, Büsam Koordinatörü Yusuf Yerli'nin kısa bir konuşmasıyla başladı. Ardından panelin moderatörlüğünü üstlenen Şehir Kültür Sanat ve Düşünen Şehir dergilerinin Genel Yayın Yönetmeni Dursun Çiçek açılış konuşmasını yaptı ve sözü İhsan Fazlıoğlu'na verdi.

İhsan Fazlıoğlu dinleyicileri sıkmayan ve ilgi odağının kaymasına izin vermeyen üslubuyla söze başladı. Söyleyeceği bazı şeylerin daha önceki dersler dikkate alındığında tekrar niteliği taşıdığını söyledi. Bu durumu da Mevlana'nın "çiviyi çakmak için çekici sık sık vurmak lazım" sözüyle açıkladı.

İhsan Fazlıoğlu'nun konuşmasındaki önemli noktalardan birisi "bütün fikri"ne ihtiyacımız olduğunu vurgulamasıydı. Bu konuda altı çizilesi, kulaklara küpe edilesi şu sözü burada zikretmek lazım. Fazlıoğlu, "Bütününüz neyse dininiz odur" diyerek bütün fikrinin aslında ne derece önemli olduğunu sarsıcı bir şekilde dile getirdi. Tarih düşüncemizin, coğrafya algımızın, bilgi, bilim algımızın günümüzde dünyayı belirleyen hemen hiçbir konuda bir bütün olarak bize ait olmadığını bu konuşma sırasında acı bir gerçek olarak yeniden hatırladık. Doğru söze ne denir? Ne yazık ki gerçekten günümüzde hemen hemen bize ait bir bütüne sahip değiliz.

İhsan Fazlıoğlu'nun konuşmasında başkaca önemli hususlar da birbiriyle bağlantılı olarak zihnimizdeki yerini aldı. Mesela kültürün bilinçaltında işlediğini, bilinçte işlemediğini söyledi Fazlıoğlu Hoca. Buradan hareketle günümüzde verdiğimiz örneklerin bile artık bize ait olmadığını vurguladı. Bozulan ve yerine başka bir bilinçaltı yerleşen kültüre ait reflekslerimize dönüp bakmamız gerektiğini düşündük. Çünkü Fazlıoğlu Hoca'ya göre reflekslerimiz bizi ele veren birer ipucuydu. Bize ait olmayan, kendi bütünümüze dâhil olmayan bir başka konu da ister büyük ister küçük ölçekte olsun kavramlarımızın artık bize ait olmadığıydı.

İslam düşünce tarihini ya tamamen Antik Yunan etkisi altında gelişmiş bir düşünce sistemi ya da Batı'daki modern düşüncenin başlatıcısı olarak görmenin yanlışlığını da Fazlıoğlu'nun konuşması süresince düşünme imkânı bulduk. Fazlıoğlu Hoca'ya göre şimdilerde evimiz yok ve her türlü rüzgâra açık bir haldeyiz. Hoca'nın hem tespit hem de şikâyet ettiği konulardan biri de şuydu: "Her yere kulak verdik, kendimizi dinlemedik."

Fazlıoğlu Hoca farklı konulara değinse de konuşmasının temelinde bütün fikri yer aldı. İslam Düşünce Atlası çalışmasının ve arkadaşlarıyla birlikte yaptığı çalışmaların bütün fikri açısından bir teklif olduğunu, tamamen kabul edilmese bile yeni tekliflere zemin hazırlamak amacında olduğunu dile getirdi. Bunun için önemli olanın "Nokta-i Nazar" olduğunu vurguladı ve durduğumuz yer yanlışsa manzaramızın da ona göre oluşarak yanlış olacağını hatırlattı bize. Çünkü hocaya göre nokta önemlidir ve nokta derken hocanın asıl vurgulamak istediği baştan beri üzerinde durduğu bütündür. Fazlıoğlu Hoca bütün fikri konusundaki düşüncelerini daha açık ifade etmek için bütün fikrinin dildeki gramerle benzerliğine yöneltti zihinlerimizi. Nasıl ki günlük konuşmalarımızda gramer kaidelerine uygunluk için özel çaba sarf etmediğimiz halde dilimizin grameri temelde yerini koruyorsa bütün fikrinin de bu duruma benzediğine dikkatimizi çekti.

Moderatörümüz Dursun Çiçek'in kısa bir değerlendirmesinden sonra sözü Lütfi Sunar aldı. Lütfi Sunar sosyolojik açıdan düşüncelerle toplumsal hayatın uyuşmasını merkeze alarak tartışmaya açtı. Fazlıoğlu Hoca'nın üzerinde yoğunlaştığı bütün konusuna da değinerek, bütünü oluşturmak için parçalar arasındaki bağlantıları incelemeyi amaçlayan bir konuşma yaptı.

Lütfi Sunar, son üç yüz yıldır eski ve yeni meselesiyle karşı karşıya olduğumuza dikkat çekti. Ardından kendisinin şahsi olarak değişim konusuyla ilgilendiğini belirtti. İslam dünyasında değişimin nasıl anlaşılması gerektiğini ve bu konunun ayrıntılı olarak araştırılması gerektiğine inandığını söyledi.

Lütfi Sunar'ın konuşması da Fazlıoğlu Hoca'nın konuşmasıyla bağlantılı olarak ayrı bir zihin jimnastiği alanı açtı bize. Mesela moderniteyi yerden yere vurabileceğimizi, fakat bu olguya alternatif üretemediğimiz sürece modernizmden rahatsız olmadan yaşamaya devam edeceğimizi hatırlatması bizi kendimizi muhasebeye zorlayan bir bakış açısıydı. Çünkü

modernizme gerçek bir alternatif üretilemediği sürece bütün fikrine ulaşamayacağımız gerçeğini kabul etmemiz gerekiyor.

Lütfi Sunar'ın altını çizdiği hususlardan biri de modernitenin birbiriyle alakasız birçok alanı birbiriyle ilişkili ve entegre hale getirmesiydi. Belki de bu ilişkiler arasında bütün fikrimizi kaybediyoruz diye düşünmeden edemedik. Çünkü bu entegrasyon süreci toplumun ebatlarını ve sınırlarını genişletiyor. Zihnimizin toparlayamayacağı çıkmaz sokaklar oluyor. İşte tam burada Lütfi Sunar, cesaret göstererek günümüz toplumunu kavrayabilecek bir teorik çerçeve oluşturmamız gerektiğini söyleyerek bu karamsar tablo karşısında yenilgi duygusuna düşmememiz gerektiğini de vurgulamış oldu.

Ardından İbrahim Halil Üçer kendisine ayrılan süre içerisinde konuşmaya başladı. Üçer de İslam dünyası ve Batı arasındaki düşünce ve hayat arasındaki uçurumları tarihsel dönemler açısından ele aldı. Müslümanların Batı problematiğine bakışını, tarihsel dönemler itibarıyla değerlendiren bir panorama sundu bize. Yüzyıllar içerisinde Batı ve İslam arasında büyüyen uçurum karşısında ıslahçı İslam düşünürlerinin teslimiyeti veya modernite içerisinde İslam'a yer açma çabaları üzerinde oldukça etraflı bir şekilde durmuş olduk. Üçer'in konuşmasında belki de en dikkat çekici kavramsallaştırma "İslam'ın sanık sandalyesinde" oluşuydu.

Daha sonra söz sırası Eşref Altaş'a geldi. Altaş konuşmasında pozitivizm, aydınlanma gibi Batı'da ortaya çıkan gelişmeler karşısında Müslüman âlimler ve aydınların pozisyonuyla ilgili bakış açısı geliştirdi. Altaş; Batı'dan gelen bu etki karşısında ortaya çıkan, inançla ilgili, ahlaki çerçeveyle ilgili problemler ve fikhi problemler karşısında ne tür tavırlar takınıldığı üzerinde durdu. Baha Tevfik ve Beşir Fuad gibi Osmanlı entelektüellerinin "Ya yeni hal, ya izmihlal" görüşü ile şimdiye ve geleceğe gözlerini kapayan "Yeni bir şey yoktur" gibi tavırların yol açtığı sonuçları bu konuşma boyunca düşünme fırsatımız oldu. Altaş'ın ortaya koyduğu temel problemler de dikkat çekiciydi. Birincisi gerçeğe kendini kapatma, şimdinin gerçekliğini ret. İkincisi geçmişte üretilen ilmin kökenine körlük. Üçüncüsü tüm olup biten karşısında bir teklifin olmaması olarak ortaya çıkan tavırlardı. Altaş'ın konuşmasında belki unutulmaması gereken bir noktayı da hatırlatarak panelimizle ilgili güncemizi yavaş yavaş tamamlayalım. Altaş son dönem İslam düşüncesi alanından ulema çekildiği için şairlerin Müslüman bilinci ayakta tutma görevini üstlendiğini söyleyerek, Mehmet Akif, Necip Fazıl, Sezai Karakoç gibi şairlerin günümüz düşüncesi açısından taşıdığı değeri çok farklı bir açıdan değerlendirmemizi sağladı.

"Arayışlar Dönemi; Tahkikin Eşiğinde İslam Düşüncesi" konulu panelimize Şehir Akademi ve Film Akademi öğrencilerinin yanı sıra konuya ilgi duyan misafirlerimiz de katıldı. Ardından soru cevap sohbetiyle panelimiz sona erdi.

**

Panelimiz, Şehir Akademi 2018 Güz döneminin son etkinliğiydi. Bununla birlikte biz çalışmaya devam ediyoruz. 2019 Bahar dönemi hazırlıkları tüm hızıyla sürüyor. Geçmiş dönemlerden devam eden atölyelerle birlikte, yeni atölyelerin hazırlıkları için çalışıyoruz. Şehir Akademi'nin yeni dönemini heyecanla ve merakla bekleyen öğrencilerimiz için burada yeni atölyeler hakkında ipucu verelim. Bahar döneminde 12 atölyenin planlaması yapıldı. Önemli son dakika değişiklikleri olmazsa bu 12 atölye şunlar olacak;

Şehir Okumaları Atölyesi, Yusuf Yerli,
Metinlerle İslam Düşüncesi, Dursun Çiçek,
Türk Düşüncesi, Celalettin Çelik,
Fıkıh Düşüncesi, Yunus Apaydın
Basın Dili Arapçası, Mehmet Çetinkaya,
Hadis ve Yorumbilim, Selahattin Polat
Kitap Okumaları, Ruhi Akgümüş,
Film Okumaları, Osman Yalçın,
Sosyal Bilimlerde Saha Araştırması, A. Yonca Gençoğlu
Tezini Savun, Can Deveci,
Yazınsal Düşünme Atölyesi, Mustafa İbakorkmaz
Mimar Sinan Atölyesi. Bu atölye için Mimar Sinan konusunda uzman akademisyenler Şehir Akademi'nin misafiri olarak şehrimize gelecekler.

Şehir Akademi'nin yeni döneminde bizimle birlikte olmak isteyenler sosyal medya hesaplarımızdan Bahar 2019 dönemiyle ilgili duyurularımızı takip edebilirler. Yeni dönemlerde, yeni sayılarda buluşmak dileğiyle...■

kültürden...

SEZON ve MEVSİM: Ülkemizde Kültür ve sanat etkinlikleri sonbahar mevsimiyle birlikte başlar. Yaz ayları boyunca yayınevleri, tiyatro ekipleri, müzisyenler ve birçok sanatçı başlayacak yeni sezon için hazırlıklarını yaparlar. Eylül ayıyla birlikte kitap fuarları açılmaya başlar. Yayınevleri yeni sezon için hazırlayıp yayımladıkları kitaplarla okur karşısına çıkarlar. Tiyatrocular yeni sezon için turneye çıkarlar. Müzisyenler hazırladıkları yeni repertuarlarıyla konserler vermeye başlarlar. Dolayısıyla sonbahar kültür sanat için bir canlanma mevsimidir. Bir nevi sanatın, kültürün, edebiyatın ilkbaharıdır bu mevsim. Tüm yeni ürünler bu mevsim itibarıyla dolaşıma girer.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi kültür sanat etkinlikleri de bu takvime uygun olarak işliyor. Yaz ayları boyunca sezon için hazırlıklar, ön görüşmeler, etkinlik takvimleri, programlar ayarlanıyor. Başladığı andan itibaren, çok önemli aksaklıklar çıkmadığı sürece, sezon bitimine kadar önceden belirlenen takvime bağlı kalarak etkinlikler düzenleniyor. Kültür sanat güncemizin önceki bölümlerinde bu etkinlikleri Şehir Kültür dergisi okurları için takip etmeye çalıştık. Sezon sonuna kadar okurlarımızı bu günce vasıtasıyla gerçekleşen etkinliklerden haberdar etmeye devam edeceğiz.

Sezon demiştik, içerisinde yaşadığımız kış mevsimiyle beraber kültür sanat etkinlikleri bakımından sezon neredeyse yarılanmış durumda. Buna rağmen heyecanlı ve hızlı bir takvim işlemeye devam ediyor. Malum kış ayları geceler uzun. Kimse eskiden olduğu gibi ninelerinin, dedelerinin anlattığı masallarla vakit geçirmiyor. Soba çoğumuzun hayatında bir nostalji haline geldi. Kestane ve patlamış mısır eşliğinde aile gezmeleri de hakeza. Bunların yerine uzun kış gecelerinde vakit geçirmenin yeni yolları açıldı hepimize. Sinema, tiyatro, konser, sohbet, panel, konferans... Alternatif oldukça fazla. Üstelik bunların kendi içinde de çeşitlendiğini düşünürsek seçenekler daha bir çoğalıyor. Mesela 70'li yıllarda hayatımızda yer alan aile sinemaları yeniden hayatımıza girdi dersek fazla abartmış olmayız. Her ne kadar ilk anda göze çok görünmese de şu anda şehrimizde 5 ayrı sinema kompleksinde aşağı yukarı 25 salonda ülke ve dünya sinemasının son örnekleri izleyicisiyle buluşabiliyor. Turneye çıkan özel tiyatrolar şehrimize muhakkak uğruyor ve tiyatro izleyicisiyle buluşuyorlar. Popüler sanatçılar da sevenleriyle bir araya geldikleri konserler için şehrimize geliyorlar. Yani mevsim ve sezon şehir açısından oldukça bereketli geçiyor diyebiliriz.

Hakikaten tür ve seçenek açısından epey yekûn tutan etkinliklerin hepsinden haberdar olmak neredeyse imkânsız. Buna rağmen bir kısmını sizlerle paylaşmak istiyoruz.

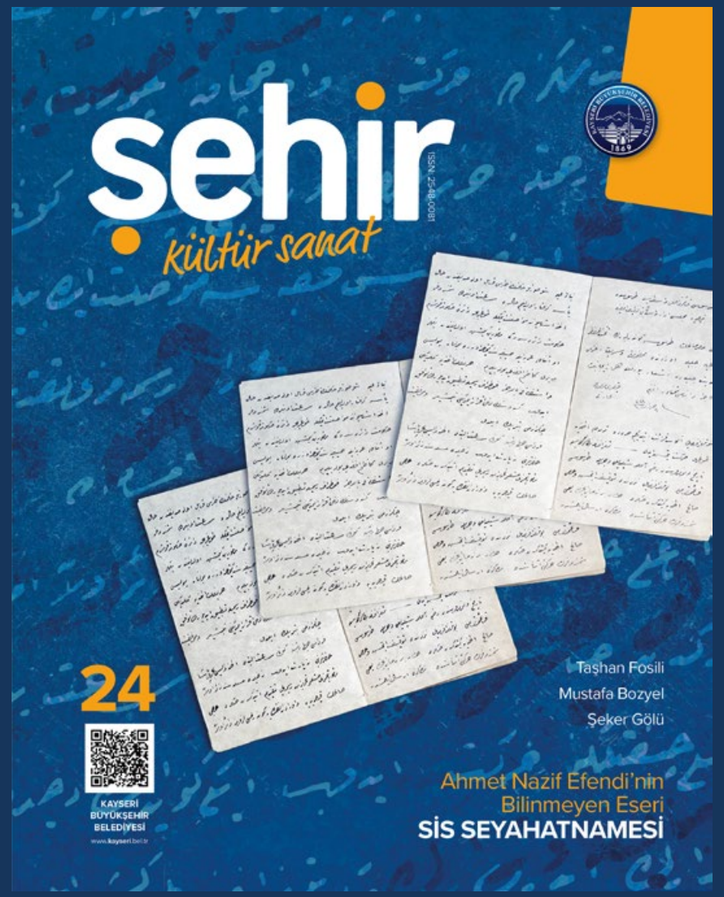

ŞEHİR DERGİSİ ULUSAL BASINDA: Cemil Meriç dergiler için "Hür tefekkürün kalesidir" der. Hakikaten dergiler tüm dünyada düşüncenin merkezi olmuş. Ülkemizde de ilk başladığı andan günümüze gelene kadar dergicilik kültür ve medeniyetimiz açısından önemli bir yapı taşı olmuştur. Mehmet Akif'in, Necip Fazıl Kısakürek'in, Sezai Karakoç, Nuri Pakdil ve yedi güzel adamın çıkardıkları dergiler ve dergicilik maceralarına bakarak dergilerin önemini daha rahat görebiliriz. Kayseri'de de zaman zaman dergiler şehir hayatı açısından önem taşıyan görevler üstlenmişler. Nitekim şehrimizi temsil ettiği düşünce dünyası açısından temsil etmeyi amaçlayan bir dergimiz var: Şehir Kültür dergisi. Şehir Kültür dergisi dergi okurları, şehir araştırmacıları, edebiyat ve düşünce adamlarının ilgiyle takip ettiği bir dergi olmayı başardı. Bu yönüyle sıkça ulusal medyada çabasının karşılığına ses bulabiliyor. Bunun son örneği, İbrahim Tenekeci'nin 12 Ocak Cumartesi günü Yeni Şafak gazetesindeki yazısı oldu. İbrahim Tenekeci, dergimize değindiği "İyi İşler, Güzel Eserler" başlıklı yazısında şunları söyledi;

"İYİ İŞLER, GÜZEL ESERLER: Gündem yoğun, yorucu, değişken. Nefeslenmek için kitaplara, dergilere yöneliyorum. Edebiyat ve fikriyat alanında verimli günlerden geçiyoruz. Şair ve yazarlarımız, kıymeti ileride daha iyi anlaşılacak eserler vermeye, metinler üretmeye devam ediyor.

Beğendiklerini kendine saklayan, beğenmediklerini ise dile getiren bir kimse değilim. Bu köşede, fırsat buldukça hakikatli işlere ve kayda değer eserlere yer vermeye çalışıyorum.

SİS SEYAHATNAMESİ

Kayseri merkezli Şehir dergisi önemli metinler yayınlamaya devam ediyor. İşte bunlardan biri: Ahmet Nazif Efendi'nin yeni bulunan Sis Seyahatnamesi. İmza: Serdar Kozan.

Malum nedenden dolayı en çok isim değişikliğine Adana ve civarında gidilmiştir. Misis: Yakapınar, Sis: Kozan, Zeytun: Süleymaniye, Haçin: Saimbeyli, Mağara: Tufanbeyli olmuştur mesela. 1908 tarihli Sis Seyahatnamesi'ni kıymetli kılan, gezinin Nisan 1909 Adana Ermeni Olayları arifesinde yapılmış olmasıdır. Otuz iki sayfalık seyahat defteri, inşallah bir an önce kitap olarak yayınlanır da okuruz.

Yazıdan bir cümle: "Sis Seyahatnamesi'nin bulunması Allah'ın bir lütfuyla gerçekleşmiştir." Soyadı Kozan olan bir yazarın Sis'le ilgili bir buluş yapması, ne güzel bir nasiptir böyle.

Muhteva yönünden zengin yazıları bulmakta hayli mahir olan derginin genel yayın yönetmeni Dursun Çiçek'i de tebrik etmek gerekiyor. İmrenmemek elde değil."

BİLİM MERKEZİ: Şehrimiz açısından önemli hizmetlerden biri hiç şüphe yok ki Bilim Merkezi. Geçmişte âlimlerin karar kıldığı mekân olarak anılan Kayseri'nin günümüz bilimini yakından takip ettiği, dünyadaki son gelişmeler hakkında çocuklarımıza ve gençlerimize bilgi aktardığı bu merkez gelecek kuşakların bilimle kurdukları ilişkide büyük önem taşıyacak. Nitekim Bilim Merkezinde düzenlenen etkinlikler şimdiden şehrimiz açısından bir değer oluşturuyor. Bilim Merkezindeki bazı etkinliklere bakarak bunu rahatça görebiliyoruz.

BİLİMİN MERKEZİNE YOLCULUK: Bilim Merkezinde düzenlenen çeşitli etkinlikler de öğrencilerin bilimsel gelişmeleri takip etmelerine ve astronomi, fizik gibi çeşitli bilim dallarıyla ilgili deney ve gözlem yapmalarına imkân veriyor. Bu yönleriyle Kayseri Bilim Merkezi, İç Anadolu'nun bilim merkezi olarak çevre illerden gelen ziyaretçilerin de dikkatini çekiyor. Kayseri Bilim Merkezi dünyadaki bilimsel gelişmelerin de yakından takip edildiği bir merkez. Farklı ülkelerdeki bilim adamları ve bilimsel kuruluşlarla iletişim halinde çalışmalar yapıyor. Bu çalışmaların bir sonucu olarak Kayseri Bilim Merkezi dünyanın bilim merkezi olan CERN'den davet aldı. CERN'de gerçekleştirilecek olan bir haftalık eğitim programına Kayseri Bilim Merkezi de katılacak.

Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi (CERN) tarafından Uluslararası Öğretmen Eğitimleri kapsamında düzenlenen ve İsviçre'nin Cenevre şehrinde gerçekleştirilecek olan Türk Öğretmen Çalıştayı'na Kayseri Bilim Merkezi de katılacak. 27 Ocak-2 Şubat 2019 tarihleri arasında, dünyanın en büyük parçacık fiziği araştırma laboratuvarı olan CERN'de gerçekleştirilecek olan çalıştayda; CERN'in kuruluşu, parçacık fiziği, algıç fiziği, astroparçacık fiziği, nötrino fiziği, Higgs bozonu, madde-karşı madde çalışmaları hakkında eğitim verilecek.

CERN'de gerçekleştirilecek olan eğitimde ayrıca CMS, ATLAS, CAST gibi dünyanın en büyük parçacık fiziği laboratuvar ve algıçları ziyaret edilerek gerekli bilgilendirmeler yapılacak. Çalıştay sonrasında ise edinilen bilgi ve deneyimler Kayseri Bilim Merkezi bünyesinde gerçekleştirilecek olan eğitim faaliyetleri ile bilim severlerle paylaşılacak.

BİLİME ENGEL YOK: "Bilim İçin Her Yerde" ilkesiyle hareket eden Kayseri Bilim Merkezi, Gevher Nesibe Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi Okulunda bilimsel temalı etkinlikler gerçekleştirdi. Kayseri Bilim Merkezi, bilimsel etkinliklerle kent merkezi ve ilçelere yaptığı ziyaretleri Gevher Nesibe Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi Okulu ile sürdürdü. Bilim Merkezi tarafından özel eğitim öğrencilerine yönelik hazırlanan etkinliklerde bilimsel temalı atölyeler ile bilimsel gösteriler yer aldı. Gerçekleştirilen etkinliğe özel çocuklar büyük bir ilgiyle katıldılar.

EĞİTİMİN HER KADEMESİNDE: Kayseri Bilim Merkezi, eğitimin her kademesinde bilimsel destek vermeye ve bilimin eğitimin bir parçası haline gelmesine katkı sunmaya devam ediyor. Mevcut donanımı, bilimsel ve teknolojik altyapı imkânları ile 7'den 70'e tüm kesimlerin bilimsel süreçler hakkında bilgi edinmelerini, yetkinlik kazanmalarını, akademik başarılarının yanı sıra bilime olan ilgilerinin artırılmasını sağlamaya devam ediyor. Geleceğin öğretmen adayları olan ERÜ Eğitim Fakültesi öğrencileri Topluma Hizmet Uygulamaları dersi kapsamında Bilim Merkezinde gerçekleştirilen etkinliklere katıldılar. Öğretmen adayları bu sayede okul dışı öğrenme ortamları ve burada gerçekleştirilen etkinliklere aktif katılım sağlayarak mesleki becerilerini geliştirme imkânına sahip oluyorlar. Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi ile ortaklaşa gerçekleştirilen uygulamaya 2018 yılında toplam 50 öğretmen adayı katıldı.

ASTRONOMİ GÜNLERİ: 12 Ocak Cumartesi günü 50 farklı ülkede düzenlenen Astronomi Günleri kapsamında Kayseri Bilim Merkezinde de birbirinden farklı etkinlikler gerçekleştirildi. Uluslararası Astronomi Birliği (IAU) 100. kuruluş yıldönümünü (IAU100), "Aynı Gökyüzü Altında" teması ile, yüz yılda yapılan astronomi keşiflerinin farkındalığını artırmak, astronomiyi eğitim, gelişim ve diplomatik bir araç olarak desteklemek ve geliştirmek için yıl boyu sürecek bir kutlama olarak düzenliyor. 50 farklı ülkede gerçekleştirilecek olan etkinliklere Türkiye'nin en büyük planetaryumuna sahip olan Kayseri Bilim Merkezi de katılıyor.

Kayseri Bilim Merkezinde "100 Saat Astronomi" etkinliklerinin ilk ayağı 12 Ocak 2019 tarihinde gerçekleştirildi. Etkinlikte alanında uzman akademisyenlerle bilim söyleşileri, planetaryumda astronomi eğitimleri ve film gösterimlerinin yanı sıra farklı yaş gruplarına hitap eden astronomi temelli atölye uygulamaları da yapıldı. Etkinlikler kapsamında "Yukarı ve Ötesi" adlı fotoğraf sergisi ile evrenin sınırlarında bir gezinti yapılarken özel teleskoplarla güneş gözlemi imkânı da sağlanıyor.

KAYMEK YOĞUN ÇALIŞIYOR: Sanat ve mesleki eğitim hizmetleri yürüten KAYMEK, olanca yoğunluğuyla eğitim faaliyetlerine devam ediyor. Eğitimlerin yanı sıra bu programlara katılan kursiyerlerin ortaya koyduğu eserlerle sergiler açılıyor.

ÜRETMEYE DEVAM: KAYMEK'te üretilen ve ortaya konulan ürünler sergilenmeye devam ediyor. Bu bağlamda, Kayseri Park AVM'de Kâğıt Rölyef Sergisi açıldı. KAYMEK tarafından açılan Kâğıt Rölyef Sergisi'nde 60 eser yer aldı.

Serginin açılışına Büyükşehir Belediyesi yetkilileri, KAYMEK eğitimcileri, kursiyerler ve vatandaşlar katıldı. Açılıştan önce kursiyerlere sertifikaları da verildi. Sergiyi gezenler isimlerini yazdırarak çekiliş hakkı kazandılar ve bir kişiye Türk bayrağının bulunduğu kâğıt rölyef tablo hediye edildi.

KAYMEK'te kâğıt rölyef kursları yeni dönemde Hürriyet ve Sümer KAYMEK tesislerinde açılacak.

EĞİTİMDE HIZ KESMİYOR: KAYMEK, şehir merkezindeki eğitimlerini Büyükşehir Belediyesi tarafından ilçelere kazandırılan kadın ve gençlik merkezleri ile sosyal yaşam merkezleri sayesinde ilçelere de taşıyor. Yemliha Sosyal Yaşam Merkezinde yetişkinler için başlatılan "Kişisel Gelişim" seminerinin ardından, İncesu Sosyal Yaşam Merkezinde de ortaokul, lise ve üniversiteye hazırlanan gençler için eğitim programı hazırlandı.

İncesu Sosyal Yaşam Merkezinde yapılan "Etkili İletişim ve Motivasyon" eğitiminin verildiği programda öğrenciler girecekleri sınavlara nasıl motive olabileceklerini öğreniyorlar. KAYMEK eğitmenleri tarafından verilen eğitimler diğer ilçelerde de devam edecek.

MOSTAR'DA KAYSERİ RÜZGÂRI: KAYMEK Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları uluslararası alanda hizmet vermeye devam ediyor. KAYMEK'in Mostar'daki kurs merkezinde sergi açılışı ve sertifika töreni gerçekleştirildi.

Sanat ve mesleki eğitimde Anadolu'nun markası olan KAYMEK, Bosna Hersek'in Mostar şehrinde Yunus Emre Enstitüsü ile başlattığı kurslarla Sırp, Hırvat ve Boşnak vatandaşlar arasında barış köprüsü kurmaya devam ediyor. KAYMEK Mostar Kurs Merkezinin Mostar Yunus Emre Enstitüsü ile ortak hazırladığı Ebru kursunun sergi açılışı ve sertifika töreni yapıldı.

Törende aralarında Sırp, Hırvat ve Boşnakların bulunduğu 50 kursiyere sertifikaları verildi. Törende ayrıca kursiyerler tarafından hazırlanan eserler sergilendi. Sergide yaklaşık 120 eser yer aldı.

HUZUR ÇINARI HUZUR VERİYOR: Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki KAYMEK'in önemli birimlerinden olan Huzur Çınarı Aile Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi, aile yapısının korunması ve daha sağlıklı olmasına yönelik çalışmalarını sürdürüyor.

Huzur Çınarı Aile Danışmanlık ve Rehberlik Merkezinin projelendirdiği Anne Akademisi, Develi'de gerçekleştirilen programla sona erdi. "Her Anne Bir Okuldur" sloganı ile gerçekleştirilen ve üç gün süren Anne Akademisi'nde eğitimlerin ardından katılımcılara sertifikaları verildi.

Develi'deki eğitim programına katılan Uzman Sosyolog ve Aile Danışmanı Gökçe Çiçek İlhan çocuklarda davranış bozuklukları, ergenlik problemleri, çocuklarda mahremiyet eğitimi ve günümüzün kanayan yaralarından olan istismar konularına değinerek ebeveynlere düşen görevlere ilişkin bilgiler verdi. Programda daha sonra Develi Belediye Başkan Yardımcısı Mehmet Güçlü, Huzur Çınarı Müdürü Serkan Kaya ve KAYMEK Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları Müdiresi Mürşide Gonca Aslan, katılımcı annelere sertifikalarını takdim etti.

TİYATRO

Tiyatro, günümüzde televizyon ve sinema arasında eski etkinliğini kaybeden bir sanat alanı olarak görünüyor. Büyükşehir Belediyesi, kültür sanat etkinlikleri içerisinde tiyatroya özel bir yer vererek tiyatronun ve tiyatroseverlerin gölgede kalmasını önlemek için özen gösteriyor. Bu nedenle hem konservatuvar bünyesinde tiyatroyu yaşatıyor, hem her yıl düzenlediği Uluslararası Liseliler Tiyatro Festivali'yle bu özeni adeta ispat ediyor. Kültür sanat etkinlikleri içerisinde sezon boyunca hem yetişkinler hem de çocuklar için tiyatro gösterilerine ağırlıklı olarak yer veriyor.

BÜYÜKŞEHİR'DEN ÇOCUKLARA ARMAĞAN: Büyükşehir Belediyesi çocuklar için her hafta birbirinden güzel çocuk oyunlarını Kayseri'ye getirmeye devam ediyor. Kültür sanat etkinlikleri çerçevesinde hemen hemen her hafta sonu iki ayrı çocuk oyunu sahneleniyor. Bu oyunlardan örnek vermek gerekirse, Minyonlar isimli müzikal çocuk oyunu çocuklarla buluştu. Kadir Has Kültür ve Sanat Merkezinde üç seans halinde sahnelenen oyuna çocuklar ve aileleri büyük ilgi gösterdi. Çocuklar için sahnelenen bir başka oyun da, Büyükşehir Belediyesi tarafından getirilen Pırdino ve Deniz Yıldızı Müzikali'ydi. Bu oyun, Kadir Has Kültür ve Sanat Merkezinde sahnelendi. Üç seans halinde sahnelenen oyunda Pırdino'nun arkadaşları ile yaşadıkları maceraya yer verildi.

"YALNIZIZ" KAYSERİ'DE SAHNELENDİ: Kültür sanat etkinliklerinde yetişkin tiyatro izleyicileri de ihmal edilmiyor. Çalışma hayatının temposu içerisinde kaybolup gitmesine yol açmamak için hafta sonu programında yetişkin tiyatroseverler için önemli bir oyun sahneye konuldu. Edebiyatımızın önemli isimlerinden Peyami Safa›nın "Yalnızız" adlı eseri Şehir Tiyatrosu'nda sahnelendi. Hüseyin Sorgun'un tiyatroya uyarlayıp yönettiği oyunun sanat yönetmenliğini Kerem Yılmaz yaptı. Oyunda, Alper Selan, Yiğit Çelebi, Bihter Altay, Sevkan Çelik, Hande Oktan gibi isimler rol aldı.

Oyunda iflas etmiş bir fabrikatör olan Muhsin'in çevresindekiler tarafından terk edilişi ve evine gelen iki hırsız ile yaşadıkları anlatıldı.

KONSER

YILSONU KONSERİNE MUSTAFA ÇELİK DE KATILDI: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Korosu, Şehir Tiyatrosu'nda yılsonu için özel bir konser verdi. Bu konseri Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik de izledi. Şef Burhan Surluev yönetiminde sahne alan Türk Sanat Müziği Korosu birbirinden güzel şarkılar seslendirdi. Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik de zaman zaman bu şarkılara eşlik etti.

Konser sonunda sahneye çıkan başkanımız Mustafa Çelik, koronun tüm üyelerine ve izleyicilere bu güzel akşam nedeniyle teşekkür etti. Büyükşehir Belediyesinde 4 yılı dahi doldurmadıklarını; ancak sadece yol, katlı kavşak, sosyal tesisler gibi fiziki yatırımlar değil şehrin kültür sanatı için de çok önemli çalışmalar yaptıklarını vurguladı ve "Örneğin konservatuvar öğrencisi sayısı 3 bin kişiydi. Biz yeni konservatuvar binasını da açarak öğrenci sayısını 11 bine yükselttik. Kültürel yayınlar çıkardık, okuyan Kayseri için yatırımlar yaptık. Kitap fuarı ile 680 bin ziyaretçi ağırladık. İstanbul Kitap Fuarı'nı dahi 611 bin kişi gezdi. Her gün 20-30 bin kişinin geldiği Ramazan Sokağı'nı düzenledik. Geçen yıl kültür sanat etkinliklerimizi 600-700 bin kişi izledi" dedi. İş hayatının yorgunluğunu alan konser nedeniyle Türk Sanat Müziği Korosu'na teşekkür ederek, Şef Burhan Surluev'e çiçek verdi.

TASAVVUF MÜZİĞİ KONSERİ Kültür sanat etkinliklerimizden biri de Tasavvuf Müziği Konseriydi. Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı Tasavvuf Musikisi Korosu bir konser verdi. Şef Yusuf Hikmet Balak yönetiminde gerçekleşen konserde koro ve solo olarak tasavvuf musikisinden örnekler sunuldu. Konser, tasavvuf musikisini sevenler tarafından ilgiyle takip edildi.

ERCİYES'TE KIŞ MEVSİMİ

POLONYA'DAN İLK KAFİLE GELDİ: Dünyanın gözdesi olmaya başlayan Erciyes Kış Turizm Merkezi için Polonya'dan Kayseri'ye charter seferleri başladı. Polonyalı turist kafilesini taşıyan ilk uçak Erkilet Havaalanı'na indi. Polonyalı turistler Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik'in de katıldığı kokteyl ile karşılandı.

Dünya standartlarında bir kış turizm merkezi haline gelen Erciyes'e bu sezon ilk yabancı turist kafilesi Polonya'dan geldi. Kış sezonu boyunca Polonya'nın başkenti Varşova'dan Kayseri'ye her hafta cuma günleri yapılacak olan charter seferlerin ilki gerçekleşti ve 180 kişilik kafile Erkilet Havaalanı'na indi. Polonyalı turistler, öğrenciler tarafından Türkiye ve Polonya bayrakları, çiçekler ve kendi dilleriyle hoş geldiniz (Witamy) yazan dövizlerle karşılandı.

Varşova-Kayseri arasındaki ilk charter seferle şehrimize gelen Polonyalılar Türkiye'yi çok sevdiklerini ve tatillerini Kayseri'de geçirecek olmaktan mutluluk duyduklarını dile getirdiler.

Kış sezonu boyunca Polonya'nın yanı sıra Rusya ve Ukrayna'dan da charter seferler yapılacak ve her hafta Polonya ile birlikte üç ülkeden turist kafileleri Kayseri'ye gelecek.

ZİYARETÇİ SAYISINI İKİ KAT ARTIRDIK: Erciyes, yeni sezona da hızlı girdi. Erciyes, hafta sonu yerli ve yabancı çok sayıda kayakseveri ağırladı. Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, Vali Şehmus Günaydın ile birlikte, Erciyes A. Ş. tarafından düzenlenen ve eşler arasında gerçekleşen "Artık Çekilmez Oldun" adlı kızak yarışmasının ödül törenine katıldı. Yarışmada dereceye girenlerin ödüllerini Vali Şehmus Günaydın ve Başkan Mustafa Çelik verdi.

Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, Erciyes'in gerek il içi gerek yurt içi gerekse yurt dışından çok sayıda ziyaretçisi olduğunu söyledi. Rusya, Ukrayna ve Polonya'dan charter seferlerle turistlerin geldiğini de hatırlattı ve "Burada yaptığımız tesislerin şehir ekonomisine katkı verdiğini görmek bizi mutlu ediyor. İki yıldır yaptığımız tanıtım faaliyetleri ile ziyaretçi sayısını iki mislinden fazla artırdık ve artırmaya da devam ediyoruz. Bu durum şehrin ekonomik hayatına da canlılık getiriyor" dedi.

SARIKAMIŞ DESTANI ERCİYES'TE YÂD EDİLDİ: Sarıkamış'ta 90 bin şehidimizle yazılan destanın 104'üncü yıl dönümü nedeniyle Erciyes'te anma programı yapıldı. Törene katılan Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, Sarıkamış'taki ruh var oldukça Türkiye Cumhuriyeti'ne hiçbir gücün diz çöktüremeyeceğini söyledi.

Sarıkamış destanının yıldönümü nedeniyle gerçekleştirilen anma törenine Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik'in yanı sıra Vali Şehmus Günaydın, Garnizon Komutanı Tuğgeneral Ercan Teke, AK Parti İl Başkanı Şaban Çopuroğlu, AK Parti Kayseri Milletvekili Taner Yıldız, Melikgazi Belediye Başkanı Memduh Büyükkılıç, Kocasinan Belediye Başkanı Ahmet Çolakbayrakdar ilçe belediye başkanları ve şehir protokolü katıldı.

Anma törenine katılanlar ellerinde Türk bayrağı ve bayrağımızın renkleri olan kırmızı beyaz atkı ve berelerle Erciyes'te yürüdüler. Soğuk havada yapılan yürüyüşün ardından günün anlam ve önemine istinaden bir konuşma yapan Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, Türk tarihine geçmiş olan destanlar ve kahramanlıkların asla unutulmayacağını söyledi. Sarıkamış'ta 90 bin vatan evladının ölüme yürüdüğünü dile getirdi: "Aralarında 15-16 yaşlarındaki çocukların da bulunduğu 90 bin vatan evladı tarafından yazılan bir destandır bu.

'Nidalarda tekbirler, semaya erdi niyaz

Ölüm saklı uykuda, yastık buz, örtü beyaz.'

Evet, şu ankinden 3-4 kat daha soğuk bir havada yazılmıştır Sarıkamış destanı. 90 bin vatan evladına yürü denilmiştir ve hep birlikte ölüme yürümüşlerdir. Kendilerini bu cennet vatanın uğruna feda etmişlerdir. 90 bin ana evlatsız kalmıştır. Böyle bir milletin, böyle bir ruhun, böyle bir inancın, böyle bir fedakârlığın diz çöktürülmesi ne dün mümkün olmuştur, ne bugün mümkündür ne de yarın mümkün olacaktır. En son üç yıl önce 15 Temmuz'da bir kez daha bu millete diz çöktürmeyi denemişler; ancak Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan gibi güçlü bir lider, yanında dimdik duran halkı ve arkasında Rabbimizin de desteğiyle 24 saat geçmeden püskürtülmüştür. Bundan sonra da kimse bu millete ilelebet diz çöktüremeyecektir" dedi.

SPOR A. Ş. İL BİRİNCİSİ: Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki Spor A. Ş. Gençlik ve Spor Kulübü, birçok branşta olduğu gibi kayakta da şampiyonlar çıkarmaya devam ediyor. Spor A. Ş. Kayak Takımı "Kayak Slalom İl Birinciliği" müsabakaları sonucu takım halinde birinci oldu.

Erciyes-Hacılar Kapı Kayak Pisti'nde yapılan "Kayak Slalom İl Birinciliği" yarışmasına 15 kulüpten 235 sporcu katıldı. İki gün süren yarışmalar sonucunda Spor A. Ş. Kayak Takımı 12 madalya ile birinci olma başarısını gösterdi.

Kayak Slalom İl Birinciliği'nde Spor A. Ş. Gençlik ve Spor Kulübü sporcularından, bayanlarda Melis Çıklabakkal, erkeklerde Osman Köküm kendi kategorilerinde birinci olarak altın madalya kazandılar.

ŞAMPİYONLAR BÜYÜKŞEHİRDE

Kayseri Büyükşehir Belediyesinin okçuluk sporuna verdiği destekler meyvelerini vermeye devam ediyor. Samsun'daki Federasyon Kupası'ndan madalya ve kupalarla dönen Spor A. Ş. nin okçuları, Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik'i ziyaret ettiler. Başkan Çelik, bu tür başarıların şehrin marka değerine de katkı verdiğini söyledi.

Samsun İlkadım Okçuluk Tesisleri'nde 108 kulüpten 875 sporcunun katılımıyla yapılan 2018 Salon Federasyon Kupası'na Kayseri Büyükşehir Belediyesi Spor A. Ş. Okçuluk Kulübü damga vurdu. Şampiyonada Gizem Elmaağaçlı, Büşra Nur Gürlek ve Tuğçe Erciyes'ten oluşan Spor A. Ş. Gençlik ve Spor Kulübü Makaralı Büyük

Bayan Takımı Türkiye Şampiyonu; Egemen Uslu, Mert Kaya ve Mustafa Dinçel'den oluşan Makaralı Genç Erkek Takımı ise Türkiye 2'ncisi oldu. Şampiyonada ayrıca, Büşra Nur Gürlek bireysel atışlar sonucunda da Türkiye şampiyonu olma başarısını gösterdi.

"SPORCULARIMIZ OLİMPİYATLARDA DA BAŞARILI OLACAKLAR"

Alınan kupa ve madalyalardan dolayı sporcuları tebrik eden Mustafa Çelik, "Kocasinan Belediye Başkanı olduğumda vaatlerim arasında okçuluk da vardı. Okçuluğa önem vereceğimizi belirtmiş, en kolay Türkiye, Avrupa ve Dünya şampiyonu çıkaracağımız branşın okçuluk olduğunu söylemiştim. Okçuluğun geleneksel sporumuz olması nedeniyle de bu branşa desteğin önemli olduğunu belirtmiştim. Sporcularımız bu sözlerimin gerçekliğini uygulamalı olarak gösteriyor ve katıldıkları şampiyonalardan madalyalarla dönüyorlar" dedi. Bu başarının devamını beklediğini de vurgulayarak, genç sporcuların olimpiyat şampiyonu da olabileceklerini dile getirdi ve bayanlar hem de erkeklerde başarılı olduklarını söyledi. 4-6 Ocak'ta 4 sporcuyla milli takım seçmelerine gideceklerini ifade eden Ümmühan Çelik, milli takıma girerek Dünya ve Avrupa şampiyonalarından en iyi derecelerle dönmek istediklerini kaydetti.

Milli Sporcumuz Demir Elmaağaçlı da gittikleri şampiyonalardan madalyalarla dönerek Başkan Çelik'in yüzünü kara çıkarmadıklarını belirtti. Amaçlarının kadroyu daha da

kendilerine güvendiğini söyledi. Şampiyonada altın madalya kazanan Büşra Nur Gürlek'i atış öncesi ve sonrasında telefonla aradığını da ifade eden Mustafa Çelik, genç sporcunun heyecanını paylaştığını kaydetti.

GENÇ TAKIMLA BÜYÜK BAŞARI

Spor A. Ş. Antrenörü Ümmühan Çelik de yaptığı açıklamada genç bir takımla yarışmalarına rağmen büyük takımda çok iyi mücadele ettiklerini ve hem genişletmek olduğunu ifade eden Elmaağaçlı, "Sizin yanınıza ilk geldiğimizde bireysel olarak geliyorduk, verdiğiniz desteklerle şimdi takım olarak geliyoruz" dedi.

LİSE ÖĞRENCİLERİNE SEMİNER: Abdullah Gül Üniversitesi Rektör Prof. Dr. Sabuncuoğlu, okullardan gelen davetler üzerine lise öğrencileri ile bir araya gelmeye devam ediyor. Özel bir lisenin daveti üzerine, düzenlenen "Kariyer Günleri" etkinliğine konuşmacı olarak katılan Rektör Prof. Dr. Sabuncuoğlu "Dünya Hızla Değişiyor, Peki Siz?" konulu sunum yaptı.

Sunumunda öğrencilere, öğretmenlere ve velilere dünyanın hızla değişmekte olduğunu, bu değişimle birlikte teknolojinin de hızla ilerlediğini ve değişimin eğitim ve iş dünyasına da yansıdığını anlattı. Dünyadaki en değerli 20 şirketin 14'ünün teknoloji şirketi olduğunu söyleyen Prof. Dr. Sabuncuoğlu, dünyanın artık dijitalleşmekte olduğunu, özellikle de Tayvan ve Singapur gibi Doğu Asya ülkelerinin yüksek teknoloji üretiminde yükselişte olduğunu vurguladı.

Yapılan araştırmalara ve tahminlere göre, akıllı sistemlerin sonucu olarak gelecekte birçok mesleğin robotlaşacağını dile getiren Sabuncuoğlu öğrencilere, değişen dünyaya ayak uydurmalarını, kariyerlerine buna göre yön vermelerini önerdi.

Dünyadaki bu değişimin eğitime de yansıdığını ve eğitimde de dönüşüm olduğunu belirten Sabuncuoğlu, eğitimin artık yer ve zamandan bağımsız olacağını, sadece okulda ve sınıfta değil her yerde eğitim olacağını, eğitimde artık duvarların kalkacağını ve hatta kalktığını kaydetti.

YAŞAM BİLİMLERİ KONGRESİ: AGÜ Yaşam ve Doğa Bilimleri Fakültesi tarafından "Yaşam Bilimleri Kongresi" düzenleniyor. Bu yıl 4'üncüsü organize edilen kongre, 22-23 Şubat 2019 tarihleri arasında, Sümer Kampüsü Rektörlük Konferans Salonu'nda yapılacak.

Çok sayıda şehirden biyoloji, genetik, tıp, eczacılık, biyomühendislik, kimya ve mühendislik bilimlerinden yaklaşık 300 katılımcıyla yapılması beklenen kongrede, yaşam bilimleri alanında çalışan temel, klinik ve mühendislik bilim alanlarından uzman ve öğrencileri bir araya getirerek interaktif bir ortam yaratılması hedefleniyor.

Kongrede temel olarak kanser biyolojisi, proteomiks, biyoinformatik, doku mühendisliği, kök hücre, nanobiyoteknoloji, sinirbilim, immünoloji ve biyomedikal enstrümantasyon gibi önemli konular ele alınacak.

Yaşam Bilimleri Kongresi'nin Moleküler Biyoloji ve Genetik, Biyoloji, Biyomühendislik, Tıp, Eczacılık, Diş Hekimliği, Kimya Mühendisliği, Malzeme Bilimi ve Mühendisliği, Biyoinformatik, Nanoteknoloji ve diğer temel bilim alanlarında uzmanlık yapan bilim insanlarının araştırmalarına ve öğrencilerin vizyonlarına önemli katkılar sunması bekleniyor.

AGÜ YAYINLARINDAN BİR ESER DAHA: AGÜ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) Müdürü Doç. Dr. Alper Uğraş'ın yazdığı, "Ağırlık Antrenmanları ve Zindelik" adlı kitap yayımlandı. AGÜ Yayınlarından çıkan eser okurlarını yönlendirerek, sporun günlük hayattaki rolü hakkında etkili kararlar alabilmeleri açısından önemli bir kaynak olacak.

"Ağırlık Antrenmanları ve Zindelik" adlı kitabında zindelik ve kuvvet antrenmanları, esneklik çalışmaları, beslenme ve performans, farklı spor dallarına özel programlar ile spor yaralanmaları ve ilk yardım konularında teorik ve pratik bilgilere yer verildi. Kitap, genel olarak ağırlık antrenmanları ve zindelik alanlarına ilgi duyan her yaş ve cinsiyet grubundan bireyler ile özel grupların antrenmanlarını bilimsel verilere dayalı olarak doğru ve sağlıklı planlayabilmesi amacıyla kaleme alındı.

CENGİZ AYTMATOV'U ANMA PROGRAMI: ERÜ Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Ufuklar Derneği ve Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY) tarafından "Cengiz Aytmatov'u Anma Programı" düzenlendi.

Etkinliğin açılış konuşmasını yapan Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı Prof. Dr. Hülya Argunşah, Cengiz Aytmatov'un çok önemli bir yazar olduğuna dikkat çekti. Argunşah, "Kazak ve Kırgız bozkırlarının, dağlarının, göllerinin en canlı tasvirlerini onun romanlarında okuduk. Bozkırın insanlarını bu insanların yaşantılarını ve aşklarını, çilelerini yine onun romanlarından öğrendik" dedi. Prof. Dr. Mustafa Argunşah ise konuşmasında, dernek faaliyetleri hakkında bilgiler vererek Cengiz Aytmatov'u Kayseri'de anmaktan dolayı mutluluk duyduklarını söyledi. Açılış konuşmalarının ardından, Kırgız öğrenciler, Aytmatov'un eserlerinden kısa bölümler okudu.

Ödül töreninin ardından, TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov, Kastamonu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölüm Başkanı Prof. Dr. Orhan Söylemez, Türk Edebiyatı Vakfı Başkanı Serhat Kabaklı, Kırgızistan Halk Şairi Kocageldi Kuliyev, Yazar İmdat Avşar ve Cengiz Aytmatov'un oğlu Askar Aytmatov tarafından Cengiz Aytmatov'un hayatı ve eserlerinin anlatıldığı panel gerçekleştirildi.

SERDAR KILIÇ ÖĞRENCİLERLE BULUŞTU: Sporcu ve Eğitmen Serdar Kılıç, ERÜ, Büyükşehir Belediyesi ve Türkiye Gençlik Vakfı tarafından düzenlenen söyleşi programında öğrencilerle bir araya geldi.

Sabancı Kültür Sitesi'nde düzenlenen etkinliğe; çok sayıda akademisyen ve öğrenci katıldı.

Sporcu ve Eğitmen Serdar Kılıç, söyleşi programında deneyimlerini anlattı. Serdar Kılıç "Memleketimizin sınırlarını şöyle bir hatırlayalım. 183 bin kilometre değil mi? O sınırların içerisinde kalan her bir il, her bir ilçe, her bir köy bir kültür barındırır. Biz köylü dediğimiz zaman, hep kırsalda yaşayan, taştan, ahşaptan, kerpiçten evleri olan insan olarak görüyoruz. Bu doğru bir görsel, doğru bir izlenim aslında. O evlerin içerisine girdiğiniz zaman çok derin şeylerin olduğunu fark edersiniz." dedi.

NNYÜ TIP FAKÜLTESİ İÇİN İMZALAR ATILDI: Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Tıp Fakültesinin yapımı için yürütülen çalışmalarda çok önemli bir adım daha atıldı. NNYÜ Diş Hekimliği Hastanesi ve Diş Hekimliği Fakültesi binalarını yaptıran Kayserili Hayırseverler İbrahim Özbıyık ve Bekir Özbıyık NNYÜ Tıp Fakültesinin yapımını da üstlendi.

Üniversite kampüs alanına inşa edilecek Tıp Fakültesi binasının yapımıyla ilgili protokol törenle imzalandı. Rektörlük Toplantı Salonunda düzenlenen protokol imza törenine Vali Sayın Şehmuz Günaydın, Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Mustafa Çelik, Melikgazi Belediye Başkanı Sayın Memduh Büyükkılıç, Kocasinan Belediye Başkanı Sayın Ahmet Çolakbayraktar, AK Parti İl Başkanı Sayın Şaban Çopuroğlu, Üniversitemiz Mütevelli Heyet Başkanı Sayın Mustafa Nevzat Özhamurkar, Rektör Prof. Dr. Sayın Kerim Güney, Mütevelli Heyet üyeleri, Kayseri Yükseköğrenim ve Yardım Vakfı üyeleri ile hayırseverler Sayın İbrahim Özbıyık ve Sayın Bekir Özbıyık katıldı.

Yapılan konuşmalardan sonra hayırsever İbrahim Özbıyık ve Bekir Özbıyık ile Mütevelli Heyet Başkanı Mustafa Nevzat Özhamurkar tarafından protokole imzalar atıldı. Protokolün imzalanmasından sonra Vali Sayın Şehmuz Günaydın ve Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Mustafa Çelik, Hayırseverler İbrahim Özbıyık ve Sayın Bekir Özbıyık'a birer plaket takdim etti.

A STAR ALLIANCE MEMBER

DÜNYANIN
YENİ HAVACILIK MERKEZİNE
YOLCULUK

DÜNYANIN EN FAZLA ÜLKESİNE UÇAN HAVAYOLU,
DÜNYANIN YENİ HAVACILIK MERKEZİNDE SİZİ BEKLİYOR.

İSTANBUL HAVALİMANI

TURKISH AIRLINES

turkishairlines.com